

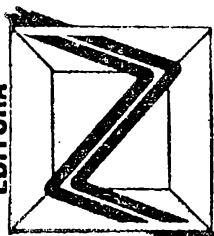
WAR

PAUL BONNECARRÈRE

**ÎNDRĂZNETII
ÎNVIING ★ ★**

Traducere de
SOFIA MARIAN și BEN MARIAN

EDITURA

BUCUREȘTI-ROMÂNIA 1994

PARTEA A CINCEA

CÂND ARHANGHELII MOR

Capitolul 28

Neținând seama că sunt împrăștiați și complet istoviți, parașutiștii, mărșăluiesc toată noaptea. Cea mai mare parte dintre ei se îndreaptă spre pădurea de la Callac. Cu toții știu că ora marilor regrupări de oameni a trecut, că se vor găsi de acum înainte în fața formelor de luptă pentru care au fost antrenați, și, în schimb, își mai dau seama că din acest moment dușmanul este conștient de prezența lor, că vor deveni animale hăituite.

Sleit de puteri, năuc din cauza oboselii, comandantul Bourgoin s-a așezat pe o piatră în zorii zilei de 19 iunie. Cu ochii goliți, privește, fără să pară că vede, elementele răzlețe ale unității sale. Ofițerii evită să-i ceară ordine, știu că șeful lor nu are nimic să le transmită.

Și totuși, în pofida stării de epuizare totală a oamenilor, cu toată ura turbată a germanilor din cauza umilirii suferite ca urmare a pierderilor provocate de un inamic atât de inferior ca număr și organizare, în ciuda hotărârii nemților de a se descotorosi de ei, parașutiștii vor reuși să se reorganizeze în mai puțin de patruzeci și opt de ore. Pitindu-se prin pădurici și în codru, în grupe de trei, patru, cinci, maximum șase, ard de dorința să treacă din

nou la ofensivă ; în 21 iunie, o echipă plasată sub comanda locotenentului Alain de Kérillis reia acțiunile de sabotaj.

Furia germanilor atinge paroxismul. Bourgoin și Marienne, ale căror nume le cunosc, trebuie să fie răpuși. Se pune o recompensă pe capetele lor, și în tot departamentul începe o puerilă și grotescă vânătoare după „colonelul ciung“.

Rețeaua se strânge în jurul lui Bourgoin în ziua de 22 iunie. Germanii au aflat că postul său de comandă se găsește în împrejurimile satului Serent. Cu sprijinul unor forțe considerabile, se pregătesc să încercuiască întreaga regiune.

Adrien Lefèvre e în vârstă de șaiszeci și trei de ani. De la începutul ocupației se duce să-și petreacă vara într-o modestă casă pusă la dispoziție de niște veri îndepărtați. Însoțit de soția sa, mai tânără cu doi ani, trăiește în așteptarea comunicatelor transmise de radio Londra ; ca atâția alți francezi, prinde cu mândrie pe o hartă mici drapele care marchează înaintarea armatelor aliate în Normandia.

De două ori pe zi se duce la cafenea să se hrănească cu zvonurile exaltante care aleargă din gură în gură. Pe haina sa uzată, din serj, arborează trei mari panglici, însemnele Legiunii de onoare, Crucea de război 1914—1918 și Medalia militară. Mâneca stângă atârnă de-a lungul coapsei. Adrien Lefèvre este ciung, și-a pierdut brațul la Verdun. Cu toată infirmitatea sa, se ține drept, e înalt și solid. Poartă o beretă mare care pare ținută pe cap, păstrată din vremea când servise în regimentul de vânători alpini.

În această seară de 22 iunie, Adrien Lefèvre locotenent-colonel în retragere, se înapoiază cu un pas ferm la domiciliu. Din nou, întâmplătoarele relații de cârciumă au glumit pe seama vânătorii declanșate de germani pentru arestarea „Ciungului”. Bețivii l-au sfătuit, în zeflema, să nu mai iasă din casă.

Ca în toate zilele cu soț, soția sa, Odette, a pregătit o supă de varză, are pe masă o sticlă de vin roșu Lefèvre înghite un pahar de vin ; pare că nu binevoiește să atingă supa, stă în picioare în fața ferestrei, contemplă cu o privire posomorâtă cum se lasă inserarea peste străduță. Doamna Lefèvre nu se emoționează. Știe că această atitudine precede o declarație solemnă, de obicei critica tacticii folosite pe front de cutare sau cutare general. Doamna Lefèvre nu înțelege nimic din explicațiile date dar, admirativă, ascultă și aprobă cunoștințele militare atât de aprofundate ale soțului ei.

— După patru ani de pasivitate și inacțiune, m-am hotărât în cele din urmă, dragă Odette, să acționez începând din seara asta.

— Bine, dragă prietene, răspunde fără prea mare mâhnire femeia, adăugând două polonice de supă în farfuria goală a soțului ei.

Colonelul Lefèvre ridică din umeri, se ridică și se duce pe neașteptate în dormitor. Zărește o vestă de vânătoare pe care o îmbracă, un centiron cu care se încinge și în care își trece mâneca sa goală. Cu un gest obișnuit își pune bereta, alege un baston greu, din lemn grosolan, apoi, fără să adauge un cuvânt, iese, lăsându-și consoarta înspăimântată.

Colonelul se îndepărtează pe stradă cu un pas hotărât. Este ora 19 și 45 de minute. Peste cincispre-

zece minute începe interdicția circulației, dar de pe acum nimeni nu se mai aventurează pe stradă.

Lefèvre zărește patrula care tocmai a ieșit fără zgomot dintr-o stradă în unghi drept. Toți patru sunt pe biciclete. Se azvârle în ungherul unei porți. Pensionarul știe că își riscă viața și totuși n-a avut nici o ezitare. Jandarmii germani coboară, îl ajung din urmă, cu pistolul-mitralieră gata să tragă. Apoi, drept, semet, superb în atitudinea sa, Lefèvre lasă să-i cadă bastonul la picioare și ridică brațul în semn că se predă.

Fără să lase în jos armele și să-și slăbească vigilența, germanii schimbă între ei priviri uimite. Îl încadrează pe ciung, pe care-l duc spre clădirile Feldjandarmeriei.

Acest șiretlic pueril, care a încolțit în mintea unui om măcinat de inacțiune, ne face să surădem chiar dacă admitem că i-a trebuit curaj colonelului Lefèvre să pună în aplicare extraordinarul său proiect ; și totuși, după mărturii, pare astăzi bine stabilit că prin acțiunea sa din 22 iunie 1944, Adrien Lefèvre, în vârstă de șaizeci și trei de ani, colonel în retragere, a salvat viața comandantului Bourgoin.

Cu pistolul-mitralieră în șale, bătrânul soldat este împins fără menajamente în biroul prăfuit al căpitanului jandarmeriei din Josselin. Căpitanul, singurul ofițer al detașamentului, este absent. S-a dus la Rennes și nu se va înapoia decât în seara zilei de 23 iunie. Responsabilitatea postului este deținută de un subofițer interpret, un individ obtuz, care nu-și datorează găloanele decât perfecte cunoașteri a limbii franceze. Înainte de război era agricultor lângă Etteinheim, la câțiva kilometri de frontiera alsaciană.

La reședința cantonului din provincia Morbihan, numeroși sunt cei care-și mai amintesc încă de acest subofițer din jandarmeria germană. Nimeni nu i-a cunoscut vreodată numele adevărat, dar nu s-a uitat porecla cu care a fost împopoțonat : „Achtung ! ¹ “ Era un om cumsecade și cei din Josselin nu se abțineu să-i ironizeze naivitatea când deseori se afla băut. Cu arătătorul amenințător, subofițerul răspundea invariabil „Achtung !“, pe un ton pe care-l dorea sever, dar care nu făcea decât să intensifice sarcasmele zeflemitorilor.

În această seară, unul din cicliștii patrului pătrunde cu mare grabă în cantină. În cămașă și bretele largi, „Achtung“ înghite o căniță cu bere. Pe un ton dramatic și solemn, ciclistul declară :

— Tocmai l-am arestat pe comandantul parașutiștilor, pe „Ciung“.

„Achtung“ se ridică. Mintea lui e prea săracă cu duhul ca să pună la îndoială afirmația subordonatului său. Primul reflex este cel al unui soldat își îmbracă blazonul, pe care-l închide cu grijă, apoi se îndreaptă spre biroul căpitanului. Când intră, Lefèvre e așezat, n-are nici o reacție, își face jocul la perfecție. O mapă conținând o singură filă dactilografiată a fost depusă pe biroul lui ; subofițerul se așază și se preface că citește cu atenție raportul dactilografiat, pe care-l cunoaște pe dinafară. În cele din urmă, cu o mișcare teatrală își ridică încet capul și-l privește insistent pe prizonier.

— Sunteți colonelul Bourgoïn, șeful parașutiștilor teroriști în solda englezilor ?

Lefèvre crede că inima îi va exploda de bucurie. E mândru, e încântat peste măsură că a reușit.

¹ „Achtung“ — „Atenție“ (N. tr.)

— Domnule, răspunde el ceremonios și cu respect, cunoașteți regulile și tradițiile. În calitate mea de ofițer superior, nu sunt obligat să răspund decât unui ofițer. În consecință, vă rog să opriți aici interogatoriul și să înștiințați autoritățile superioare.

E rândul lui „Achtung“ să jubileze. Se și gândește la felicitări, avansare, decorații.

— Mărturisiți deci că sunteți colonelul Bourgoin ?

— Mărturisesc că sunt un colonel francez, nimic altceva. Vă repet, e inutil să continuăm convorbirea.

„Achtung“ este pătruns de importanța sa. Se ridică, lovește călcâiele și declară :

— E în perfectă regulă, domnule colonel. Oamenii mei vă vor conduce la cantină. Veți putea primi hrană în timp ce-i voi anunța pe superiorii mei.

Acum, Lefèvre are dorința să râdă. Se gândește că a lăsat pe masă supa de varză făcută de Odette și că va mânca pe cheltuiala Feldjandarmeriei.

Mai multe coincidențe fericite vor juca în favoarea acestei stupefiante stratageme. Mai întâi, ezitarea subofițerului, care va aștepta un sfert de oră înainte de a lua prima hotărâre : să încerce să-l contacteze pe căpitan la Rennes. I-ar fi fost simplu să-l avizeze pe comandantul Wehrmacht-ului din Josselin, cantonat la o distanță de câteva sute de metri depărtare. Dar un asemenea demers ar fi frustat Feldjandarmeria de gloria ce o putea trage prin capturarea inamicului public numărul unu. La Rennes, căpitanul e de negăsit. Mai multe chemări telefonice sunt necesare spre a se asigura de acest adevăr. Atunci, „Achtung“ cheamă jandarmeria de la Vannes. Reușește să vorbească cu un locotenent care,

necunoscându-l pe subofițer și nici fragilitatea logicii sale, nu-i pune la îndoială afirmațiile.

— Noi l-am arestat pe colonelul Bourgoïn. „Ciungul“, afirmă cu importanță „Achtung“ ; și-a mărturisit identitatea.

Locotenentul obține să vorbească cu un căpitan la Pontivy. Acest ofițer de jandarmi are prima reacție sănătoasă ; trece răspunderea pe seama infanteriei, îl informează pe maiorul Fueller despre capturarea „Ciungului“.

La rândul său e pus la curent generalul Fahrmacher. Prima sa reacție este să ridice încercuirea regiunii Serent care se dovedește acum fără obiect. Când, în noaptea de 22 spre 23 iunie, Bourgoïn va parcurge pe jos mai mult de patruzeci de kilometri pentru a găsi un adăpost la simpatizanți, nu va întâlni în drumul său nici cel mai mic obstacol.

Era ora 3 dimineața, 23 iunie. Maiorul Fueller, însoțit de trei ofițeri și de un locotenent interpret, sosește la jandarmeria din Josselin. „Achtung“ care-l așteaptă, îl instalează în biroul căpitanului și îi întinde raportul excesiv de detaliat pe care l-a redactat în cursul nopții în legătură cu arestarea pseudo-colonelului Bourgoïn.

Este introdus Lefèvre. O singură privire îi e suficientă lui Fueller pentru a înțelege mistificarea, cu atât mai mult cu cât bătrânul are amputat brațul stâng, iar Bourgoïn pe cel drept. (E adevărat că acest detaliu nu figura în raport.)

Trist, decepționat, Fueller îi face semn „Ciungului“ să se așeze, și-i pune întrebări prin intermediul interpretului.

— Cine sunteți, domnule ?

Lefèvre mai încearcă să câștige timp. Într-o perfectă germană răspunde :

— Sunt un colonel din armata franceză...

Fueller îl întrerupe :

— Încetați jocul, domnule. Bourgoin n-a împlinit încă patruzeci de ani, știm perfect acest lucru.

Lefèvre înțelege că nu mai poate minți.

— Numele meu este Adrien Lefèvre, colonel în retragere, în vacanță la Josselin împreună cu soția mea. Vă rog să notați că în declarațiile mele n-am mințit niciodată.

Fueller ia raportul subofițerului, îl parcurge din nou, nu-și poate înfrâna un surâs palid.

— N-ați mințit, dar ați încercat să ne păcăliți, ceea ce este cam același lucru...

Lefèvre răspunde cu solemnitate :

— Sunt gata să-mi asum din plin răspunderea actului meu, chiar dacă mă poate duce, după cum cred, în fața plutonului de execuție.

Fueller face o mișcare de indiferență, apoi mai întreabă :

— Și brațul ?

— La Verdun, în 1916.

Fueller ridică apoi capul, aranjează cu amărăciune în servietă hârtiile pe care le-a scos în vederea interogatoriului, închide servieta cu grijă. Apoi se cufundă din nou în citirea raportului subofițerului. Preocupat, îl privește pe ciung și, cu calm, rupe raportul în bucățele pe care le mototolește înainte de a le arunca în coșul de hârtii. Apoi se ridică, și, ieșind din cameră, drept, cu tot schiopătatul, îi declară lui Lefèvre :

— Inapoiati-vă acasă, domnule. E târziu. Soția dumneavoastră e cu siguranță îngrijorată.

Capitolul 29

11 iulie. De douăzeci și cinci de zile parașutiștii se se află în mijlocul rezistenței bretone, în inima diviziilor germane. Sabotajele, acțiunile micilor grupe se înmulțesc în fiecare noapte. Misiuni primejdioase și eroice sunt duse la bun sfârșit. În fiecare zi, în fiecare noapte, cad oameni. Parașutiștii au devenit lupi care se târăsc în păduri, dar bilanțul faptelor lor de vitejie continuă să interzică trupelor germane din Bretania orice mișcare susceptibilă să juguleze, în Normandia, înaintarea aliată spre Est.

Sinistrul cvartet al Abwehr-ului, condus de căpitanul Herre, este pus în semidizgrație. Despre cei câțiva parașutiști căzuți în mâinile lor și care n-au vorbit, se știe că au fost chinuiți cu sălbăticie zile întregi înainte de a fi executați. Și e aproape ultima lor carte pe care o joacă în această seară de 11 iulie, când își conduc automobilul spre satul Guéhenno.

Munoz a îmbrăcat uniforma unui ofițer parașutist, cea a locotenentului Gray, căzut în ajun în mâinile lor. Zeller, fost ofițer de marină, și Gros, o vor face pe patrioții. Au căzut de acord ca Herre, al cărui accent german îl poate trăda, să rămână la volanul mașinii.

Este ora 22 când mașina intră în târgușorul Guéhenno. Mai e lumină în cafenea, Herre continuă mersul o sută de metri și se oprește, cu toate farurile stinse. Zeller, care este îmbrăcat cu o haină țărănească, cu un pulover mare cu guler rulat și

cu un pantalon de catifea reiată, coboară. Aruncă o privire și intră în bistro. Apariția sa îi încremânește pe cei dinăuntru. Se așterne o liniște grea. În fața tejghelei se află patru vlăjgani zdrăveni ; în spate, patronul a început pe dată să șteargă pahare, pentru a nu-și pierde cumpătul. Zeller zvârle un „bună seara domnilor“ pe care-l vrea jovial, dar primește ca răspuns doar câteva mormăieli. Băutorii își întore privirile, sorb puțin câte puțin din pahare. Zeller nu e mirat de reacția pe care o suscită. Cere :

— Patroane, dă-mi puțin rachiu. Cu toate că e vară, nopțile sunt destul de reci aici la voi.

— Păi, sigur, mormăie cârciumarul servind alcoolul gălbui într-un pahar minuscule.

— Și servește-i și pe domnii, e rândul meu, adaugă surâzând Zeller.

— Trebuie să ne ducem acasă, replică Léon, un tip înalt și zdrăvăn, de vreo patruzeci de ani, așezând paharul gol.

— Hai, insistă cu amabilitate Zeller, știu bine că nu-s de pe aici, dar sunt francez ca și voi. În zilele prin care trecem, doar n-o să ne suspectăm unii pe alții.

— Are dreptate, întrerupe Auguste, care pare mai tânăr. Mai dă-mi un pic de vin roșu, Louis.

Léon cedează, își comandă o băutură ridicând din umeri ; ceilalți doi îl imită. Zeller își ridică pahărelul și adaugă :

— Beau pentru înaintarea aliaților. Înainte de a se împlini o lună, americanii vor fi la Paris.

Cei patru oameni își golesc în tăcere paharele.

— Pofețiile mele nu prea au aerul să vă facă plăcere, continuă Zeller. Voi nu-mi lăsați totuși impresia că faceți parte dintre acei derbedei care profită de pe urma ocupației.

— M-aș îmbolnăvi, zise Auguste, scuipând la picioarele sale. Mai dă-ne un rând, Louis, vom bea pentru eliberarea Bretaniei.

Priviri grele de dezaprobare cad asupra tânărului, dar cu toate astea, tovarășii săi își golesc paharele.

Un nou rând de băutură urmează, apoi altul ; în cele din urmă e rândul patronului. Fără a grăbi lucrurile, Zeller stabilește un climat de încredere, folosește farmecul și cultura sa, apoi se decide să dea cărțile pe față.

— Sunt maiorul Henry, agent de legătură al Forțelor franceze din interior pentru zona de vest. Am de transmis importante mesaje colonelului Bourgoin, sau, în lipsa lui, locotenentului Marienne. Poate m-ați putea ajuta să-i întâlnesc ? Știu că sunt pe undeva în regiune.

Vorbind Zeller a scos din buzunar un carnet de identitate admirabil falsificat, pe care l-a întins celor patru vlăjgani, lăsându-le răgaz să-l verifice cu minuțiozitate. Léon, cel înalt, a luat-o înaintea prietenilor săi spunând :

— Suntem mândri să vă cunoaștem, domnule maior, dar din nefericire nu vă putem ajuta. E prima oară când auzim acest nume. Prin unghere se vorbește mult despre parașutiști, dar noi n-am văzut niciodată vreunul. Nu-i așa, băieți ?

— Fără îndoială, mint în cor ceilalți trei.
Zeller izbucnește în râs.

— Vă felicit. Sunteți prudenți și aveți dreptate, dar cred că am un argument spre a vă convinge. Așteptați-mă două minute, beți un pahar ; e rându-meu.

O clipă mai târziu, Zeller reapare, urmat de Munoz în uniformă de locotenent parașutist.

— Iată-l pe locotenentul Caro, prezintă el. A fost parașutat noaptea trecută în regiunea Rennes. Și-a îndeplinit misiunea și acum trebuie să se înapoieze la ai lui.

Falsul parașutist strânge mâinile celor cinci bretoni, care sunt amăgiți pe loc la vederea uniformei pe care o cunosc foarte bine. Nici o îndoială nu mai subzistă în mintea lor, și tocmai Léon, cel mai neîncrezător, își cere primul iertare.

— Trebuie să ne înțelegeți, domnule maior. Ni s-a spus că germanii se folosesc de carnete de identitate falsificate pentru a dovedi că fac parte din Rezistență înșiși parașutiștii ne recomandă să nu ne încredem în orice și în oricine.

Surâzând, Munoz îl ia de umeri pe Léon și zice cu veselie ;

— Ia spune, după părerea ta, maiorul și cu mine avem aerul de a fi germani ?

Cu toții izbucnesc în râs. Munoz comandă un nou rând de băutură.

— Dacă-mi acceptați banii, domnule Louis, adaugă el ; n-am alții.

Arată, ostentativ, un teanc de bancnote ale Eliberării, imprimate în Anglia.

— De mai multă vreme circulă pe aici banii ăștia, admite cârciumarul servind vinul.

Adresându-se lui Zeller cu un ton indiferent, Munoz reia :

— Și Ciungul ? Ne conduc la el ?

Tânărul Auguste este cel care răspunde :

— Nu știm unde e acest Bourgoin, dar vă va spune cu siguranță Marienne, având în vedere că începând de ieri eu sunt cel care-l aprovizionez...

— Chiar adevărat, exclamă Zeller, s-ar putea spune că am avut noroc dumnezeul parașutiștilor ține cu noi.

Munoz scoate din buzunarul pantalonilor o hartă de stat major imprimată pe mătase. N-a uitat nici unul din perfidele accesorii jefuite de pe cadavrul locotenentului Gray.

— Ferma din Keruhel, la familia Gicquello, explică Auguste desemnând punctul pe hartă. Dar fiți atenți, la trei sute de metri distanță de fermă, aici, la încrucișarea potecilor, se află un post de pază, și soldățeii au trăgaciul pregătit.

— Nu-ți face grijă ; nu pe noi au necaz.

— Nu fi sigur de asta, remarcă, zâmbind cu subtilitate, Léon.

Cei doi trădători părăsesc cafeneaua după ce și-au luat rămas bun bătându-se călduros pe umeri, și se înapoiază la mașina în care se află Herre și Gross și care sunt puși la curent în câteva cuvinte.

— Ar fi trebuit să vă informați asupra efectivului de care dispun, remarcă Herre.

— Nu trebuie niciodată să abuzați de credulitatea tâmpiților, tranșează Zeller. Un detaliu neînsemnat i-ar fi putut face bănuitori.

— În acest caz, ordonă Zeller, vom merge să facem cunoștință cu Feldwebel¹-ul Köln. A sosit la Josselin în ziua de 6 iulie, în fruntea unui detașament din poliția voastră. Vom ataca împreună în zori ferma de la Keruhel.

Capitolul 30

Dându-și seama că i s-a încredințat responsabilitatea a vreo șaiszeci de lichele franceze aparținând „guarzilor Perrot“, Feldwebel-ul Köln, subofițer cu puteri extraordinare la Gestapo, a fost fără îndoială unul dintre cei mai revoltători sadici pe care i-a avut vreodată serviciile speciale naziste.

La Josselin era secondat de un francez, Di Constanzo. *Sonderkommando*²-ul este itinerant ; pumnul de „Francs-Gardes“³ din care e alcătuit rămâne rareori mai mult de două săptămâni în unul sau altul din orașele din Morbihan.

Către ora 23, cvartetul Abwehr-ului sosește la cantonamentul provizoriu al guarzilor. Köln îl primește imediat. Din cauza prezenței lui Di Constanzo și a celor doi guarzi francezi, convorbirea se desfășoară în franceză. Herre și Köln vorbesc perfect

¹ Feldwebel — plutonier. (N.tr.)

² *Sonderkommando* : trupă de comando însărcinată cu misiuni speciale. (N. tr.)

³ Francs-Gardes mercenari francezi trădători recrutați de germani. (N. tr.)

limba. Dialogul se desfășoară cu rapiditate deasupra unei hărți detaliate a regiunii în cauză.

— Îmi pare rău, Herre, dar refuz categoric să aplic planul tău, concludă Köln. Încercuirea fermei comportă prea multe riscuri. Atacând frontal, i-ar permite lui Marienne și oamenilor lui să fugă. Pentru a monta operațiunea așa cum gândești tu, și fără să plătim oalele sparte, ar fi necesar efectivul unui batalion. Noi nu dispunem nici măcar de o companie.

— Atunci trebuie să chemăm în ajutor Wehrmacht-ul.

— Cum dorești. Dar să nu contezi în nici un caz pe mine pentru treaba asta. După propriile tale informații, Marienne și teroriștii lui nu sunt mai mult de vreo zece. Nu mă văd cerând intervenția a mai multe sute de infanteriști pentru a le veni de hac.

— În fine, bunule Dumnezeu, dar tocmai spuneai Köln...

Köln se ridică ; obrazul i se încordează.

— Ai înțeles greșit. Marienne e problema ta, nu a mea. Iată că e aproape o lună de când alergî fără succes după prada asta. Ești liber să previi armata, nu-ți sunt dădăcă.

— Dacă înțeleg bine, sugerezi să atacăm numai noi patru ?

— Desigur, și prin surprindere.

— E o afacere afurisită de hazardată !

— Războiul nu decît o succesiune de afaceri hazardate.

Sub privirile ironice ale lui Di Constanzo și a celor doi oameni ai săi, Herre și ai lui părăsesc sediul guarzilor și se înapoiază în noaptea năclăită, la vechitura lor de mașină.

Herre rămâne mai multe clipe pe gânduri. Nu demarează. Își aprinde o țigară. Dintre cei patru, e cel mai puțin tentat de această operație-surpriză sugerată de Köln. Zeller ia cuvântul :

— Mi-e teamă, că n-avem de ales. Această lepădătură de guard ne umilește, căci știe că are dreptate. Cu siguranță că și-a băgat nasul în fișele care privesc persoanele noastre. Știe că am început să fim luați drept niște paiate. Dacă în noaptea asta cerem ajutor, vom fi socotiți, pe deasupra, drept niște cârpe și riscăm să fim șterși din efectivele Abwehr-ului. Köln și ticăloșii lui vor deveni stăpânii serviciului de informații din Bretania. Și nu este nici o îndoială, după asta umblă.

— Oprește-te să mai enunți lucruri atât de evidente, i-o retează Herre acționând demarorul. Știu toate astea la fel de bine ca și tine. Bine, să mergem acolo.

Este ora 1, în noaptea de 12 iulie, la doi kilometri de ferma Keruhel.

Herre a găsit un adăpost mai retras de micul drum. El a hotărât ca toți să se odihnească timp de două ore, apoi, în ora ce va urma, să pună la punct planul de acțiune. În cele din urmă, exact înaintea revărsatului zorilor, cei patru oameni vor încerca să încercuiască tabăra parașutiștilor. Fiecare dintre ei dețin un pistol Parabellum 9 și un pistol-mitralieră Sten, de marcă engleză. În plus, în portbagajul mașinii au o ladă cu grenade italiene excesiv de maniable și ușoare.

Ora 3 și 45 de minute. Cu toată ezitarea și spaima evidentă a lui Munoz, s-a hotărât ca el să ia loc, în uniformă sa de ofițer parașutist, pe aripa din dreapta

mașinii, cu scopul de a păcăli oamenii din postul de gardă.

Ora 4 și 5 minute. Mașina înaintează foarte încet pe potecă. Munoz e descompus de spaimă. Se ține cu o mână de capotă, cu cealaltă își freacă genunchiul drept. Își menține echilibrul, imobilizându-și călcăiele cizmelor pe bara de protecție.

Omul din postul de pază este un F.F.I. L-a schimbat cu câteva clipe mai înainte pe caporalul Pacifici din echipa Marienne. Zorile mijesc cu timiditate, dar oricum, noaptea e prea limpede ca patriotul să nu poată distinge uniforma.

Fără suspiciune, el iese în drum, la loc deschis. Nu are, aparent, nici o armă, ceea ce îi dă lui Munoz forța să-și revină în fire și să pronunțe, cu un calm relativ :

— Îl căutăm pe locotenentul Marienne. Poți să ne conduci la el ?

— Nu mă pot mișca de aici, sunt de gardă. Dar cereți la fermă ca un băiat să se ducă să-l anunțe.

— De acord, mulțumesc.

— La ordinele dumneavoastră, domnule locotenent.

Ocupanților automobilului, patriotul nu le aruncă decât o privire indiferentă. Echipajul nu prezintă nimic insolit. A devenit un lucru obișnuit ca responsabilii civili ai Rezistenței să fie însoțiți sau să însoțească un ofițer parașutist. Cei trei francezi înaintează cu prudență spre clădire, în timp ce germanul face cale întoarsă înainte de a-i întâlni din nou.

Zeller, care e cel mai curajos din cei patru oameni, pătrunde primul în sala fermei, urmat de Munoz. Vreo duzină de oameni dorm pe jos, unul

lângă altul. Zeller se întoarce către ai lui. Cu o privire rapidă constantă că ei se plasează cu abilitate, prevenind astfel o reacție neprevăzută a rezistenților.

Zeller se așează pe vine lângă unul din somnoroși și-l trezește cu precauție. Omul deschise greu ochii ; năuc, privește insistent, și fără îngrijorare, pe noul venit, al cărui chip e pașnic și surâzător :

— Sunt maiorul Henry din Forțele franceze de interior din Rennes, murmură Zeller. Avem de transmis lui Marienne ordine de la Londra. Te vei duce să-l previi. Inutil să-i trezești pe ceilalți ; vor avea o zi grea.

Omul este acum treaz. Aruncă o privire întrebătoare către Munoz care aprobă. Din nou, uniformă îl păcălește perfect pe rezistent. Se ridică în liniște, își pune bocancii grei fără să strângă șireturile și iese, urmat de cei patru trădători.

— Acolo, în corturile din vale, sunt șapte, explică el ; dar nu știu în care se află locotenentul. Le schimbă tot timpul.

— Trezește-i pe toți și spune-le să vină, ordonă Zeller. Astfel, nu va trebui să mă repet.

Patriotul coboară cu greutate câmpul umed și noroios.

— Treci înaintea mea, șoptește Zeller lui Munoz. Stai drept, ca să-ți poată vedea uniformă.

Marienne apare. Strângându-și centironul, urcă încet colina urmat de cinci parașutiști. Puțin retras, sergentul Judet se lasă pe un genunchi, pentru a-și strânge cataramele cizmelor. Locotenentul Marienne și ceilalți cinci au dormit complet îmbrăcați.

Marienne merge spre Munoz. Când ajunge la câțiva metri de el îi descoperă pe ceilalți trei care-l însoțeau, și instinctul său se trezește. Felul în care oamenii Abwehr-ului țin armate pistoalele-mitralieră, cu degetul pe trăgaci, îi trădează. Marienne încremenește.

— Foc ! urlă Zeller.

Cele patru pistoale-mitralieră pârâie. Marienne se prăbușește, atins în plin de o rafală în piept. Locotenentul Martin, care se găsea lângă el, este ucis pe loc de un glonte în frunte. Mendes, Beaujean, Bléttrie și Marty sunt grav răniți, la fel ca și patriotul care s-a dus să-i prevină.

Trădătorii execută o întoarcere, fac un salt în sala fermei, ținând la respect pe rezistenții surprinși în plin somn de bubuitul armelor.

La vreo zece metri în spatele lui Marienne, sergentul Judet s-a azvârlit înainte. S-a rostogolit într-un șanț, apoi a început să fugă în zigzag. Cele câteva împușcături trase împotriva lui nu l-au atins. Urmărirea nu e luată în considerare și Herre tună și fulgeră. Parașutistul poate merge să caute ajutoare ; trebuie procedat repede.

Cei doisprezece ostași F.F.I. supraviețuitori sunt scoși afară, cu mâinile după ceafă. Zeller le ordonă să se culce pe burtă, cu fața la pământ, pe arie.

— Vă se vor lega mâinile la spate, a explicat Zeller pentru a le înșela suspiciunea. Încrucișați-vă încheietura mâinilor pe șale.

Nefericiții se execută. Unii dintre ei sunt fără pantaloni și cu picioarele goale.

Cei patru călăi și-au înlocuit, unul după altul, încărcăturile armelor. La un semnal al căpitanului Herre deschid focul asupra trupurilor nemișcate, de

la o distanță foarte mică. Șiruri de gloanțe ciuruie grumazul patrioților. Nici unul dintre ei n-a avut vreme să încerce să scape. Herre și Zeller distribuie apoi ultimele gloanțe de revolver în capul rezistenților. Munoz și Gross își pun apoi armele jos și, întorcând trupurile, le scotocesc buzunarele, jefuiesc portofelele, hârtiile personale, ceasurile.

Când se înapoiază la șefii lor, sunt acoperiți de sânge.

— Bine, acum s-o ștergem în viteză, anunță cu mult calm Zeller.

— Dar Marienne și parașutiștii ? intervine Herre.

— Transportați-i împreună cu ceilalți.

Cvartetul se îndreaptă spre tabăra parașutiștilor. Marienne mai trăiește. Muribund, este târât pe arie, aruncat pe burtă alături de cei executați ; Zeller îi descarcă un întreg încărcător în spatele urechii. Cei patru oameni părăsesc apoi curtea fermei și se înghesuie în mașină.

La câțiva metri de locul dramei, într-un loc înclinat, tânărul Flamant, mezinul parașutiștilor grupului locotenentului Marienne, a asistat, neputincios, la toată scena.

S-a dus să urineze când a fost surprins de salva de focuri de armă. N-avea nici o armă asupra lui, nu putea încerca nimic. Acum stă apatic, paralizat de o criză nervoasă ; tremură, plânge, îi clănțâne dinții. Face eforturi supraomenești, dar nu reușește să se miște, să fugă, să se îndepărteze de tragica grămadă de cadavre. Zadarnic. Ochii săi halucinați nu se pot ridica de la viziunea de coșmar, rămân ațintiți pe trupurile tovarășilor săi, pe noroiul cleios care se îmbibă cu sângele lor.

Sunt optsprezece, căci în acești zori de 12 iulie au mai fost asasinați Danet, unul dintre fermieri, și oei doi Gicquello, tatăl și fiul.

Danet, fiul în vârstă de patrusprezece ani, a reușit să fugă de-a curmezișul câmpului, după ce a asistat la supliciul tatălui său.

La sediul guarzilor din Josselin, Herre și Zeller își savurează revanșa. Sunt conștienți de amărăciunea lui Köln și Di Constanzo. Știu că felicitările ce le sunt împărțite cu dărnicie, pe un ton entuziast, ascund turbarea că n-au participat la masacru. Köln e conștient că raportul pe care-l va face Herre Gestapo-ului împotriva lui va fi aspru.

Surâzând, Herre întreabă, pe un ton de politețe afectată

— Oamenii dumitale ar putea să se ducă să identifice trupurile și să-și alăture raportul de al nostru ? Noi trebuie să ne înapoiem acum la Pontivy.

Köln aprobă, urlă niște ordine, dispune să fie adunată compania.

Cei șaiszeci de milițieni — vai ! toți francezi — sosesc la Keruhel spre ora opt dimineața, constată măcelul, percheziționează, sfărâmă toate lucrurile din fermă, se pregătesc să o incendieze.

Atunci, cu reflexul unui om, aproape un copil, care și-a pierdut mințile, Flamant iese din ascunzătoare cu mâinile ridicate, suscitând o adevărată reacție de uimire.

— Ei, băieți, veniți să vedeți asta ; l-au uitat pe unul.

Di Constanzo își scoate arma. un vechi revolver cu butoiaș, și ridică cocoșul. Va trage în clipa în care, prin spate, unul din oameni trage o formidabilă lovitură de cizmă în fesele tânărului parașutist. Fla-

mant este dezechilibrat sub violența șocului, cade în patru labă pe pământul pietros. Dintr-un reflex se ridică, primește de la un alt milițian o lovitură din față, la înălțimea sexului. Se curbează. Surâzând, Di Constanzo dă drumul cocoșului pușcociului și o pune în teacă. Urmă de Köln, se așază, spectator interesat, pe pervazul unei ferestre.

Doi guarzi se reped cu un elan de fotbalist. Țin-tesc la rândul lor organele genitale ale parașutistului, dar se incomodează unul pe altul, și loviturile lor ajung deviate și amortizate.

— Pe rând câte unul, pentru numele lui Dumnezeu ! Pe rând câte unul, urlă râzând Di Constanzo.

Atunci începe un atroce și înspăimântător balet. Unul după altul, guardii trimit lovituri furioase adolescentului, care cade repede la pământ. Membrele și apoi rinichii îi sunt sfărâmate. Atunci, unul urmând pe celălalt, milițienii își iau elan și sar cu toată greutatea și cu picioarele lipite deasupra nefericitului.

— Opreți ! răcnește Di Constanzo. Nu vedeți că e sfârșit ? Haideți, dați foc la baraca asta și să ne înapoiem.

Din vârful cizmei, un guard francez îl întoarce pe Flamant, constată că în adevăr e fără viață. Atunci, hilăr, tâmp, își desface nasturii și urinează pe corpul dezmembrat. Ici și colo izbucnesc râsete aprobative, în timp ce incendiarii umblă de colo-colo, și un fum gros urcă încetișor spre cerul spălăcit.

Capitolul 31

Ziua de 16 iulie. Ferma de la Boc-à-Bois. Michel de Camaret, rănit la braț la Saint-Marcel, e culcat în pat, doborât de o febră puternică. Tremură, îi clănțâne dinții, transpiră, se agită într-o semi-comă. În jurul lui șase parașutiști și un alt ofițer, prietenul său, sublocotenentul Roger de la Grandière.

La Grandière știe că e primejdios să rămână în această casă unde, în ajun, au fost primiți curajos de familia Monnier. Germanii îi hărțuie, sunt pe urmele lor. Cea mai elementară prevedere i-ar fi determinat doar să se aprovizioneze, să se odihnească o oră sau două și să-și continue fuga prin pădure. Dar în seara din ajun La Grandière a considerat că locotenentul Camaret este netransportabil și de aceea a dat ordin să se instaleze cu toții la fermă pentru a petrece noaptea.

E 7 dimineața. Unul din fiii Monnier, un băiat foarte tânăr, vine în goană, îngrozit :

— Germanii ! Sute ! Se îndreaptă spre fermă desfășurați pe două linii. Ștergeți-o repede prin spate !

La Grandière se ridică însă calm. Adresându-se adjutantului Marie-Victor, cel mai înalt în grad dintre oamenii valizi, declară încet :

— Plecați cu toții spre vest. Transportați-l pe Michel. Vă voi ajunge din urmă.

— Rămân cu dumneavoastră, domnule locotenent, enunță Marie-Victor. Sunt de acord să plece ceilalți.

La Grandière urlă :

— Nu e momentul să-mi discuți ordinele ! Că-
ră-te cu ceilalți și nu pierde timpul.

La Grandière iese în curtea fermei. Este încon-
jurată de un zid gros de piatră, înalt de un metru.
Sublocotenentul a postat doi din oamenii săi la adă-
postul zidului. Pândesc în spatele puștii-mitralieră ;
preveniți și ei de fiul lui Monnier, așteaptă apariția
germanilor.

— Croiți-vă drum în viteză, ordonă La Gran-
dière. Îi rețin un moment și vă ajung din urmă.

— Domnule locotenent..., obiectează în cor pa-
rașutiștii.

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, nu veți
începe și voi ! Numai eu comand aici. Știu ce fac.
Doar nu sunt ramolit.

Cei doi parașutiști se supun fără convingere. Ro-
ger de La Grandière se instalează în locul unuia
dintre ei. Socotește numărul încărcătoarelor îngră-
mădite la picioarele sale, pivotează pușca-mitralieră
pe axa ei pentru a-și asigura un unghi de tir cât mai
larg. Extrage încărcătorul armei, îl verifică și-l
așază la loc. Încarcă apoi un glonte în țeava puștii-
mitralieră și se întoarce. Dintr-o scurtă privire
constată plecarea tuturor alor săi care-l transportă
pe Camaret pe o targă. Atunci, sublocotenentul
scoate din buzunarul cămășii un pachet de *Senior-
Service*, duce o țigară la buze, o aprinde, și aspiră
cu voluptate un fum lung. Nu și-a terminat țigara
când zărește, progresând cu precauțiune, primul val
de germani. Sunt mai mult de trei sute.

În 1938, ca urmare a unei neînțelegeri cu tatăl
lui, Roger de la Grandière părăsește castelul fami-
lial din Anjou. Ia cu sine toate economiile, pleacă la

Marsilia, depune banii, fără să-i numere, la ghișeul Mesageriilor maritime, și declară prepusului lăsat cu gura căscată :

— Stabiliți-mi o traversare pe mare pentru această sumă, cât mai departe posibil.

— Care e suma ? întrebă funcționarul, contemplând bancnotele mototolite, aruncate răzleț în fața lui.

— Cum vreți să știu ? replică La Grandière. N-aveți decât să numărați și veți afla.

După o ridicare din umeri, omul numără, îi adună grămadă înainte de a răspunde.

— Aveți de ajuns să vă plătiți un bilet până în Tahiti. Vă vor mai rămâne 462 de franci și 30 de centime. Unul din vasele noastre pleacă peste patru zile.

— E perfect. Stabiliți traversarea.

Roger de La Grandière va sta un an în Tahiti. Tot ce se știe despre șederea lui acolo, printre altele, este că pescuiește rechini.

Îl regăsim în portul Havre la 20 iulie 1940. Încearcă să treacă în Anglia, e arestat de germani. Se manifestă cu atâta aroganță și de o asemenea agresivitate, încât reușește — performanță rarisimă în acea epocă — să fie condamnat la moarte. Evadează, ajunge în Algeria, încearcă să pună piciorul la Gibraltar. Oamenii regimului de la Vichy îl arestează la frontiera Marocului. Adoptă aceeași atitudine ca și cu germanii. Poliția marelui Pétain îl brutalizează într-un asemenea hal încât intră în închisoarea din Alger cu un picior rupt și maxilarul fracturat. Procedura pentru judecarea lui se târăgănează și La Grandière rămâne sechestrat aproape un an, apoi din nou are proces. În fața tribunalului voci-

ferează, insultă, amenință, disprețuiește. Din nou este condamnat la moarte. Trei zile înaintea datei prevăzute pentru executare, un locotenent-colonel aparținând regimului de la Vichy îi aduce spre semnare recursul de grațiere. La Grandière îl rupe în bucățele mici pe care le aruncă în obrazul ofițerului superior. A doua zi evadează. De astă dată reușește să ajungă în Maroc, apoi Gibraltar și Anglia, unde ajunge în august 1943 ; se înrolează în armata generalului De Gaulle și, ținând seama de diferitele sale diplome, este avansat pe loc la gradul de sublocotenent. Timp de trei luni stă liniștit, apoi din nou face să se vorbească despre el.

Pentru motive neîndoielnice era uzual ca ofițerii, ca și oamenii de trupă, să-și schimbe numele pentru a servi în rândurile Franței libere. În acest scop a fost creat un birou special. Era suficient să te duci să-ți declini identitatea și să depui un nume de război. Locotenentul Roger de La Grandière se prezintă la biroul de înregistrare.

— Sunt Roger de La Grandière, aș dori să servesc sub un pseudonim.

— Foarte bine, domnule locotenent, răspunde cu indiferență sergentul însărcinat cu înregistrarea. Sub ce nume doriți să figurați ?

— Abraham Levy.

— Domnule locotenent, sunteți serios ?

— Ești antisemit, bătrâne ? Mi-e teamă că ai ales partea cea rea din acest război.

Sergentul este jenat. Notează într-un registru strania cerere.

A doua zi locotenentul La Grandière este convocat la generalul Le Gentilhomme, comandant-șef al forțelor terestre franceze din Marea Britanie. De la

Începuť, generalul adoptă un ton familiar, de bunălate.

— Dragul meu La Grandière, îți cunosc tatăl, familia. Ce sens are această glumă ?

— Nu înțeleg, domnule general. Dacă aș fi dorit să mă numesc Dupont n-aș fi fost astăzi în fața dumneavoastră. Consider folositor să mă numesc Abraham Levy. Sună bine. Și apoi, de la sosirea mea, am văzut că în birouri evreii au cele mai bune locuri. Au trecut mai mult de trei luni de când am cerut mutarea mea la parașutiști, solicitare rămasă fără răspuns. Dacă-i așa, și tot stau la Londra, mai bine să mă numesc Levy și să capăt cuvenita stimă.

Generalul Le Gentilhomme schimbă tonul.

— Ajunge, La Grandière. Nu suntem la circ. Schimbă-ți numele, dacă tu consideri nimerit, dar ia un pseudonim francez. E un ordin.

La Grandière surâde.

— Cu tot respectul ce vi-l datorez, domnule general, credeam că una din rațiunile pentru care lupțăm este tocmai să facem să se recunoască, printre altele, că Abraham Levy poate fi un nume francez.

Generalul Le Gentilhomme își mușcă buzele. Jignit și furios, se ridică și amenință :

— Încă un cuvânt și te bag la arest. Ai auzit ordinele mele. Încetează saltimbancăriile și bufone-riile tale, și ieși !

Roger de La Grandière se duce direct la biroul de pseudonime. Îl găsește din nou pe sergent, îi re-
pede sub nas degetul arătător și-i zice pe un ton amenințător :

— Așadar, voinicule, nu suntem numai antise-mit, dar și un pic turnător ?

— Lasă-l în pace pe acest subofițer !

Uscăţiv, duşmănos, tăios, un şef de batalion tocmai ieşise din biroul său. Adăugă :

— Eu sunt cel care ă trimis raportul generalului Le Gentilhomme. Dacă ai de făcut vreun reproş, te ascult. Încetează să-ţi verşi nervii pe subordonaţii mei.

— Dar, domnule maior, veneam doar să declar noul meu pseudonim.

— Te ascult. Notează, sergent. Prenumele ?

— Auguste.

— Nume de clovn, ţi se potriveşte mai bine. Numele ?

— Le Gentilhomme.

Maiorul izbeşte biroul cu o lovitură puternică dată cu latul mâinii.

— Pentru Dumnezeu, încetează cu măgăriile, locotenente, sau te bag după zăbrele.

Foarte calm, La Grandière răspunde cu un ton dezarmant :

— Domnule maior, am primit ordin din partea generalului să-mi gădesc un nume francez. Dacă dumneavoastră consideraţi că Auguste Le Gentilhomme nu e un nume francez, atunci, zău, nu mai ştiu ce să fac.

Maiorul se calmează.

— În definitiv, spune-mi, unde vrei să ajungi ? Doar nu eşti un cretin. Ce înseamnă această atitudine ?

— Vreau să mă duc la tabăra de la Camberléy, domnule maior. Sunt trei luni de când am cerut mutarea la paraşutişti. Nu s-a făcut nimic. Am avut destule greutate să ajung în Anglia. Şi asta nu pentru a mă vedea însărcinat să învăţesc hârţoage.

— Şi crezi că ăsta e mijlocul cel mai bun ?

- Iată că sunt două ore de când generalul Le Gentilhōmme știe că există. Acum știți și dumneavoastră. Poate că după cele întâmplate unul dintre voi se va hotărî să mă ajute.

Maiorul se destinde cu totul, zâmbește.

— După cum zici, poate te voi putea ajuta. Mă prezint de îndată la raport și-l voi anunța pe general de noul dumentale pseudonim. Poate că în adevăr e un mijloc.

Șase zile mai târziu, Roger de La Grandière trece poarta taberei de la Camberley. Năzdrăvăniile sale l-au precedat. Este primit cu căldură și adoptat pe loc. O lună mai târziu este brevetat parașutist. În jurul lui se cristalizează o bandă. Colonelul Fourcaud i-a denumit „dansatorii“ ; iar pe oamenii bandei, „cei patru spătoși“ — aluzie la spatele lor lat și la coabitarea „dansatorilor“ în baraca numărul patru. Această grupă este compusă din Michel de Camaret și Denys Cochin, sublocotenentul Alain Calloc'h de Kérillis, și desigur, de sublocotenentul Roger de La Grandière.

Fiecare ieșire în oraș a celor „patru spătoși“ este marcată de un scandal, un raport al poliției, o plângere a unor părinți privind fiica lor ; reclamațiile indignate ale încornoraților plouă pe biroul colonelului care, de altfel, le zvârle la coș.

Tot batalionul se plictisește în tabăra de la Camberley. E octombrie 1943 și oamenii au sentimentul că sunt uitați, că nu servesc la nimic. Generalul de Gaulle n-a făcut nici o vizită la unitate, în timp ce inspectează deseori cutare sau cutare formațiune a Franței libere.

Cei „patru spătoși“ iau asupra lor răspunderea de a trimite la *Carlton's Garden* o serie de reclamații și cereri de explicații ; rămân fără răspuns. Într-o seară, Kérillis sugerează să se folosească o metodă nouă pentru a atrage atenția generalului.

— Dacă vom comite niște porcării monstruoase, englezii vor urla, vor face un raport Bătrânului. Va veni aici să ancheteze. Atunci vom avea tot răgazul să-i zicem tot ce avem pe inimă.

— Cum de nu ne-am gândit mai devreme ? reia de Camaret, subjugat instantaneu de ideea că porcăriile sugerate de camaradul său vor da tuturor momente de încântare.

Restul bandei aprobă, cu excepția lui Denys Cochin, care este și va rămâne întotdeauna cel mai rezervat, cel care joacă rolul de element moderator. Dar, până la urmă, Cochin cedează și festivalul începe.

O încăierare monstruoasă este declanșată în sâmbăta următoare la balul din Camberley. Când sosesc poliția militară și cei din *Homeguards*, locul are înfățișarea unui câmp de luptă. Răniții zac ici și colo ; totul este devastat, sfărâmat, parașutiștii s-au volatilizat, nu este găsit nici un singur vinovat.

A doua zi, cei patru prieteni dau foc unei barăci. În zilele ce urmează își încearcă explozivele cam peste tot. Aruncă în aer clădiri, poduri, întrerup drumuri. Într-o zi, la cinci kilometri depărtare de tabără, obligă pe câțiva prizonieri italieni care lucrează pe câmp să-i ducă în spinare până la cazarmă. Amenințați, cei doi paznici englezi au preferat să se supună și să se inapoieze la baza lor pentru a face un raport... Încă unul.

Dar apoteoza a fost un comando sugerat de cei doi sublocotenenți și care a fost efectuat la baza apropiată *Auxiliary Territorial Service* (A.T.S.) — unitate auxiliară feminină a armatei britanice. E preferabil să nu dăm amănunte asupra operației.

Cei „patru spătoși” și oamenii lor de acțiune hotărăsc să se liniștească și să aștepte reacțiile Londrei. Din nou nu se întâmplă nimic. Sunt indignați.

La 4 octombrie țin un consiliu. Este ora 22. Popota ofițerilor e pustie. Unul după altul, cei patru sublocotenenți emit propuneri care mai de care mai abracadabrante. Până la urmă, singurul rezultat este că se destind, râd și beau. Whisky-ul curge în cascadă. În cele din urmă, Denys Cochin, înțeleptul, cere cuvântul și declară cu un ton pompos :

— Domnilor, e mai mult de o oră de când suport tâmpeniile voastre. De aceea îmi permit să sugerez să vă închideți pliscul de bețivi și să mă ascultați.

— Refuz ! E extrem de plictisitor abatele, zbiară La Grandière,

Kérillis izbește în masă.

— Ascultați-l pe preot, pentru Dumnezeu ! Totuși, el e cel care gândește mai mult. Dă-i drumu', Denys, te ascultăm.

Cochin se ridică și continuă pe același ton.

— Dacă de Gaulle refuză să vină la noi, mergem noi la el.

— Chiar așa trebuie să facem, aprobă Camaret ridicându-se și îndreptându-se cu un pas nesigur spre ușă. N-avem decât să luăm jeep-ul lui „Isus”. La drum, băieți !

(„Isus” era porecla dată de parașutiști șefilor lor care se succedau mereu la comanda batalionului.)

— Nu în felul ăsta, Michel ! Înapoiază-te, n-ai înțeles nimic. Nu despre un comando vorbesc, nu sugerez să azvârlim grenade în toate birourile de la *Carlton's Garden*.

— Asta n-ar fi acțiunea unui comando ci un pogrom, zvârle La Grandière.

— Roger, ne doare în fund antisemitismul tău, urlă Kérillis.

— Nu sunt antisemit, spun doar că procentajul lor este mult mai mare la Londra ca în tabăra de la Camberley. Optzeci și trei la sută la Londra și o jumătate de procent aici. Ceea ce spun nu reprezintă antisemitism, ci calcule matematice.

— Iată-l că a plecat, deplânge Kérillis.

— Încetați cu copilăriile, reia Cochin. Ascultați-mă. Trebuie să obținem pentru unul dintre noi o permisie de o săptămână. De asta mă ocup eu. Trimisul nostru va pleca la Londra și va asedia în toată regula biroul generalului. Va cere o audiență care-i va fi refuzată ; atunci se va instala respectuos, politicos, bărbierit și agitat, cum spunea Clemenceau. Poziție de drept și salut reglementar la fiecare trecere a unui superior ; același ceremonial, dar mai condescendent, la fiecare trecere a generalului. De Gaulle va întreba până la urmă „Dar ce vrea bleagul ăsta ? Să intre !“

— E genial, cu adevărat genial, recunoaște Camaret punându-și un pahar plin cu whisky. Numai că întrebarea este care dintre noi va merge ? Vom trage la sorți ?

— Ar fi drept, admite Cochin. Dar mai întâi trebuie să ne gândim la eficacitate și să alegem victima după anumite criterii. Să-l desemnăm pe acela din-

tre noi care are cele mai multe șanse să ducă la bun sfârșit misiunea. Aceste criterii sunt în primul rând, înfățișarea. Știți cu toții că de Gaulle este sensibil la „aspectul frumos“. Trebuie deci să-l desemnăm pe acela dintre noi care e mai arătos, pe scurt, cel mai frumos băiat.

— Ah ! nu, nu eu, întrerupe La Grandière. Refuz.

— Îți închizi pliscul tău mare, Roger ? Vorbim serios. Continuu. În al doilea rând, cunoașteți slăbiciunea Bătrânului pentru aristocrație. Trebuie deci să alegem pe acel ce poartă numele ce riscă să-l impresioneze cel mai mult.

— Exact ce spuneam, întrerupe din nou La Grandière ; ai ceva cu mine.

Kérillis și Camaret o fac pe ofensații.

— Până aci, zău, Roger, îmi produci multă durere, vorbește cu ezitări Kérillis, de asemenea. sunt sigur, și lui Michel.

— Pentru el mi-e necaz. adaugă Camaret, a ridicat o problemă spinoasă acest mic, foarte mic nobil de țară.

La Grandière se ridică cu greutate.

— Mă văd constrâns să vă trimit martori, anunță el cu voce stângace. Veți primi vizita lor în zori. Strămoșii mei ar sări din mormânt dacă ar afla că un La Grandière s-a lăsat tratat de doi bretoni ca „mic nobil de țară“. Și când te gândești că doi neînsemnați foști boiernași își permit o asemenea bătaie de joc !

— Nu isprăviți cu tâmpeniile ? intervine Cochin. Se pare că uitați ce v-am mai repetat vorbim serios !

— Asta nu împiedică cu nimic duelul, zice La Grandière. Îi voi trece deodată pe amândoi prin sabie. Treabă de cinci minute.

— Ajunge, urlă Cochin. Încetăți să mă mai întrerupeți. Reiau. În al treilea rând, e necesar ca ambasadorul nostru să nu se arate timorat, și mai ales, să nu se lase impresionat de personalitatea interlocutorului său. Mai trebuie să vorbească într-o franceză frumoasă și corectă.

— Nu, nu, și nu ! zbiară La Grandière. Îmi poți face portretul timp de șase ore în șir, tot refuz.

Cochin surâde.

— Perfect, în felul ăsta problema e rezolvată. Fiindcă Roger se găsește el însuși cel mai frumos, cel mai nobil și cel mai inteligent dintre noi, s-a desemnat singur. Pentru conformitate, să trecem la vot. Cei care sunt de acord să-l facă pe La Grandière plenipotențiarul nostru, să ridice brațul.

Cochin ridică mâna. Ceilalți îl imită fără cea mai mică ezitare.

— Perfect, conchide Cochin. Mă voi ocupa de detalii mâine dimineată.

La Grandière își reia un oarecare aer de seriozitate.

— Dar am glumit. Chiar nu v-ați gândit ? Sunt timid și cam prost, doar o știți bine. Noblețea mea este absolut exagerată... Desigur că în ceea ce privește fizicul, nu pot nega evident, admit chiar că am succese fenomenale la femei, dar bărbații mă urăsc. Credeți-mă, sunt cel mai puțin calificat pentru a îndeplini această misiune.

— Prea târziu, bătrâne, problema e definitiv rezolvată.

Patruzeci și opt de ore mai târziu, sublocotenentul La Grandière pătrunde la *Carlton's Garden*. La primul etaj completează o cerere de audiență. E un chestionar imprimat. Ca motiv, La Grandière notează, cu un scris mare : „În speranța de a obține lămuriri referitoare la neglijența de care pare să dea dovadă Înaltul Comandament al Forțelor franceze libere față de primul batalion de infanterie al aerului“.

„Așa poate că va merge treaba, gândește La Grandière. Dacă nu merge, mă va azvârli pe ușă afară și nu voi mai avea altceva de făcut decât să mă înapoiez cu coada între picioare.“

E ora 9 dimineață. Sublocotenentul se instalează pe bancheta din vestibul, scoate din buzunar un pachet de reviste americane cu benzi desenate, pe care le-a cumpărat intenționat la chioșcul de ziare din gara Waterloo. Așază în evidență revistele ilustrate pe banchetă și se adâncește, cu o atenție prefăcută, în lectura lui „Mandrake, Magicianul“.

În trecere, nenumărați ofițeri și civili îl privesc intrigati.

La ora 12 și 35 de minute iese de Gaulle, urmat de căpitanul Burin des Roziers și de locotenentul Guy. La Grandière se destinde ca un resort, salută, rămâne încremenit în poziție de drepti, fixându-l pe general. Un „Tarzan“ a căzut la picioarele sale.

De Gaulle trece fără să răspundă, dar într-o fracțiune de secundă a zvârlit o privire. La Grandière și-a atins ținta.

Această scenă se repetă de șaisprezece ori în patruzeci și opt de ore. La sfârșitul primei zile, tot statul major a înțeles jocul tânărului sublocotenent și se amuză. Un maior aruncase în trecere :

— Asta se poate termina rău, amice. De Gaulle apreciază umorul și insolența, dar în alt sens, doar atunci când el se folosește de ele.

La Grandière s-a mulțumit să ridice din umeri.

Dar în seara celei de-a doua zile de așteptare, generalul nu sună la ora obișnuită, 2 și 30 de minute, și nu și-a părăsit biroul de dimineață. La Grandière este chinuit de foame și sete; e la pândă de treisprezece ore consecutive. O defilare continuă de vizitatori a trecut ușa în ambele sensuri. În acest moment se aflau în conferință cu de Gaulle un general englez și un civil.

Locotenentul Guy, al doilea ofițer de ordonanță, iese la orele 21 și 30 de minute. La Grandière și el au luat obișnuința de a schimba câteva cuvinte :

— Își va petrece noaptea aici ? întrebă sublocotenentul.

— S-ar putea, bătrâne. Mai bine du-te și distrează-te în Soho. Oricum, asta nu va schimba nimic.

— A halit ? N-am văzut trecând nimic.

— Nu halește niciodată. Se hrănește când și când din necesitate, și abia atunci când cineva îi amintește. L-am văzut rezistând și mai multă vreme.

Este ora 2 și 30 după miezul nopții când ies cei doi englezi. Trei fără un sfert când apare de Gaulle urmat de locotenentul Guy. Generalul iese pe ușă ca furtuna. La Grandière are abia vremea să se ridice în picioare și să salute. De Gaulle tot nu răspunde, coboară în mare grabă treptele. În spatele lui, Guy încearcă să urmeze cadența, strângând într-o servietă un număr de dosare.

Descurajat, La Grandière își adună revistele ilustrate, închide cartea pe care o adusese cu el, se pregătește încet, la rândul său, să coboare. Aude atunci

vocea caracteristică, tonul apăsător și declamator care dă fiecărei fraze pronunțate autoritatea unei sentințe dogmatice :

— Hai să terminăm cu ăla !

La Grandière își așază cu grabă revistele. De Gaulle urcă din nou treptele, din două în două. În continuare, fără să arunce cea mai mică privire spre sublocotenent, intră în biroul său.

Cu un semn din cap, locotenentul Guy, care l-a urmat pe general, anunță din pragul ușii :

— Sublocotenentul Roger de La Grandière, domnule general.

La Grandière intră, se mumifică într-o poziție de drepti și repetă cu voce energică :

— Sublocotenent Roger de La Grandière, din Primul batalion al aerului. Respectele mele, domnule general.

De Gaulle s-a așezat. Guy a depus pe biroul său cererea de audiență. Generalul aruncă o privire, nu are nici cea mai mică reacție, nu notifică ordinul să părăsească poziția de drepti, și zice cu simplitate :

— Ești un descendent al amiralului ?

— Era străbunicul tatălui meu, domnule general.

— Un ilustru marinăr. Unul din vasele marinei îi poartă numele, și pe drept.

— Într-adevăr, un contratorpilor, domnule general, aprobă La Grandière, care începe să găsească neconfortabilă poziția de drepti și se întreabă dacă întrevăderea va continua în legătură cu meritele maritime ale strămoșului său.

Locotenentul Guy a părăsit încăperea. Revine, pune pe birou un dosar gros. De Gaulle îl parcurge în tăcere. La Grandière profită pentru a se legăna

încetîşor, să-şi uşureze poziţia, pentru a dezaxa centrul de gravitaţie mutându-l când pe un picior, când pe altul.

De Gaulle închide dosarul, aprinde o ţigară şi declară :

— Aşadar, aparţii acestui corp de elită care repurtează victorie după victorie asupra bătrânilor de la Home Guard... Repaus.

La Grandière se destinde. Caută un răspuns, dar de Gaulle i-o ia înainte :

— Cererea dumată de audienţă este insolentă, dar nu e explicită. Aşa că, treci la fapte.

— Domnule general, avem sentimentul că suntem uitaţi, că nu suntem buni de nimic. Batalionul se plictiseşte, şi din această cauză, ca o consecinţă logică, apare la cei tineri o stare de apăsare.

— Şi la ofiţeri, dacă e cazul să cred rapoartele englezilor.

— Şi la ofiţeri, admite La Grandière.

— Colonelul Fourcaud te-a trimis ?

— La drept vorbind, e o idee personală, domnule general. Adică, vreau să spun că s-a născut dintr-un comun acord, ca un rezultat al conferinţei avute de ofiţerii batalionului.

De Gaulle deschide din nou dosarul şi-l consultă.

— În batalionul vostru sunt douăzeci şi patru de ofiţeri. Cu toţii au participat la... conferinţa voastră ?

La Grandière îşi muşcă buzele.

— La drept vorbind, nu chiar toţi, domnule general.

De Gaulle îşi afundă din nou capul în dosar. A simţit tulburarea tânărului ofiţer. Fără să-şi ridice privirea, întreabă :

— Câți ?

La Grandière își înghite saliva. N-ar servi la nimic să trișeze ; șoptește :

— Patru, domnule general.

— Ce grade ?

La Grandière se gândește că și-a făcut acum o idee precisă despre infern. Tușește ușor, pentru a-și limpezi glasul :

— Sublocotenenți, domnule general.

— Și nici în treacăt nu v-a venit prin minte ideea să vă adresați șefilor voștri direcți ?

— Am făcut-o de mai mult de zece ori, dar ei își descarcă responsabilitatea asupra dumneavoastră, domnule general.

— Și în plus nu v-a mai venit ideea că în acțiunile pe care va trebui, după toate aparențele, să le întreprindeți într-o zi, răbdarea va fi pentru voi o virtute la fel de folositoare ca știința de a mânui armele ? Și apoi, ce-mi sugerați ? Să ordon parașutarea batalionului vostru asupra Berlinului, sub pretextul că vă plictisiți și doriți să schimbați climatul ?

— Dar vom ști să fim răbdători, domnule general, în măsura în care nu vom avea cu toții sentimentul că suntem buni de aruncat la gunoi, ca niște copii sărmani ai Forțelor franceze libere.

Formula sarcastică vine aspră și definitivă

— Într-un cuvânt, dacă înțeleg bine, sunteți lipsiți de afecțiune ?

Obrazul lui La Grandière se împurpurează ușor. Furios, replică

— Sunteți liber să ne disprețuiți, domnule general. Începând de azi, știți cel puțin că existăm și ce gândim. Respectele mele, domnule general.

Salută, face o întoarcere reglementară. Împotriva oricărei reguli elementare de protocol, se pregătește să iasă.

De Gaulle îl cheamă înapoi

— La Grandière...

Sublocotenentul execută o întoarcere, generalul l-a luat prin surprindere. Uluit, La Grandière îl aude declarând

— Poți spune complicilor dumitale, de Kérillis, Cochin și Camaret, că m-ai părăsit spunându-mi o obrăznicie. Vei avea în ochii lor un nou titlu de glorie. Bună seara.

Locotenentul Guy îi deschide ușa cu un zâmbet ușor și cu o încrêțitură a frunții. Pentru sublocotenent, această reacție a înfățișării nu-i lasă nici o îndoială. O înțelege la fel de bine ca și cum ofițerul de ordonanță i-ar fi zis : „Ți s-au rupt oasele, mucosule. Trebuie să mănânci multă supă înainte de a vrea să-i nesocotești pe cei mari“

Capitolul 32

Zilele, săptămânile și lunile continuă să se scurgă plictisitoare. Ofițerii și oamenii se îndobitocesc învățând să devină niște mașini meticuloase care să știe să facă război.

În ultimele zile ale lui octombrie 1943, La Grandière este convocat de urgență în biroul colonelului Fourcaud. În timp ce mergea în direcția barăcii

recapituleze în minte lista „abaterilor“ pe care le-a putut face în zilele ce au trecut.

— Așază-te, bătrâne.

Colonelul este surâzător. La Grandière se liniștește.

— Mi-a sosit chiar în acest moment un mesaj de la Londra prin care sunt informat că Burin des Roziers, căpitanul de ordonanță al generalului de Gaulle, tocmai a contractat un icter urât...

Colonelul se oprește, dozându-și efectele, satisfăcut să-l vadă pe La Grandière privindu-l uluit.

— Asta nu mă miră peste măsură, domnule colonel, deoarece generalului îi place atât de mult să tachineze, încât toate astea au îmbolnăvit ficatul majordomului.

Fourcaud răspunde cu un surâs blând

— Dacă aș fi în locul dumitale, aș aștepta urmarea expunerii mele înainte de a mă lansa în demonstrații spirituale.

La Grandière devine serios.

— Scuzați-mă, domnule colonel, vă ascult.

— Așadar, Burin des Roziers este imobilizat în spital, apoi va fi constrâns la o convalescență, așa că interimatul postului său a rămas vacant.

— Vă urmăresc cu atenție, domnule colonel, dar nu văd în ce mă pot privi toate astea.

— Ajungem și aici. Generalul contează pe dumneata pentru a asigura interimatul.

La Grandière se ridică înspăimântat.

— Nu e un lucru serios, domnule colonel, e o glumă proastă.

— E tot ce poate fi mai serios, bătrâne.

— Dar, în fine, cunoașteți demersul făcut de mine cu două luni în urmă pe lângă general, și disprețul pe care l-a demonstrat față de mine...

— Știu, știu... M-am gândit. Sunt două soluții ce ar putea explica alegerea sa : prima, că în realitate a admirat curajul, sinceritatea și chiar fantezia dumitale, înfățișarea, numele pe care-l porți, dar, la drept vorbind, nu cred pentru nimic în lume în toate astea. A doua mi se pare mult mai plauzibilă : că, șocat de insolența demersului și de cuvintele dumitale, Bătrânul a hotărât să te facă să înghiți multe.

— Am oare posibilitatea să refuz, domnule colonel ?

— Fără îndoială că nu.

Nouitatea se răspândește ca o dără de pulbere. Batalionul a și luat cunoștință de eveniment într-un amestec de speranță și de sinceră veselie. Cochin, Kérillis și Camaret se strâmbă de râs. Când își conduc tovarășul la gară, ei îi dau un pachet conținând un cadou, pretinzând că ar fi pus mână de la mână pentru a face această cumpărătură.

La Grandière deschide pachetul în tren ; conține o perie pentru a da lustru, o cutie de cremă de ghetă și o cârpă de catifea.

Sublocotenentul aruncă tot pachetul pe fereastră, sub privirea ostilă și scandalizată a trei cetățeni britanici care împart împreună cu el compartimentul. La Grandière se cufundă apoi într-o meditație adâncă. Caută să elaboreze un sistem care i-ar permite să fie dat afară în mod politicos, fără să se expună la sancțiuni.

Când trenul intră în gara Waterloo, i-au venit o sumedenie de idei, dar a tras concluzia că va tre-

bui să improvizeze, să acționeze în funcție de evenimente.

Raporturile cordiale și amicale pe care le întreține fără greutate cu locotenentul Guy îi vor permite să-și concretizeze speranțele. Pe un ton de destăinuire, Guy îi explică tot ce așteaptă generalul de la ofițerul său de ordonanță, atitudinea ce ar fi potrivit să o adopte. Cu lux de amănunte, a precizat ce anume apreciază de Gaulle, comportamentul care-i face plăcere ; Guy îi spune totodată sublocotenentului ce anume dezaprobă, disprețuiește și detestă generalul.

La Grandière se arată deosebit de atent la enunțarea fobiilor șefului său.

În dimineața intrării în funcțiune a sublocotenentului, de Gaulle este în conferință cu trei ofițeri superiori canadieni. Din timp în timp cere câte un dosar. Se presupune că în acel moment La Grandière este obligat să se precipite în biroul alăturat, unde locotenentul Guy trebuie să-i remită documentele, pe care le va aduce și le va așeza pe biroul generalului. Dar La Grandière face dovada unei indolențe care frizează bătaia de joc. Continuându-și convorbirea, de Gaulle pare să nu remarce nimic.

Canadienii își iau rămas bun.

Locotenentul Guy precizase : „Unul din lucrurile care-l fac să-și iasă din fire este când cineva mișcă vreun lucru de pe biroul lui. Mută un ac sau o agrafă și vei declanșa un concert de urlete“.

Abia s-a închis ușa în urma vizitatorilor, când La Grandière intră ceremonios, precis, cu gesturile afectate ale unui majordon de casă mare, și se lansează într-un strălucit număr de rânduire a birou-

lui, care-i permite să pună mâna pe toate lucrurile. De Gaulle îl contemplă în tăcere. Sublocotenentul golește apoi cele trei scrumiere din birou într-un mod mai puțin protocolar decât un chelner-șef de cabaret : servindu-se de o scrumieră goală, o acoperă pe cealaltă umplută și răstoarnă totul cu un gest larg.

— Ei bine ! La Grandière, tună generalul, cred că ai de gând să pui în funcțiune și aspiratorul după treaba asta !...

Sublocotenentul simulează surpriza.

— Vă cer scuze, domnule general, credeam că fac bine.

— Nu mă lua drept un nerod, și ieși !

La ora 13 și 30 de Gaulle părăsește biroul. La Grandière îl urmează, ținând în mână o servietă cu documente.

Locotenentul Guy îi explicase : „Pe scări urmează ritmul și nu te lăsa luat prin surprindere. El merge iute. Când ajunge la a șasea treaptă înainte de peron, îl depășești în goană, deschizi portiera stângă a Rover-ului. Generalul se aruncă înăuntru motorul se rotește. Închizi portiera, apoi, alergând din nou, ocolești automobilul prin spate. Mașina demarează. Atunci când ajungi la portiera din dreapta, o deschizi și urci în timpul mersului. Te instalezi alături de el, închizând ușa“.

— Înțeleg perfect, ironizase La Grandière, fi de față reporterii de la Actualități ; sper totuși că dacă dau greș la prima încercare, vom putea reîncepe scena.

— Nu glumi, prietene, de fiecare dată e la fel căci generalul consideră că fiecare secundă din timpul său e prețioasă.

La Grandière iese cu bine din prima fază a operației. Închide respectuos portiera în urma generalului, apoi, cu un pas de plimbăreț duminical, pornește nepăsător să ocolească vehiculul care demarează, lăsându-l pe șosea, contemplând scena cu un aer ipocrit.

Rover-ul frânează în scârțâitul cauciucurilor și dă înapoi. La Grandière se înapoiază la locul său.

— Vă rog să mă scuzați, domnule general, am fost luat prin surprindere.

— Nu-i nimic. Unității din care faci parte îi lipsește antrenamentul, așa că voi lua măsuri de îndreptare.

În săptămânile care au urmat, La Grandière continuă cu conștiinciozitate demonstrațiile sale de inaptitudine. Anturajul șefului Franței libere a terminat prin a se convinge că de Gaulle se distrează, căci toți erau stupefiați văzându-l pe sublocotenent că-și păstrează în continuare postul.

Totuși, într-o zi paharul s-a revărsat.

Generalul ceruse să nu fie deranjat sub nici un pretext, interzicând oricui să intre sau să i se dea vreo legătură telefonică. Coborând scara, La Grandière s-a încrucișat cu Pierre Bloch care urca liniștit.

— În sfârșit, iată-vă, exclamă el cu un aer înspăimântat. Se împlinește o oră de când vă caut pretutindeni. Generalul strigă în gura mare după dumneavoastră. E pe cale să aibă un atac de apoplexie. Alergați în goana mare, bateți la ușă și intrați fără să așteptați răspunsul.

Cu figura descompusă, Pierre Bloch se precipită, bate la ușă și intră.

Sublocotenentul Roger de la Grandière se înapoiază în aceeași seară la unitatea și la prietenii săi din tabăra Camberley.

Bretania, 16 iulie 1944. Ferma Boc-à-Bois. Roger de la Grandière lasă să se apropie primul val de S.S. Este perfect camuflat în spatele zidului ; țeava armei sale este ascunsă de rămuriș. Stând în genunchi, sublocotenentul observă printr-o spărtură înaintarea inamicului. Din spate aude o ușoară alunecare. Se întoarce. Din trei salturi, adjutantul Marie-Victor ajunge la a doua pușcă-mitralieră.

— Ți-am ordonat să te cari. Înapoiază-te la ceilalți sau te fac praf, scrâșnește destul de tare La Grandière, pentru a se face auzit.

— Te plictisesc, Roger, replică Marie-Victor, dar să știi că ne-am săturat cu toții până în gât să tot așteptăm. Mereu sunt aceiași care se distrează cu nemții ! Am vrea și noi să ne distrăm puțin, domnule locotenent.

Sergentul Le Gall și tânărul Plouchard au sosit prin cealaltă parte, încalcând și ei ordinele primite.

— Vă credeți șmecheri, sărmani prostovani ! Alergați după o citare pentru fapte de arme ? Vedeti-vă de drum, căci nu mai repet ce v-am zis.

— Nu e momentul să discutăm, domnule locotenent, replică Le Gall pregătind grenadele și încărcând pistolul-mitralieră.

Cu o mișcare a mâinii desemnează lui Plouchard locul de unde să tragă cât mai eficient împotriva dușmanilor. La Grandière nu mai are vreme să insiste în cererea sa deoarece germanii se află doar la cincizeci de metri depărtare.

— Nimeni să nu tragă înaintea mea.

Cei trei oameni îi aruncă o privire surprinsă. Sublocotenentul își dă seama că a enunțat un lucru limpede pentru toți.

Germanii sunt atenți și prudenți, dar e sigur că șeful lor nu se așteaptă la o ambuscadă. Sunt vreo patruzeci care înaintează în linie strânsă. La Grandière își fixează ca limită o piatră aflată la cincisprezece metri în față ; hotărăște că după ea germanii riscă să-și dea seama de prezența lor. Un soldat german trece primul de piatră ; în aceeași clipă, sublocotenentul deschide focul. Pușca-mitralieră a adjutantului Marie-Victor trosnește într-o fracțiune de secundă. S.S.-iștii cad ca niște popice. În spatele primului val se aud urlete, izbucnesc ordine de retragere. Profitând de surpriză, Le Gall și Plouchard se ridică și aruncă grenade.

Doar doi sau trei oameni au reușit să se replieze din primul val de asalt ; ceilalți zac morți sau scoși din luptă.

La Grandière își dă seama că vor avea un răgaz, timp în care comandanții din fața lor vor adopta o nouă tactică.

Din nou încearcă să-i convingă pe ai săi să plece.

— De acord, plecăm toți patru dacă vrei, zice Marie-Victor.

La Grandière își consultă ceasul-brățară :

— Au plecat de patru minute și patruzeci și cinci de secunde. Dacă plecăm, cu siguranță că vom fi ajunși din urmă. Cu Michel pe targă e imposibil să alergăm. Trebuie să-i reținem cel puțin o jumătate de oră. Și pentru treaba asta e suficient un singur om.

— Dacă vrei, rămân singur, replică Marie-Victor.

— Mă obosești !

— O să ne amintim de ziua asta, intervine Le Gall. N-ai din întâmplare o pipă, domnule locotenent ?

La Grandière îi zvârle pachetul, Le Gall îl prinde din zbor, ia o țigară, apoi, la un semn făcut de Marie-Victor, pachetul zboară din nou.

Cel mai tânăr, Plouchard (abia a împlinit optsprezece ani) trage în aer o rafală de pistol-mitralieră.

— Ești bolnav, ce-ți veni ? îi zvârle intrigat sublocotenentul.

— Moș Constant, domnule locotenent.

— La dracu, l-am uitat cu totul pe ăsta !

— Vedeți bine că servim și noi la ceva ! Dacă nu se aud salve de armă, va apărea aici frumusețea o floare...

Constant Leguéné e un fermier din vecinătate. E părintele a cinci copii. În ajun, la sosirea parașutiștilor, se afla la familia Monnier. Înainte de plecare a promis că se va înapoia a doua zi între 7 și 8 cu provizii și cu un medic pentru Michel de Camaret.

O scurtă privire i-a fost de ajuns lui La Grandière să-și dea seama că țăranul nu era dintre cei care uită sau vin cu întârziere la astfel de întâlniri. Și era de-acum ora 7 și 16 minute.

Se scurg vreo zece minute. O liniște apăsătoare pune la încercare nervii parașutiștilor. O ploaie mărunță a început să cadă ; pământul, umed deja, se impregnează pe loc, devine noroi.

— Dar, pentru Dumnezeu, ce dracu fac, se îngrijorează Plouchard.

— Cred că sunt suficient de mulți pentru a se împărți în trei grupe. În orice caz, sunt convins că n-au arme grele. Altfel le-am fi simțit gustul până acum.

Cei patru parașutiști fac cu schimbul, doi câte doi, pentru a pândi. Sergentul Le Gall scrutează liziera pădurii, sesizează mișcări, dar nu pot încerca nimic.

— Se agită în spatele copacilor, declară el cu simplitate.

— Evident ! Ferește-te, căci vor încerca să zvârle grenade ; și de la înălțimea pădurii vor putea arunca departe porcăriile astea ale lor.

Chiar în secunda în care La Grandière își termină fraza, un S.S.-ist a sărit trei pași înainte. Apoi mâna sa dreaptă își ia elan cât mai departe de trup. Le Gall îl lovește cu un glonț în plină frunte. Omul cade pe spate. A scăpat grenada dezamorsată în cădere, ceafa sa o lovește ; explozia îi sfărâmă gâtul, îi sparge în bucăți craniul. Parașutiștii își întorc privirea.

De îndată, simultan, șase germani se precipită cu aceeași mișcare. Francezii declanșează un tir continuu, dar de astă dată au zburat spre ei patru grenade. Prin minune, ele nu trec zidul. Trei dintre aruncători au reușit să se replieze, trei au rămas morți pe loc.

Din nou se așterne liniștea. La Grandière privește iarăși ceasul : e ora 7 și 28. Sublocotenentul și-l imaginează pe Camaret și pe purtătorii săi, cum se îndepărtează de-a curmezișul pădurii.

Supraîncordați de asalturile eșuate ale aruncătorilor de grenade, cei patru parașutiști uită de Moș Constant. Trec douăsprezece minute fără să se fi produs cea mai neînsemnată schimbare în tabăra din față. În acel moment, ieșind la loc deschis de pe o potecă, vine liniștit Constant Leguéné, urmat de trei dintre fiii săi, niște copii de doisprezece, unsprezece și nouă ani. Omul și copiii au brațele încărcate cu de-ale gurii. Sunt surprinși de germani, care ies din poziție, plasându-se între ei și câmpul de tir al parașutiștilor.

— *Halt !*

Constant se întoarce, ridică mâinile, lăsând să-i cadă un pachet cu cincisprezece cotlete, care se împărtășie la picioarele sale.

— Fugiți toți trei ! Fugiți ! urlă el la fiii lui.

În spatele zidului, cei patru parașutiști asistă neputincioși la scenă.

Copiii rămân încremenți pe loc.

— Parașutiști iasă sau om și copii *kaputt !* ordonă un german în limba franceză.

— Nu ieșiți ! urlă Constant. Sunt S.S.-iști ! Ne vor ucide pe toți !

— Trage spre stânga, strigă Marie-Victor lui La Grandière. Mă duc.

— Merg cu tine, adaugă Plouchard.

Cei doi parașutiști sar zidul și încep să fugă. Aleargă cu pistolul-mitralieră în mână, trăgând rafale în fața lor. Între împușcături, strigă în gura mare :

— Salvați-vă, voi puștilor ! Alergați, copii ! Salvați-vă, alergați, pentru Dumnezeu !

Germanii sunt surprinși. Dintr-un reflex, sar în adăpost. Copilașii încep să fugă, în timp ce Constant se azvârle între soldați și copiii săi care aleargă.

Din stânga se declanșează o armă automată. Plouchard este ciuruit de gloanțe, se prăbușește, ucis pe loc. Adjutantul Marie-Victor este atins de un glonț în umăr, de un altul în coapsă. Reușește totuși să se târască până la zid și să-l treacă.

— Parașutiști iasă ! zbiară din nou germanul.

— Nu ieșiți ! Totul merge bine, copiii sunt departe, urlă Constant.

Împușcăturile pornesc. Bravul țaran cade în genunchi. Germanii se îndârjesc, continuă să tragă. Constant se răstoarnă, zace liniștit, se sfârșește într-o ultimă tresărire.

— Ticăloșilor ! urlă La Grandière într-un strigăt sfâșietor. Înhață pușca-mitralieră pe care o prop-tește în îndoitura brațului stâng. Cu mâna dreaptă încheștată pe crosă, trece zidul și înaintează trăgând. Stă drept în picioare, merge cu pași mari.

— Înapoiază-te, strigă Le Gall, înapoiază-te, Roger ! E o nebunie ceea ce faci !

La Grandière nu aude nimic. Înaintează. Acum distinge țintele. Trei germani cad sub gloanțele lui. Alții, mai curajoși, ripostează. La Grandière este atins de un glonț la vintre. Se prăbușește. La pământ, înlocuiește încărcătorul puștii-mitralieră. Arma și-a păstrat trepidul desfăcut. Sublocotenentul se servește de el ca de un sprijin ; ridică pușca-mitralieră, o împinge înainte câțiva centimetri, apoi cu piciorul drept, încă valid, își împinge trupul spre a se găsi în poziție de tir. E insensibil la durerea ce i-o produce rana. Nu are decât o singură idee să înainteze spre germani. Vociferează în limba lor,

zvârle insulte, trage și își reia înaintarea de crab. Reușește să repete de trei ori operația înainte de a primi un nou șir de gloanțe direct în plămâni.

Mâna dreaptă i se crispează pe crosa puștii-mitralieră, care se golește în direcția pădurii. Apoi, încetîșor, La Grandière se ridică și ultimele împușcături pleacă spre cer.

Fără armă, Le Gall sare la rîndul lui. Aleargă pe teren descoperit în direcția sublocotenentului. E atins de trei gloanțe în piept, la umăr și la picior. Ca prin minune, nici unul nu e mortal.

A căzut abia la doi metri de șeful lui, încercă în zadar să se târască până la el.

Roger de La Grandière s-a întors. În mișcarea făcută a răsturnat pușca-mitralieră, care-i imobilizează spinarea, îl menține într-o poziție aproape așezată. Respirația sa nu e decât un horcăit înăbușit; barbia și gâtul sunt murdărite de sângele care-i curge din gură.

Un grup de germani iese din spatele zidului, constată doar prezența adjutantului Marie-Victor, rănit și inofensiv.

Un al doilea grup se apropie de La Grandière și Le Gall. Vor să le dea lovitura de grație, când intervine un locotenent.

Strânge în mână un Parabellum. S.S.-iștii își ridică armele.

La Grandière își adâncește privirea în ochii locotenentului german. N-are putere să vorbească și totuși germanul înțelege când privirea stearsă a muribundului se îndreaptă către Le Gall. În limba sa ofițerul S.S. afirmă

— Vor fi tratați ca prizonieri de război.

La Grandière clipi din ochi de două ori. A înțeles. Totuși, îl așteaptă o ultimă încercare : cei trei fii Leguéné se înapoiază. Plângând, merg inconștienți spre ei, după ce au îngenunchat lângă trupul neînsuflețit al tatălui lor. Locotenentul S.S. urlă un ordin ; un soldat îl traduce în franceză :

Cei trei puști par să iasă dintr-un coșmar. Pe neașteptate fac stânga-mprejur și încep să alerge. Cu un efort supraomenesc La Grandière îi urmărește cu privirea.

— Plecați, copii ! Plecați repede. Alergați ! Plecați repede... repede !...

La rândul său, locotenentul S.S. îl privește pe sublocotenentul francez. Cu latul palmei îi arată arma.

Cu un semn al pleoapelor, La Grandière consimte. Apoi, privirea sa vagă încearcă pentru o ultimă oară să zărească copiii în goana lor : nu mai sunt decât trei minuscule puncte negre care dansează în câmpul de grâu.

Trasă din apropiere, lovitura de grație îi sfărâmă tâmpla.

Le Gall închide ochii două lacrimi alunecă între pomeți și pereții laterali ai nasului. Fără să-și miște brațul, își întoarce încheietura mâinii, aruncă o privire asupra ceasului. E ora 7 și 48 de minute. Sublocotenentul Michel de Camaret are aproape o oră avans.

În 1947, în Indochina, un vas de război de mic tonaj aparținând marinei naționale a fost botezat *Roger-de-La-Grandière*. Fără a dobândi vreodată certitudinea, numeroși sunt cei care rămân convinși

că sugestia acestui botez a luat naștere la Colombey-les-Deux-Eglises, reședința generalului De Gaulle.

Capitolul 33

Hărțuit de germani și de guarzi, locotenentul Alain de Kérillis reușește, ca prin minune, să ajungă la o fermă izolată din marginea pădurii Kerlanvau, locuită de familia Kerhervé.

O duzină de supraviețuitori se târăsc în jurul lui Kérillis : sunt oameni în zdrențe, la limita puterilor, care au avut totuși curajul să-și transporte răniții.

Alain de Kérillis a primit un glonț în antebrațul drept, dar este copleșit de o rană mult mai cruntă și profundă : tocmai a aflat moartea tragică a lui Marienne.

Locotenentul Fleuriot care, în ajun, s-a unit cu grupa, suferă de o zdrobire a ficatului. Perrin este atins la coapsă de explozia unei grenade. Terisse are ligamentele gleznei sfâșiate de un proiectil. Oamenii care au rămas neatinși sunt practic goliți de orice resurse fizice : Robert Croenne, Pams, Francis Decrept, Harbinson, Le Meur, Pinci, Collobert, Galliou și Pasquet.

În fața acestor spectre istovite, distruse, vrednice de milă, familia Kerhervé uită orice prudență, nici nu caută măcar să se informeze de distanța care-i

separă pe fugari de urmăritorii lor ; îi primesc, îi hrănesc, le propun să-i culce la ferma lor.

— Ar fi o nebunie, refuză Kérillis. E posibil ca germanii să ne fi reperat urma ; dar dacă dispuneți de o ascunzătoare, l-aș lăsa totuși aici pe locotenentul Fleuriot care nu e în stare să ne urmeze.

Fermierii distribuie parașutiștilor toate alimentele de care dispun. Locotenentul Fleuriot este instalat într-un hambar ; dacă va fi descoperit, va mai putea încerca să pretindă că s-a refugiat în acest adăpost fără știința acestor oameni de treabă.

Mica trupă își reia drumul prin pădure după un popas de o jumătate de oră. Însoțiți de un adolescent, fiul lui Kerhervé, parașutiștii hăituiți parcurg vreo nouă sute de metri și se instalează neliniștiți pe pământul impregnat de rouă. Adorm cu toții ca un bloc compact, insensibili la umiditate, la lipsa de confort și la primejdie. Sunt la capătul puterilor, dorm.

Un soare blând îi trezește. Este ora 8 dimineața. De la parașutarea lor, e pentru prima dată când se trezesc după ivirea zorilor, pentru prima oară când dorm fără protecția unei santinele. Înainte de a se cufunda în somn, toți au avut același gând ; poate vor fi uciși în culcuș, dar epuizarea lor era atât de mare încât nici măcar nu s-au preocupat de acest lucru.

Aproape cu surpriză își dau seama că e plină zi, de liniștea ce îi înconjoară ; de soarele care-i încălzește.

Instantaneu renaște speranța și cu ea dorința arzătoare de a continua.

În zilele precedente, „bilanțul“ comandoului Kérillis a fost uimitor. De la bătălia de la Saint-Marcel, parașutiștii n-au încetat nici o clipă să acționeze, să dea germanilor lovituri violente. Au atacat convoaie, au aruncat în aer un tren cu muniții și cu armament, au distrus transformatoare electrice, au tăiat în mai multe rânduri linia ferată pe axele esențiale. Prin eficacitatea lor, au dus la paroxism furia dușmanului.

Tânărul Kerhervé sosește aducând un recipient cu cafea fierbinte. Îl lasă și se înapoiază la fermă, de unde revine împreună cu tatăl lui. Cei doi bretoni îl susțin pe locotenentul Fleuriot, care a pretins că se simte în stare să se înapoieze la tovarășii săi.

Se pare că germanii le-au pierdut urma, dar, în pofida aparentei însănătoșiri a oamenilor săi, Kérillis preferă să le prelungească odihna și hotărăște să mai rămână încă o zi pe loc.

La ora 15 micul grup se află în plină relaxare. Pinci, Decrept, Collobert și Galliou au început o partidă de belotă. Joacă pe sume uriașe, pe care nu le au, pe femei imaginare, pe castelele din Spania...

— Mă plictisesc cu tâmpeniile lor, declară Terrisse, mă duc să-mi refac pansamentul.

Se îndepărtează, schiopătând, la vreo zece metri, pășește peste cei doi ofițeri care dormitează și se așază departe de ceilalți, cu spatele sprijinit de un copac.

Croenne și Pams sunt ocupați cu repararea unui post de radio, în speranța, mai mult decât îndoiește, de a reuși să capteze noutăți.

Terisse își desface cu greu bandajul însângerat, care-i înconjoară glezna rănită. Strigă în direcția lui Croenne :

— Bébert, ticălosule ! Te-ar dura în fund dacă ai veni să-mi dai o mână de ajutor ?

— Nu vezi că mă ocup de un rănit mai important ? Doar nu ești pe moarte, nu-i așa ?

— Ah ! halal prieten, glumește Terisse. Mai întâi, de unde știi că nu sunt pe moarte ? Nu încetează să curgă porcăria asta. Am pierdut cel puțin douăzeci de litri de sânge.

— Sosesc, consimte Croenne care, urmat de Pams, se duce la camaradul său.

Terisse a pregătit o trusă farmaceutică lângă el. A desfăcut aproape tot pansamentul, din care doar, extremitatea mai aderă de sângele coagulat pe rana benignă. Croenne îngenunchează și trage dintr-o lovitură scurtă pansamentul. Terisse urlă :

— Pentru Dumnezeu ! Om de nimic ! Sădicule ! Nu e posibil să te porți așa când alții suferă !

Croenne și Pams izbucnesc în râs. În timp ce Croenne susține piciorul, Pams curăță rana cu alcool. Fără să înceteze să facă haz, zice, răutăcios :

— Zău, ce mai rană ! O zgârietură ! Si pentru asta zbiară și ne deranjează !

— Aș fi vrut să te văd pe tine în situația asta, sărmană paiață, replică Terisse. Refă-mi pansamentul și încetează cu tâmpeniile. Nu uita că-mi mai rămâne un picior valid, să-ți trag una în fund.

Tot înfășurând bandajul, Croenne continuă :

— Va cere Legiunea de onoare, își va cumpăra o mașină mică, de invalid, pentru a se duce la 11 noiembrie să reînsuflească flacăra eternă de pe

mormântul Eroului necunoscut, de la Arcul de Triumf.

La o depărtare de opt sute de metri, la ferma Kerhervé, un parașutist bate la ușă și intră. Fără să fie invitat, se va prăbuși pe un scaun, sub privirea miloasă a fermierei.

— N-aveți vreo bucată de pâine, doamnă ? întrebă el cu un ton rugător.

Bătrâna Kerhervé iese în grabă din încăpere și se înapoiază aducând cu ea un codru de pâine, un bulgăre de brânză proaspătă, pe care le așază pe masă. Parașutistul se azvârle pe alimentele din fața sa, în timp ce femeia, cumsecade, se duce în pivniță de unde apare destupând o sticlă de cidru.

Cu gura plină, parașutistul explică :

— Sunt patruzeci și opt de ore de când n-am mâncat și n-am băut nimic. Mi-am pierdut camarazii în ultima luptă. De atunci, străbat pădurea de unul singur, în căutarea lor.

Fermiera surâde :

— Nu te îngrijora, băiatule, nu sunt prea departe ! Unul dintre ei a și dormit azi noapte în hambăr. Mănâncă și bea. Apoi îți voi explica cum să-i găsești.

— Ei bine, despre dumneavoastră se poate spune că sunteți cel puțin înșăși Providența. Am început să-mi pierd speranța și să am numai gânduri negre. Mă bucur, înțelegeți, când ești atât de singur...

Parașutistul înghite toată brânza, jumătate din pâinea rotundă, bea aproape toată sticla de cidru.

— Ah ! mă simt mai bine. Acum, dacă-mi puteți indica drumul...

Femeia iese pe pragul ușii și indică direcția taberei.

— Urmezi poteca vreo două sute de metri. Apoi, o iei de-a curmezișul pădurii. Pe stânga dumitale se află în drum un gard de mărăcini, n-ai decât să-l urmezi ca să dai de ei. Îi vei vedea pe soțul și pe fiul meu ; sunt acolo.

Parașutistul face un semn larg cu mâna ; vreo sută de guarzi ies din pădurea Trédion și se năpustesc, în tăcere, asupra fermei.

Șeful guarzilor francezi, Di Constanzo și Maurice Zeller, se află în fruntea lor. Pseudo-parașutistul era sinistrul Munoz : uniforma lui a înșelat tragic, din nou, o patriotă de treabă.

Bătrâna Kerhervé este împinsă cu violență în interiorul casei, în timp ce majoritatea guarzilor se împrăstie în fermă, începând să o jefuiască.

În câteva cuvinte Munoz îl pune la curent pe Zeller cu cele aflate de la sărmana femeie, ghemuită pe un scăunel, și care, conștientă de cele făcute, plânge cu capul înfundat în mâini.

— Câți sunt ? întreabă Di Constanzo.

— N-ai decât să o întrebi pe bătrână. Eu nu știu nimic, replică Munoz.

— Ai auzit ? zice Zeller fermierei. Câți sunt ?

Bătrâna Kerhervé ridică însă capul și scuipă în direcția trădătorului, fără să-l atingă. Zeller îi trage o palmă zdravănă.

— Câți sunt ? reia el arțăgos. Unde se află santi-nela lor ?

Fermiera nu răspunde. Ea îngenunchează pe pământ și începe să se roage.

Buturugile ard și se consumă încetîșor în vatră. Di Constanzo găsește un vătrai și-l blochează între

doi butuci, astfel ca extremitatea lui să fie atinsă de văpaie.

Dintr-un schimb de priviri, Munoz arată că înțelege, și își dă aprobarea.

— Ai face mai bine să vorbești, târâtură ! continuă Di Constanzo. Fără asta, ți se va băga în fund vătraiul înroșit.

Declanșează printre polițiști câteva râsete năroade.

— Nu în fund : e capabilă să suporte asta, zvârle o voce.

De astă dată, ilaritatea este generală.

Di Constanzo pune mâna pe o cârpă cu care se protejează pentru a nu-și arde mâna, și constată că extremitatea vătraiului este înroșită până la incandescență. Apucând-o de păr pe fermieră, îi saltă capul și-i flutură sub ochi fierul înroșit.

— Câți sunt ? Unde este santinela ? repetă el.

Fermiera privește fierul și pe om, fără să manifeste vreo slăbiciune. Apoi își ridică ochii spre cer și declară pe un ton de litanie :

— Fecioară Marie, ajută-mă ! Nu voi găsi niciodată puterea să-l iert pe acest om.

Fără ezitare. Di Constanzo aplică fierul pe umărul femeii. Pânza rugoasă a bluzei se aprinde instantaneu, apoi pielea sare în bucăți într-o mușcătură îngrozitoare, iar mirosul înțepător de epidermă arsă se răspândește în odaie.

Femeia supusă supliciului își pierde cunoștința. Guardul îi dă drumul ; ea se prăbușește ca o jalnică figurină servind drept țintă.

— Bine ; pierdem timpul, constată fără emoție Di Constanzo. Să mergem acolo și vom vedea. În orice caz, nu sunt mai mulți de vreo zece.

Focul este deschis fără somație asupra jucătorilor de belotă. Polițiștii au reușit să se strecoare pe nesimțite la mai puțin de zece metri de tabără. Decrept, Galliou și Collobert sunt uciși pe loc. Pinci se rostogolește de mai multe ori și se refugiază în mărăcini.

Locotenentul Kérillis se ridică, cu Coltul în mână.

Înainte de a fi putut trage, primește un glonț în abdomen, dă drumul armei și se prăbușește. Harbinson și Perrin sunt grav atinși înainte de a fi putut încerca cea mai mică ripostă. Locotenentul Fleuriot a rămas alungit, neputincios.

Câțiva metri mai în urmă, Croenne, care tocmai a terminat pansamentul lui Terisse, împreună cu Pams, reușesc să se desprindă, cărând cu ei pe rănit. Acesta din urmă a rămas într-un picior gol, Pams e în cămașă, și doar Croenne este îmbrăcat în uniformă completă. Dar nici unul dintre ei nu are armă. Terisse are greutate să-i urmeze, schiopătează, își rupe pansamentul.

— Vrei să te cărăm în spinare ? întreabă Croenne fără să încetinească.

— Las' că merge, alergați înainte, vă voi ajunge din urmă.

— Vorbești ca și cum te-am lăsa singur ! Oricum, cred că nu ne-au observat. Cred că am ieșit din încercuire.

Sprijinind pe camaradul lor rănit, cei trei parașutiști își continuă mai încet fuga oarbă de-a curmezișul pădurii dese.

În jurul taberei nu mai rămâne nici un singur om în stare să apese pe trăgaciul unei arme. Grupul de

parașutiști a ripostat până la ultimul cartuș, dar n-au reușit să ucidă decât un guard și să rănească alți doi.

— Transportați morții și răniții ! urlă Di Constanzo. Îi vom duce bătrânei pe soțul și pe fiul ei.

Moș Kerhervé este pe moarte, fiul este mai puțin grav rănit.

Răniții și morții sunt ridicați fără nici un menajament și zvârliți în fața fermei.

Bătrâna Kerhervé și-a recăpătat cunoștința. Palidă și demnă, se apropie de soțul ei care își dă sufletul în fața fiului său. Ea îngenunchează și își pune capul pe coapsa bătrânului ei tovarăș de viață. Privirea i se îndreaptă spre Alain de Kérillis. Locotenentul s-a târât câțiva metri și se află așezat, cu spatele rezemat de zidul fermei, cu mâinile crispate pe abdomen. Sângele curge încetisor între articulații, dar vai ! la fel ca locotenentul Fleuriot, e perfect conștient.

Fermiera ar fi vrut să vorbească, dar emoția îi sugrumă sunetele în gâtleej. Kérillis a remarcat rana deschisă, bluza arsă.

— Mizerabilii v-au torturat ! bâlbâie el fără vi-goare.

— Nu !... lansează fermiera într-un strigăt de desperare. Nu, m-au înșelat.

Cu brațul întins, îl desemnează pe Munzo în uniformă sa englezească.

— Când m-au ars cu fierul roșu n-am mai spus nimic ! Jur pe Fecioara, pe fiul și pe soțul meu, care vor muri.

— Vă cred, doamnă. Iertați-mă că m-am îndoit de dumneavoastră, mormăie Kérillis.

— Atunci, îi „radem“ ? zbiară nerăbdător un guard.

— Îi păstrăm și îi îngrijim, replică Zeller. Știu o mulțime de lucruri care ne interesează.

Di Constanzo inspectează starea răniților înainte de a ordona :

— Îi păstrăm numai pe cei doi ofițeri. Dacă-i cărăm și pe ceilalți ne vor scăpa printre degete. Dați foc barăcii și hambarelor.

Vreo zece guarzi se reped în clădiri. Un fum gros iese repede dinăuntru, apoi apar primele flăcări. De Kérillis și Fleuriot sunt trași deoparte.

— Zvârliți în foc tot ce a rămas pe jos, adaugă Di Constanzo.

Morții și răniții sunt aruncați pe dată în clădirea fermei care, foarte repede, e o gigantică vâlvătaie.

Alarmați de împușcături, sosesc în grabă două camioane cu soldați germani ; coboară vreo treizeci de ostași ai Wehrmacht-ului sub comanda unui subofițer, și se opresc în fața polițiștilor. Subofițerul asistă la ultimul asasinat — doar fiul lui Kerhervé a scăpat de supliciu. Dus de doi dintre călăii săi, Harbinson are vreme să strige : „Canalii !” înainte de a fi proiectat în flăcări dintr-o aruncătură.

Cei doi polițiști se întorc și se îndepărtează în goană pentru a evita efectul căldurii asfixiante. Când unul dintre ei îl descoperă pe Feldwebel-ul german, afișază ostentativ față de el un surâs neghiob. Într-un amestec de cretinism și de aroganță, lasă impresia că cerșește o complicitate imorală.

Această strâmbătură provoacă subofițerului german o reacție furioasă și necontrolată. Folosindu-se de pușca sa grea, Mauser, ca de un berbec, dă din toate puterile o lovitură cu patul puștii în obrazul uluit al polițiștilor care se răstoarnă, cu nasul sfă-

râmat, un ochi scos, un pomet al obrazului spart în bucăți.

Fără mânie, intervine Zeller, în limba germană :

— Nu te înfuria, și mai ales, nu mă obliga să-ți fac raport.

Feldwebel-ul îi arată cu un gest pe cei doi ofițeri răniți.

— Ce faceți cu ei ?

— Îi vom interoga. Știu multe lucruri care ne pot folosi să nimicim restul unității lor.

— Lasăți-i în grija mea. Vor fi îngrijiți și interogați de serviciile noastre speciale.

— Nici nu mă gândesc, amice. Vă vor declara numele și numărul lor de matriculă, nimic altceva. Voi faceți războiul cum credeți de cuviință. Informațiile sunt de resortul nostru.

— Sunteți o grămadă de lepădături ! îi zvârle subofițerul.

— Ajunge câte ai spus, intervine, pus pe ceartă, Di Constanzo. Lasă-mă în pace. Noi depindem de Gestapoul din Pontivy. Dacă facem un raport asupra incidentului, știi bine ce ți se va întâmpla. Deci, cară-te și tacă-ți fleanca. Vom trece sub tăcere cele petrecute.

Germanul strigă un ordin. Oamenii lui se înapoiază la camioane, care fac cale-ntoarsă și se îndepărtează.

— Ce facem cu bătrâna și copilul ? întreabă Zeller.

— Lasă-i. Copilul va crăpa. Bătrâna se va duce să povestească cele văzute, asta va incita celelalte baligi să se ferească.

Din înaltul unei coline, doar la câțiva kilometri depărtare, Croenne, Pams și Terisse au găsit refu-

giu într-un cătun. Privesc copleșiți fumul gros ce se ridică, lugubru și revelator, de la ferma Kerherve.

Locotenentii de Kérillis și Fleuriot sunt transportați în clădirile Gestapoului din Pontivy.

Timp de trei săptămâni, în fiecare zi și în fiecare noapte, sunt torturați până la leșin. La sfârșitul fiecărei ședințe, un medic îi îngrijește și îi reanimează.

Polițiștii și germanii nu reușesc să scoată de la cei doi martiri în trei săptămâni decât numele lor și disprețuitoare insulte.

Fleuriot va muri primul, în cursul unei ședințe de supliciu, Kérillis va rezista încă patru zile. Trupul său nu e decât o rană însîngerată, membrele îi sunt sfărâmate, obrazul îi e sfâșiat când, în ajunul sosirii trupelor americane, Zeller îl va ucide într-o furie sălbatică, trăgându-i un întreg încărcător în cap.

PARTEA A ȘASEA

OBIECTIVUL HAOS

Capitolul 34

In timp ce primele elemente ale celui de-al 2-lea regiment al corpului de parașutiști scăpați teferi din bătălia de la Saint-Marcel se pregătesc să ocupe Vannes, cei din al 3-lea regiment se plictisesc în Anglia.

Al 3-lea regiment este ultimul născut din grupul trupelor franceze de parașutiști. Este plasat sub comanda maiorului Château-Jobert care, ca și Bourgoin, depinde de generalii englezi Mac Leod și Browning.

Căpitanul Georges Fournier face parte din cei care așteaptă. E ofițer de carieră. A învățat că răbdarea este virtutea soldatului. Dar oamenii săi sunt cuprinși de dezgust, neliniște și disperare.

De aproape două luni sunt la secret în tabăra de la Fairford. Refuză să admită că războiul s-ar putea termina fără ca ei să fi participat. Atmosfera este supraîncărcată.

Sosirea neașteptată a unui detașament din *Allied Combined Operation* face să renască speranța. Coborâți dintr-un Rover de culoare cenușie, un locotenent-colonel englez și un colonel american cer să vorbească cu căpitanul Fournier.

— Avem misiunea să vă escortăm până la Londra.

Ofițerul nu cere nici o altă explicație. Își pregătește o raniță și urcă în mașina de staț major, după ce a transmis câteva dispoziții scurte aspirantului d'Azermont.

În automobil, Fournier le pune întrebări ofițerilor aliați în legătură cu această plecare intempestivă. Ei păstrează un mutism prudent, se scuză, explică doar că prin tăcerea lor nu fac altceva decât să respecte consemnul primit.

Fournier nu e nemulțumit de întorsătura misterioasă a evenimentelor. Discreția cu care se înconjoară Marele Cartier General în privința sa prevestește o misiune de extremă importanță.

La Londra este instalat princiar într-un apartament al hotelului Dorchester. Are „liber“ până în zorii celei de-a doua zile. Vor trece să-l ia la 6 dimineața.

Georges Fournier a împlinit treizeci de ani. E înalt, se ține drept, obrazul său are puritate și e fără cusur. Perfecțiunea trăsăturilor sale a făcut să se nască printre oamenii de sub comanda lui o legendă sarcastică „Fournier nu va fi trimis niciodată să lupte. Lă-ar fi mare teamă să nu i se deterioreze frumoasa mutră de medalie. Vor să o păstreze nevătămată pentru defilarea din ziua Victoriei“.

La ora 6 dimineața căpitanul Fournier așteaptă în holul plăcut și păslos al hotelului Dorchester. Cu precizia unui ceas elvețian cu cuc, cei doi colonei îl întâlnesc și-l invită să-și reia locul în mașină.

— Continuăm să ne găsim în plin mister ? se informează Fournier așezându-se.

— Nu, căpitane. Putem să te informăm în privința destinației noastre. Te conducem la Marele Cartier al generalului Eisenhower. Te-a chemat.

Fournier emite un șuierat admirativ. Știe în mod pertinent că e primul ofițer din cele două regimente de parașutiști francezi care se bucură de privilegiul de a-l întâlni pe șeful suprem.

— Bănuiesc că nu-mi puteți spune mai mult ?

— Nici noi nu știm mai mult.

Mașina sosește la Marele Cartier General din jurul orașului Portsmouth spre ora 9 și 30 dimineața. În vis, Fournier se și vedea între patru ochi cu Ike, în legendara sa rulotă. E condus, de-a curmezișul unui labirint de coridoare sobre, până la sala de așteptare, care seamănă cu salonul unui dentist monden.

După o jumătate de oră, apare Eisenhower. E în cămașă cu gulerul deschis, cu mânecile suflecate, și nu poartă însemnele gradului său. Comandantul șef ține în mână un dosar și ziarele de dimineață.

Cei trei ofițeri s-au ridicat. Fournier a încremenit în poziția de drepti, cei doi colonei și-au menținut o atitudine de nepăsare, aproape neprietenoasă.

— Iată-l pe căpitanul Fournier din al 3-lea regiment de parașutiști francezi, domnule, declară colonelul englez. Ați dorit să-i transmiteți personal ordinul de misiune.

Eisenhower încrețește fruntea, caută să-și amintească, apoi cei de față își dau seama că realizează ce vrea să spună. Întinde mâna deschisă căpitanului francez și declară, surâzând

— Da, da, mulțumit că te văd, bătrâne. Gândeam că am să am vreme să-ți explic eu însumi toate cele, dar vai ! totul evoluează atât de repede ! Du-te

și-l vezi pe șeful meu de stat major. E la curent. Și bravo vouă tuturor. Remarcabil regiment, remarcabilă muncă de echipă, de nădejde, eficient. Bravo, bătrâne!

— Mulțumesc, domnule general, bâlbâie Fournier, care gândește că aceste laude sunt destinate mai curând tovarășilor săi decât lui, care așteaptă de mult și bine, de la începutul debarcării, într-o tabără.

După o altă jumătate de oră, Fournier este introdus în biroul unui alt colonel. Ofițerul francez realizează instantaneu că înloquitorul nu e șef de stat major cum nu e el Nunțiul Apostolic.

Ofițerul american este un gigant roșcovan de gen relaxat, al cărui rol exact trebuie să fie cel al unui om care locuiește în casă nouă... Cei doi ofițeri de escortă își iau rămas bun. Fournier își spune povestea care pare să-l amuze nespus pe roșcovan.

— Îmi pareți destul de inteligent să înțelegeți, enunță el. Așa e patronul. Când, pe neașteptate, îl apucă o toană ciudată, trebuie să pui totul în mișcare pentru a-i satisface proiectul. Cea mai mare plictiseală este că, de obicei, aleargă a doua zi după un alt iepure, asupra căruia se îndârjește cu aceeași tenacitate.

— Nu-i cunosc metodele, nu-mi permit în nici un chip să le discut, dar în totalitate, nu par să fie lipsite de eficiență.

Surâsul roșcovanului descoperă o dentitie puternică de carnasier.

— Da, cu siguranță, admite el, debarcarea din

Normandia ! Dar să nu repetați ce vă spun : din fericire, eram acolo la 5 iunie să-i amintesc despre asta !

Mândru de gluma sa, colonelul izbucnește într-un râs sonor. Surâsul lui Fournier, nu e, dimpotrivă, decât politicos.

— Desigur, nu sunteți aici pentru a glumi. Bine. Așteptați-mă. Voi încerca să aflu dacă și-a terminat dezlegarea cuvintelor încrucișate din *Times*.

Colonelul iese, închide ușa în urma lui și o re-deschide pe dată.

— Chiar mi-ați spus că unitatea din care faceți parte e parașutistă ?

— Al 3-lea regiment S.A.S., precizează Fournier care, în expozeul său, l-a specificat de cinci sau șase ori.

— Așa mi s-a părut și mie că ați spus. Nu vă pierdeți răbdarea.

Fournier rămâne singur abia un sfert de oră. Colonelul reapare triumfător.

— Și-a amintit de toate, aveți un noroc cu totul excepțional. Sunt pe cale să vă stabilească un ordin de misiune. O dublură cifrată va pleca prin cablu la Intelligence Service. Puteți spune că aveți baftă !

— Pot să știu ? întreabă Fournier, entuziasmat pe neașteptate.

— Desigur, desigur.

Colonelul se îndreaptă spre o hartă mare a Franței, privirea i se îndreaptă către Ballon d'Alsace. Adaugă

— Ați auzit vorbindu-se de un departament francez care se numește Vandeia ? Sau ceva asemănător ?

Fournier arată cu degetul. Colonelul subliniază, cu o mimică admirativă, erudiția în materie a interlocutorului său.

— Perfect, continuă el, aici va sări unitatea dumitale.

— Exact unde ?

— Unde vreți.

— Când.

— Când veți voi.

— Și, o dată ajuns pe pământ, ce trebuie să fac ?

— Ceea ce vreți.

— Ascultați, domnule colonel, mă amuzați enorm, dar mi-ar face oricum plăcere să dați dovadă de seriozitate, chiar numai un minut.

— Dar, bătrâne, n-am fost mai serios în toată viața mea. Asta e ideea Patronului. De când trimitem comandouri de parașutiști în Franța, ei nu cad la pământ niciodată în locul stabilit, nu realizează nicicând misiunile prevăzute. În schimb, în majoritatea cazurilor, ei reușesc în alte unghere misiuni improvizate care se dovedesc deseori mai eficiente decât cele ce le-au fost atribuite. În consecință, veți inaugura un sistem nou, ce constă în a vi se lăsa pe de-a-ntregul mână liberă.

„Singurul vostru obiectiv este să produceți haos dușmanului. Mult noroc, bătrâne !“

Un subofițer intră, aducând ordinul de misiune pe care-l întinde, indiferent, lui Fournier. Căpitanul examinează rapid foaia. Ea confirmă toate cele enunțate de colonel ; e semnată : „Dwight D. Eisenhower“.

Capitolul 35

Ar fi zadarnic să cauți să stabilești prin rapoarte, ordine de zi și prin dările de seamă militare, o diferență oarecare între al 2-lea și al 3-lea regiment de vânători parașutiști.

Misiunile se asemănau. Eroismul, energia și pasiunea cu care le îndeplineau erau aceleași, numărul de reușite și eficiența sensibil egale, și totuși, puținii ofițeri de legătură sau alți observatori, care au avut prilejul să stea un timp în una sau în cealaltă unitate, au avut surpriza să se găsească în două lumi diferite.

Al 2-lea regiment din corpul de parașutiști era format în majoritate din oameni originari din jumătatea de nord a Franței. Foarte mulți bretoni, mulți băieți din nord și din est, cărora li se adăugau câțiva gasconi și o mână de basci. Al 3-lea regiment, înființat în Africa de Nord, avea în rândurile sale 80 la sută francezi din Algeria și numeroși corsicani; aproape în totalitate era compus din mediteraneeni.

Parașutiștii vorbeau cu pronunția greșită și colorată a celor din Bab-el-Oued, în care cele mai grosolane interjecții formează imagini care te fac să surâzi și, deseori, căldura pasionată a limbajului lor obscen, murdar și trivial, i-a ajutat să sufere și să moară.

Zorii zilei de 15 august. Secția de comandament a căpitanului Fournier sosește la ferma Deux-Chênes. Căpitanul a reperat de departe clădirile izolate. Poziția e ideală. Ferma este așezată pe o ușoară în-

clinare a terenului. Vegetația neregulată permite o eventuală fugă prin toate părțile.

Cătunul Deux-Chênes este situat la câțiva kilometri de Bressuire, la liziera „Bois-Vert“.

Ferma este administrată de un cuplu între două vârste, amândoi cultivatori de nădejde. Bărbatul, ca și femeia, îi primesc pe parașutiști cu o căldură sinceră ; buna lor credință nu este pusă nici o clipă la îndoială, mai ales că fermierii adăpostesc deja doi rezistenți.

Oamenii care formează secția de comandament a căpitanului Fournier sunt : adjutantul Montagnac, Michel Alabi, Denis Kraft, Maurice Faroudja, Robert Masarelas. Toți cinci sunt algerieni de origine europeană. Dominique Poli este din Corsica, Pierre Schmitt din Alsacia.

Echipa a suferit nenumărate lovituri grele, oamenii sunt zdrobiți de oboseală. Fournier hotărăște ca până la un nou ordin, să-și instaleze postul de comandă la fermă.

Principală activitate a nenumăratelor unități gemane care au mai rămas încă în regiune pare să se fi axat acum spre goana către nord-est. Dar trebuie să rămână atenți și să nu slăbească vigilența, deoarece inamicul rămâne combativ nu numai pentru a apăra retragerea, ci și pentru a-și potoli dușmănia și umilirea suferită.

La Deux-Chênes aprovizionarea este abundentă, încăperile numeroase, marea sală de la parter răco-roasă și primitoare. Adăpostul are un iz de tihnă și de vacanță.

— Iată că suntem niște mici regi, niște mici regi! declară Alabi, zvârlindu-și cizmele de salt și masându-și picioarele, care-i pricinuiau dureri.

Căpitanul Fournier s-a retras într-un colț împreună cu administratorul moșiei și doi rezistenți. Sunt doi frați, Jean și Lucas Germain.

Fermiera, o femeie solidă care se apropia de șaizeci de ani, a pregătit o oală cu cafea cu lapte. A pus pe masă pâine, unt sărat, și se ocupa să fiarbă niște ouă ; cu amabilitate, dar ferm, ea a refuzat orice ajutor din partea parașutiștilor.

— Preocupați-vă de război și pe mine lăsați-mă să mă ocup de bucătărie, a declarat ea.

Toți cei opt s-au instalat pe bănci de lemn grosolan de-a lungul mesei rustice. Semănau mai mult cu niște liceeni care fac tărași, decât cu neînduplecații soldați care erau.

Trecând în spatele fiecăruia dintre ei, fermiera toarnă cafeaua smântânoasă în castronase. Dă apoi fiecăruia o farfurie conținând două ouă care continuă să sfârâie în untul clocotit.

— Mamă, dacă ți-ai vedea fiul ! strigă în gura mare Alabi, adăugând imediat : ea crede să sunt la război, nefericita !

Cu toții se exprimă cu un accent atât de melodios și convingător, încât cea mai neînsemnată banalitate explodează ca și cea mai strălucitoare vorbă de duh.

În trecere, Kraft o strânge de talie pe fermieră și îi zice :

— Ce păcat că sunteți măritată ! Visez la o femeie ca dumneavoastră de când eram la grădiniță !

— Încetați cu prostiile, replică buna femeie dându-i o palmă amicală peste mână, dar din surâsul ei poți ghici totuși că a apreciat complimentul.

— Sper să nu vă formalizați prea mult, doamnă, intervine Fournier din celălalt capăt al odăii. Băieții mei sunt cam turbulenți.

— Nu te îngrijora, căpitane ! De când cu Rezistența, iată că se împlinesc de-acum trei ani, ne-am obișnuit cu toate astea.

— Bine, reia Fournier, apropiindu-se de telefon. Prietenii noștri Jean și Lucas m-au informat adineauri că în gara Bressuire se află gata de plecare, în direcția Poitiers, un tren blindat, cu speranța neîndoielnică de a ajunge la nordul Loarei. Trenul transportă numeroase blindate și un armament considerabil. Efectivul convoiului este compus din trei companii de pionieri și două companii de Waffen S.S. Linia Bressuire-Parthenay pe care o va urma trece la opt sute de metri de locul unde ne găsim.

— E mai mult ! bolborosește Faroudja, cu gura plină.

— Ce ai de spus, Michel ?

Faroudja înghite și își șterge gura cu dosul mâinii.

— Zic : distanța e mai mare, domnule căpitan. Sunt cu toții ca și morți. Îmi termin ouăle și mă duc. Sunt mai mulți pionieri, mai mulți S.S., mă ocup de unul singur de ei.

— Auzi-l pe ăsta, intervine Masarelas, auziți-l. O singură muscă îl sperie de moarte și vrea să o facă pe grozavul.

— Mie îmi spui asta, Robert ? Mie-mi spui că o singură muscă mă sperie ? Pe cuvântul meu, te voi omori.

— Tu, tu ai să mă omori pe mine ? Ar trebui cinci mii ca tine pentru a uide unu ca mine. Și încă, **dacă aș avea mâinile legate.**

Tonul este atât de sincer, accentul atât de convingător, indignarea atât de bine simulată, că fermierii și administratorul moșiei se arată îngrijorați. Fournier îi liniștește cu un surâs.

— Vă veți obișnui dacă mai rămânem câteva zile. Își trec viața schimbând între ei cele mai oribile insulte. E maniera lor de a se deconecta. Țin asta de la arabi, pe care-i admiră atât de mult încât îi imită în toate.

— Au ! Au ! Domnule căpitan, reîncep, se lamentează Alabi. Dar, lăsați în pace târfele astea de pepeni galbeni...

— Ce amestec au pepenii galbeni în povestea asta ? întreabă intrigat Lucas Germain.

— Veți afla toate astea, explică Fournier. De când mi s-a încredințat această companie, am numărat mai mult de șaizeci de diverse denumiri pe care oamenii mei le folosesc pentru a-i desemna pe musulmani. Pepeni galbeni, curcani, trunchi, șobolănaș, capră, și niciodată n-au auzit pronunțându-se una din aceste porecle fără să fi fost precedată de epitetul târfă.

Accentul se schimbă, dar tonul și spiritul rămân. E Dominique Poli, corsicanul, care s-a ridicat, declarând cu o intonație molâie și sforăită :

— Și ce facem cu trenul ? Va trece în timp ce voi spuneți tâmpenii...

— Oh ! Napoleon, vrei să te sufoci ? Ce lecții o să ne mai dea acum parohul ăsta !

— Napoleon vă trimite acolo unde știți ! Dacă în Marea Armată ar fi existat indivizi ca voi, atunci n-ar mai fi făcut război, ar fi înălțat un circ.

— Acum ajunge, le retează Fournier. Ascultați-mă. Acest tren nu trebuie să fie imobilizat în mod

definitiv. În caz contrar, trupele S.S. vor deveni furioase la culme și se vor răspândi în regiune ; ceea ce va fi foarte dăunător pentru noi. Cu toate acestea, nu trebuie să lăsăm acestui convoi nici cea mai mică șansă să treacă, trebuie să-l întârziem. Deci, iată ce vom face : îi vom arunca în aer linia ferată de sub nas ori de câte ori se va dovedi necesar. Pionierii vor repara, e meseria lor, iar cei din S.S. vor aștepta. Îndată ce trenul își va relua drumul, vom arunca din nou în aer linia, câțiva kilometri mai sus, și așa mai departe. Este esențial să lăsăm nemților speranța că fiecare sabotaj e poate ultimul. Vom merge, câte doi, să instalăm încărcăturile cu explozibil, băieții vor sta la pândă și vor declanșa dispozitivul de îndată ce se va apropia convoiul. Terenul se pretează perfect la un asemenea gen de operație între Bressuire și Parthenay.

Adjutanților Montagnac și Maurice Faroudja le-a revenit onoarea să deschidă balul. Câteva minute le sunt deajuns să instaleze încărcătura. Stau ambuscați într-o înclinare a pădurii.

Convoiul se apropie greoi către ora 15. Din poziția pe care au ales-o, și ținând seama de înaintarea înceată a convoiului, cei doi parașutiști zăresc trenul blindat atunci când se află la o depărtare de cinci minute de locul unde se găsesc. Faroudja se repede pe linie, reglează dispozitivul de întârziere și se înapoiază în fugă alături de celălalt subofițer.

Cei doi parașutiști se îndepărtează la vreo opt-nouă sute de metri, apoi găsesc un copac în care se cațără și de unde pot observa cu binoclul bunul mers al acțiunii lor.

Explozia sfârtecă linia ferată pe o distanță de cincizeci de metri. Traversele zboară de colo-colo ca paiele. E neîndoielnic că sabotajul a fost zărit de pasagerii trenului.

Atunci când apare convoiul, o clipă mai târziu, el se târăște la pas, ca o moluscă mare, și se oprește fără greutate în fața spărturii.

Urlând și vociferând, aleargă de-a lungul liniei un maior din Waffen S.S., urmat de vreo zece ofițeri și subofițeri.

Apare, mult mai calm, un colonel de pionieri însoțit de mai mulți specialiști, și se îndreaptă spre locul sabotajului.

Neștiind asupra cui să-și reverse furia, maiorul S.S. îl face răspunzător pe ofițerul din trupele de geniu, pe care-l insultă, cu toate că îi e inferior în grad. Colonelul pare că nici nu se sinchisește. Ignorându-l pe provocator, împarte ordine pionierilor, care se pun pe loc la treabă.

Adjutantul și Masarelas jubilează în copacul lor.

— Chiar dacă lucrează toată noaptea, nu o vor putea repara înainte de mâine dimineață, declară ca specialist adjutantul Montagnac. Putem să ne înapoiem liniștiți.

— Vrei să mai rămânem un pic ? Pe cuvântul meu, te strici de răs ! Privește, privește, cum urlă dobitocul ăla ! E ca și nebun, nu-i așa, nebun de-a binelea... Ce nostim arată paiața asta ; nici nu-ți vine să crezi cât e de caraghios.

— Hai, înapoi Robert. Căpitanul a spus să nu întârziem fără rost.

Raportul metaforic și amplificat făcut de Masarelas la fermă îi cufundă pe camarazii săi într-o mare bucurie. Ca de obicei, Fournier ascultă amuzat. E convins că acțiunea e un succes fără lacună de altminteri, a învățat de multă vreme la ce să se aștepte din partea băieților săi în ce privește excesul de vorbe.

— Pe cuvântul meu, un general S.S., explică Robert, acoperit cu decorații, Crucea de Fier, cap de mort, cu tot tacâmul... Înalt de doi metri și cu mutra urâtă, urâtă. Dacă Alabi îl zărește, moare pe loc !

— Du-te dracului, du-te ! îi zvârle, indiferent, Alabi.

— Bine, hotărăște Fournier, mâine dimineață, Poli și Kraft. Pentru ceilalți, repaus.

— Viață de castel, conchide Masarelas, o mică plimbare zilnică și înapoierea acasă ca niște mici prepelițe.

Scena se repetă a doua zi.

După ce au lucrat douăzeci și patru de ore neîntrerupt, pionierii s-au înapoiat la convoiul care s-a angajat cu prudență pe șinele reparate de mântuială. Trenul nici n-a avut vreme să ia viteză. A parcurs doi kilometri și șapte sute de metri înainte ca mecanicii să zărească înaintea lor noua explozie.

Această tragicomedie va dura opt zile, în timpul cărora trenul nu va parcurge decât cei douăzeci și șapte de kilometri care despart Bressuire de Parthenay.

În primele patru zile domnește și se dezvoltă un entuziasm clocotitor în rândul parașutiștilor. Apoi,

în mod ciudat, într-o tabără ca și în cealaltă se vor plictisi de reacțiile pătimase.

La francezi, jocul va deveni rutină, iar germanii, de partea lor, îl vor suporta cu stoicismul care duce la obișnuință. Un dezgust blazat va face loc indignării și furiei.

Se pleacă de la fermă să se arunce trenul blindat, în aer, ca și cum s-ar duce după căpșuni și după zmeură. La înapoiere, nici nu se mai povestesc isprăvile sau reacțiile inamicului, sunt întotdeauna aceleași.

În cele din urmă trenul ajunge în gara Parthenay în ziua de 23 august. Se găsesc în ajunul Eliberării Parisului, nu mai e cazul să se mai spere ca trenul să treacă Loara. Atunci, scârbiți, descurajați, prăbușiți, sleiți de puteri de eforturile lor negative, germanii dirijează trenul lor pe o linie de garaj, și ei înșiși îl dinamitează și-l aruncă în aer. Apoi, în două coloane independente, soldații învinși o iau pe jos pe drumul spre nord-est, care nu-i poate duce decât în captivitate.

Douăzeci și cinci de ani mai târziu, europenii de origine algeriană din secțiunea de comandament a căpitanului Fournier mai fac încă haz de cele întâmplare.

La căderea nopții, câteva zile mai înainte de afacerea cu trenul blindat, o patrulă depinzând de compania Fournier realizează că o capcană uriașă e pe cale să se închidă în jurul ei. Oamenii celui de-al 3-lea regiment al corpului de parașutiști se ascund în pădurea din Anjou, de unde nu ies decât noaptea pentru a efectua sabotaje și a întinde ambuscade.

Patrula este comandată de aspirantul d'Azermont. Ei sunt nouă Méda, Verchère, Monteil, Vercherie, Andrieux, Gosselin, Hourdebaigt, Germain și Jaillette. Parașutiștii au auzit și au înțeles că un dispozitiv german enorm încercuia pădurea. Era de neconceput să încerce să fugă : 1100 de S.S.-iști se pregătesc să întreprindă o hăituială în pădurea Anjou.

Cei zece parașutiști caută o poziție de unde se vor putea apăra, să-l fixeze pe inamic cu cât mai multă eficiență, să încerce să-i provoace pierderi grele înainte de a fi doborâți.

D.Azermont și oamenii săi decid să se ascundă și să aștepte.

Se înserează. Parașutiștii s-au așezat pe burtă, la câțiva metri unul lângă altul. Foarte îngrijorați, fără să vadă nimic, urmăresc zgomotele care dovedesc înaintarea dispozitivului inamic.

Cercul se strânge inexorabil. Parașutiștii aud acum cu claritate ordinele sau consemnele strigate în rândurile soldaților S.S. care bat pădurea bătrână metru pătrat cu metru pătrat.

În cel mult cinci minute vor fi descoperiți. Jaillette se cațără până la aspirant și șoptește :

— Îi lăsăm să se mai apropie ?

— Nu, trebuie să mergem spre ei. Foc de voie. Tocmai mă pregăteam să vă dau acest ordin.

Jaillette se mai cațără încă câțiva metri în direcția perdelei dese de germani care scotocesc cu perseverență fiecare tufiș. Parașutiștul azvârle, una după alta, două grenade care aterizează și explodează cu eficiență. Apoi, din trei salturi se repliază și se înapoiază la camarazii săi.

Méda s-a întins pe spate și, ținând pușca-mitralieră la capătul brațului, trage la întâmplare. Verchère și Hourdebaigt, care și ei sunt servanții câte unei puști-mitraliere, adoptă aceeași tactică. Cele trei arme împroașcă la nimereală, dar fasciculul lor de lumină închide cercul.

Germanii se retrag cu prudență în căutare de poziții adăpostite. Nu au nici un motiv să forțeze lucrurile, și-au atins ținta : să localizeze grupul de parașutiști pe care-l știu cu un efectiv considerabil inferior în raport cu al lor. N-au nici un motiv să-și asume nici cel mai mic risc.

Numai că s-a întunecat. Și în reculul lor prudent. S.S.-iștii și-au lărgit cercul ; ei ghicesc unde se află parașutiștii, dar sunt incapabili să-i localizeze cu suficientă precizie pentru a trage la țintă. Așa că, și ei trag la întâmplare.

Cei trei mitraliori francezi se pregătesc să riposteze, când d'Azermont, printr-un salt de pisică, îl ajunge pe Méda.

— Nu mai trage ! E ceea ce doresc, pentru a ne determina poziția.

Aspirantul se târăște până la ceilalți doi servanți și le transmite același consemn.

Cei zece oameni se răstoarnă pe spate și urmăresc în noapte drumul gloanțelor trasoare. Într-o clipă, ei realizează miracolul : gloanțele trec deasupra lor, germanii se iau reciproc drept adversar și sunt pe cale să tragă, colac peste pupăză, unii în alții.

— E prea frumos, șoptește aspirantul. Dacă ar putea dura.

Va dura, peste speranțele cele mai optimiste, toată noaptea. S.S.-iștii vor continua schimbul lor de focuri ucigătoare.

La 5 dimineața, d'Azermont decide că trebuie să încerce o ieșire din încercuire, să profite de surpriză, și să sară în forță toți deodată, cu salve de pușcă-mitralieră și grenade. Dar ca acțiunea să aibă cea mai mică șansă de succes, trebuie să reușească să se apropie la maximum, fără să fie descoperiți.

Cei zece parașutiști își părăsesc viziuna. târându-se. Formează o șenilă umană care progresează în tăcere și atentă.

D'Azermont se târăște în capul coloanei. E gata de salt în fiecare clipă. Se mișcă servindu-se de coate, strângând o grenadă amorsată în fiecare mână. Înaintează metru cu metru, urmat de oamenii săi, înaintează până când constată evidența : au trecut prin dispozitivul lor.

Atunci, parașutiștii accelerează cadența. Ei continuă să se târască, dar cu mai puțină prudență, apoi se ridică și se lansează într-o goană nebună. Toți aveau pregătite grenade amorsate în mână ; fixează din nou la locul lor grenadele și își reiau goana. Departe în spatele lor aud schimbul de focuri care nu s-a liniștit nici o clipă. Patrula nu are nici măcar un rănit și, exact înaintea ivirii zorilor, reușesc să găsească un adăpost într-o fermă.

Toată noaptea S.S.-iștii s-au omorât între ei. La ivirea zorilor, ei numărau 87 de morți și 182 de răniți, cifre furnizate de un raport oficial german care făcea caz de o forță inamică apreciabilă în pădurea Anjou. Raportul propunea, printre altele, pentru o distincție, pe mai mulți subofițeri.

Capitolul 36

Tabăra secretă Fairfort, 3 august 1944.

TDintre ofițerii tineri care se numără printre oamenii celui de-al 3-lea regiment de parașutiști, locotenentul Thomé este dintre aceia pe care inacțiunea îl măcina și îl deprima cel mai mult. El vine din B.C.R.A. A săvârșit nenumărate misiuni în Franța, și acum tună și fulgeră că a ales uniforma unei unități regulate, ceea ce îl constrânge la o grea inacțiune, în timp ce urmărește prin comunicate bătăliile furioase ale fraților săi de arme.

Thomé este responsabil al unei jumătăți de companie, dar, ca toți ofițerii S.A.S., are grupa sa — doisprezece oameni în fruntea cărora, orice s-ar întâmpla, va sări în operație de luptă. Thomé și-a ales singur oamenii, și alegerea s-a îndreptat, pe măsura sosirii noilor recruți, către cei mai tineri.

E de presupus că toți au optsprezece ani împliniți, dar locotenentul nu s-a amăgit niciodată. În afară de sergentul Klein, nici unul din „puștani” lui, cum îi numește, n-a atins această vârstă. Și multora dintre ei le mai trebuie încă luni și luni. La regiment au fost mai întâi denumiți cei din „J. 3”, apoi au devenit „excentricii”.

Thomé nu s-a formalizat niciodată de aceste ironii. De multe ori, chiar, el vorbește de „excentricii” săi, de care se arată mândru și satisfăcut căci de un an au devenit soldați dintre cei mai buni. Îi depășesc la antrenamente pe cei mai vârstnici și în ce privește luptele ce vor veni, locotenentul le acordă deplină încredere.

În cele din urmă, a primit ordinul de luptă. În această dimineață de 3 august, Château-Jobert tocmai i-a făcut cunoscut că el și echipa sa vor sări deasupra Franței chiar în seara asta.

„Excentricii“ au urlat de fericire. Exuberanța lor a fost atât de mare încât, într-o izbucnire dezordonată, au smuls țăruii cortului care s-a prăbușit peste ei.

Obiectiv : Finisterul. Saltul, în peninsula Plougastel din vecinătatea localității Daoulas. Efectiv jumătate din compania Sicaud. Thomé și ai săi doisprezece „excentrici“ fac parte. Misiunea, să provoace haos în enormul grup de trupe germane care, dând înapoi sub presiunea aliaților, caută să facă din întreaga limbă de pământ a Bretoniei o fortificație.

Informații asupra Rezistenței : zero. Fără îndoială că vor găsi peste tot bunăvoință, dar practic, nici o armă n-a fost parașutată niciodată în aceste locuri.

Locotenentul Thomé este un bărbat solid din Ardeni, de înălțime mijlocie, ochii, barba, de un negru intens. A împlinit douăzeci și cinci de ani. Oamenii săi l-au poreclit „Gorila“ și aveau dreptate. De la regele maimuțelor Thomé nu are numai forța, ci și suplețea.

Secundul său, sergentul Klein, este originar din Lorena, e înalt, slab, uscățiv, își leagă soldurile în mers. E impasibil. Nu surâde de fapt niciodată, se pregătește să facă războiul cu furia și ura celor care aparțin rasei sale. E cel mai bun trăgător cu arma din cele două regimente. „Excentricii“ se numesc : André Le Nabour (Piticul, din cauza staturii sale) ; Philippe Dubosc, Mendiondo, Clément, Garros, Briguet, Raymond Paulus, Bellon (care abia a îm-

plinit cincisprezece ani), Galano, Bruand și Guy Guichard. Ei formează o stranie amestecătură de adolescenți visători și de profesioniști ai violenței.

„Excentricii“ au aterizat adineauri în liniște și se regroupează fără dificultate. Au căzut într-un câmp de ferigă ; s-a produs un singur incident, dar totuși important. Thomé constată că Philippe Dubosc și-a rupt piciorul. Grupa sa nu mai are decât doisprezece oameni. S-a ascuns în apropierea unei poteci și hotărăște să aștepte ivirea zorilor.

La patru dimineața doi braconieri o iau pe potecă. Sunt mai întâi îngroziți când patru soldați sar și îi încercuiesc, atingându-le rinichii cu vârful armelor lor ; se liniștesc pe jumătate constatând că au de-a face cu francezi, apoi, foarte repede se produce obișnuita scenă a îmbrățișărilor, lacrimi și lovituri prietenești pe spinare.

— Trebuie să mergeți să-l vedeți la castel pe amiral. Cu siguranță că vă va ascunde și vă va ajuta, având în vedere că amiralul nu i-a înghițit niciodată pe nemți.

— Amiralul ?

— Amiralul de Boisanger, întărește spusele cel de-al doilea braconier. E castelanul nostru de la Daoulas, e la mai puțin de o leghe,

— E un rezistent ? se informează Thomé.

— Oh ! păi, un rezistent, n-aș zice. Nu mai e un tânăr, castelanul nostru. Dar ceea ce e sigur, n-a fost văzut niciodată făcând prietenie cu ocupantul, ca alții despre care aș putea vorbi.

— Ai putea să mă conduci la el ?

— Desigur, putem pleca imediat peste câmp. N-aveți decât să mergeți în urma mea la vreo cincizeci de metri.

Thomé se întoarce spre Klein.

— Preia comanda și dă ordin să se confecționeze o atelă pentru piciorul lui Philippe. Dacă suferă prea tare, fă-i o a doua injecție cu morfină. Nu mișcați de aici sub nici un pretext. Mă duc să prezint onorul „Marinei“. Îndată ce-mi va fi posibil, mă înapoiez la voi.

Clădirea pe care o locuiește de Boisanger stă înclinată peste marele târg Daoulas, o construcție greoaie. Face parte din acele conace ale unor mărunți nobili bretoni, denumite de săteni „castel“. La douăzeci de metri de portal, braconierii au indicat așezarea și s-au eclipsat în mod prudent.

Într-un amestec de emoție și îngrijorare, Thomé lovește cu ciocanul de bronz masiva mică poartă ogivală. Balamalele neunse scârțâie. Poarta se întredeschide, lăsând să apară o tichie bretonă care cade peste un obraz brăzdat de riduri, ca un măr fleșcăit. Bătrâna servitoare își duce mâinile la gură într-o mișcare de spaimă. Fără să închidă, se întoarce și se strecoară pe nesimțite, cu pași mici, bodegănind

— Doamne, nemții ! Ajută-ne, Dumnezeu !

Thomé împinge ușa și intră într-un hol glacial. Totul e din piatră, masiv, ancestral, grandios.

— E cineva acasă ? zvârle locotenentul cu voce puternică, amplificată de un ecou sonor.

Îmbrăcat maiestuos într-un halat de mătase, un bătrân înalt, slab și drept coboară scara medievală. E evident că a ieșit din pat. Și nu e mai puțin evi-

dent că a avut vreme să-și pieptene părul stufos, nins, și să-și treacă în jurul gâtului panglica neagră de care-i atârnă monoculul. Se oprește pe a treia treaptă, astfel ca să-l privească de sus pe Thomé.

Cu un gest trufaș, își ajustează monoculul și-l privește o clipă insistent pe ofițer. Apoi, cu o voce sfidătoare, îi spune într-o germană stângace :

— Ce pot să fac pentru dumneata, domnule ?

Intimidat proteste, Thomé bâiguie :

— Mi-e teamă că e vorba de o neînțelegere...

— Faptul că ne cunoașteți limba nu constituie o neînțelegere, reia, de astă dată în franceză, nobilul bătrân. Singura neînțelegere mi se pare a fi prezența dumatăle în această clădire.

— Dar sunt francez, domnule amiral, replică locotenentul, prezentându-se. Locotenent Thomé, din al 3-lea regiment de vânători parașutiști. Vin din Anglia.

Luat pe neașteptate, fără doar și poate, amiralul de Boisanger, într-un reflex curios, nu schimbă totuși cu nimic prețiozitatea afectată a tonului său.

— Ei, drăcie ! Scuză-mi desconsiderarea, locotenente. În zilele noastre armata de uscat a tuturor națiunilor se împopoțonează cu aceleași uniforme bălțate, bizare...

Abia atunci amiralul de Boisanger pare să înțeleagă. Maska îi cade, monoculul îi scapă din orbită, rămâne o clipă fără glas, contemplând pe tânărul ofițer. În cele din urmă reia pe un ton natural, care nu lasă să iasă la iveală decât emoția :

— Slavă Domnului ! prietene, slavă Domnului !

Amiralul coboară cele trei trepte care-l despart de Thomé pe care-l strânge în brațe, apoi se îndepărtează, păstrându-și mâinile pe umerii parașutistului,

privindu-l insistent cu o bucurie și o pasiune tăcute. În cele din urmă îi dă drumul, ridică mulțumit capul și repetă

— Slavă Domnului !

Locotenentul Thomé a făcut o baie, s-a bărbierit, savurează omleta făcută de bătrâna slujnică. Amiralul de Boisanger a telefonat la poșta din Daoulas. L-a însărcinat pe factorul poștal să anunțe doi oameni. Amiralul și locotenentul îi așteaptă. Amiralul explică .

— Ferdinand este unul din responsabilii franc-tirorilor și partizanilor. Are sub ordinele sale o sută de oameni plini de bunăvoință, dar practic, nici unul nu e înarmat. Al doilea, Paul Lehir, e garajist la Daoulas, un mecanic remarcabil. El aparține Forțelor franceze de interior. Sunt și ei vreo sută pe care poți să contezi. Dar, după câte știu, nici ei nu au nici cea mai mică armă autentică.

— Franc-tirori și partizani ? Forțe franceze de interior ?

— Se spune F.T.P. și F.F.I. Pentru mine, cu toții sunt patrioți, dar trebuie să admitem că cei din F.T.P. formează în totalitate o trupă mai bine organizată și mult mai disciplinată. Ei luptă sub o etichetă politică de extremă stângă. Sunt proveniți din mijlocul comuniștilor persecutați de naziști.

Ferdinand, din F.T.P., sosește primul. Displace dintr-o dată în cel mai înalt grad lui Thomé. În pofida tinereții sale evidente, adoptă un ton înfumurat și arogant.

— S-au hotărât totuși să vă trimită ! zice el. Presupun că aveți arme pentru noi.

Thomé o face pe surdul. A început să mănânce o bucată mare de brânză, taie o bucată de pâine cu

ajutorul pumnalului de comando. Nu răspunde, nu pare preocupat decât de savoarea mâncării.

— În pofida hainelor mele civile, îți semnalez, locotenente, că am gradul de căpitan, și prin acest fapt, dumneata și oamenii dumitale vă aflați sub comanda mea. Este o săptămână de când statul major al generalului Koenig ne-a împărtășit iminența sosirii voastre. Pentru ultima oară vă somez să-mi răspundeți : când intenționați să ne distribuiți armele ce ne sunt destinate ?

— Dacă mă autorizați, domnule amiral, aș mai lua puțin din delicioasa dumneavoastră brânză de capră, șoptește Thomé pe un ton monden, servindu-se cu un pahar de cidru.

— Dar te rog, locotenente, replică Boisanger, care intră în joc. Nu mai are, vai ! același conținut de materie grasă ca înainte de conflict, dar i-a rămas savoarea.

— Vă bateți joc de mine, spumegă căpitanul F.T.P. N-aveți încă ambele picioare pe pământul Franței și ați și început să fiți lacheul nobilimii și burgheziei.

Thomé se ridică. Își șterge și își pune în teacă pumnalul. Fără să ridice glasul, declară, ațintindu-și ochii săi negri spre Ferdinand :

— Ascultă, scumpul meu, cum nu cred că un bleg e neapărat și un soldat prost, vreau să-ți spun că dacă aș avea arme, le-aș distribui. Dar pentru moment, dacă nu-ți închizi pliscul tău mare, tot ce voi distribui e un picior în fundul tău, care te va trimite să valsezi până la...

În timp ce Thomé vorbea, a intrat mecanicul Paul Lehir. Șeful trupelor F.F.I. din regiune n-a pierdut nici un cuvânt din replică. E surăzător, aproape ilar.

Dă o palmă zdravănă în spatele lui Ferdinand, se duce și strânge cu căldură mâna lui Thomé, cu mult respect cea a amiralului, apoi, prin câteva cuvinte abile, îndulcește asperitățile.

— Hai, Ferdinand, doar nu-i un preot... Poate chiar nici nu e aristocrat... E un parașutist francez care vine să lupte alături de noi. (Întorcându-se spre Thomé, continuă :) Nu-i subapreciați nici pe Ferdinand, nici pe oamenii săi, domnule locotenent. Ei sunt nervoși, vor să acționeze. E mai mult de un an de când ni se promit arme. N-am văzut nicicând vreuna, nici măcar o praștie. Treaba pe care au făcut-o cei din F.T.P. cu mâinile goale merită un salut respectuos. Înarmați-i și veți avea o veritabilă armată de elită.

Atmosfera se destinde instantaneu. Oamenii se așază în jurul mesei mari, pe care slujnica o debarează cu promptitudine.

— Vai ! reia Thomé, nu am de unde să vă dau arme. Și nici o parașutare nu e prevăzută în zilele ce urmează. La Londra, noi n-am avut nici o idee despre existența organizației voastre. Îmi pare rău, dar e o realitate.

— Știu unde se găsesc arme cu ajutorul cărora ne putem echipa cu toții, adică trupele F.T.P. și F.F.I. de sub comanda noastră, anunță cu calm Lehir. Asta depinde, fără îndoială, de efectivul de care dispuneți.

— Oamenii mei mă așteaptă la o distanță de aproape trei kilomerti, răspunde Thomé. Continuă să povestești ce știi.

— E simplu, reia Lehir. Planul meu constă în a ataca întâi comandatura din Daoulas. Sunt șase luni

de când tot visez la treaba asta. Cu vreo sută de parașutiști, înarmați și antrenați cum sunteți, nu ne vor putea scăpa.

Spunând cele de mai sus, Paul Lehir a scos din buzunarul bluzonului o hartă detaliată a regiunii și un plan care pare precis, al comandaturii și al împrejurimilor. Își continuă explicațiile.

— Aici, domnule locotenent, la doi kilometri spre est, se află un transformator. El canalizează toată electricitatea orașului și firele telefonice trec pe acolo. Acolo, de cealaltă parte, la opt sute de metri spre vest, un baraj cu obstacole fixe pe șosea este păzit în permanență de șase germani. Cunoaștem trei drumuri de acces spre Daoulas. Vă pot pune la dispoziție cinci ghizi. Primul va conduce aici treizeci de oameni ; un al doilea va trece prin grădina primarului cu alți treizeci ; în sfârșit, ultimii treizeci vor ocoli biserica și se vor găsi la acest punct, ascunși de zid. Mă însărcinez să instalez la locul convenit acest dispozitiv. În acest fel, comandatura va fi practic împresurată. La o oră stabilită, trei sau patru oameni vor fi suficienți pentru a arunca în aer transformatorul, vreo zece pentru a ataca postul de pază de la obstacolele de pe șosea. Dacă totul e perfect sincronizat, nemții se vor găsi scufundați în întuneric în momentul în care compania dumatăle va deschide focul asupra clădirilor în care se găsesc.

Preocupat, Thomé ridică ușor capul. Fără să-și ridice privirea de pe hartă și de pe plan, întreabă

— Câți germani sunt în interior ?

— Vreo sută, domnule locotenent. Maximum o sută douăzeci.

— Și armamentul despre care vorbești ?

— Puteți fi liniștit ! Pivnița și parterul sunt un veritabil arsenal. Se vor găsi arme și muniții pentru fiecare dintre noi.

— Ce fel de unitate ocupă Daoulas ?

— Aici e Wehrmacht-ul, dar nu-i subestimați, sunt tineri și neînduplecați. La Landerneau se află trei companii S.S. E motivul pentru care este indispensabil să tăiem firele telefonice. Alarmați, le-ar trebui mai puțin de jumătate de oră pentru a le veni în ajutor. Lovitura trebuie încercată și realizată foarte repede. Apoi, să ne topim în natură.

Thomé rămâne pe gânduri mai multă vreme. Scoate din buzunarul tunicii o pipă scurtă pe care începe să o îndese încet. Aprinde luleaua și reia

— Știi la ce oră halesc, seara ?

— La ora 6, și e invariabil.

— Știi în ce loc al clădirii ?

— Sala de mese și bucătăriile se află la primul etaj. (Indicând planul, Paul Lehir continuă :) Aceste trei ferestre dau către sala de mese și spre fațada dinspre sud, celelalte două, de aici, către bucătărie.

— Prin urmare, la ora 6 toată lumea se găsește la primul etaj ?

— Toți, în afară de patru. La parter se află o permanență de zi și de noapte. Cei patru indivizi de gardă mănâncă înainte sau după.

— Fereastra postului e păzită ?

— Aici, domnule locotenent.

— Bine, și-acum un ultim lucru autenticitatea tuturor acestor informații ?

— Valabile sută la sută. Câțiva dintre oamenii mei au fost prizonieri timp de câteva săptămâni în aceste clădiri. Toate informațiile pe care le-au adus sunt verificate.

Din nou Thomé rămâne pe gânduri mai multă vreme. Apoi, ca și cum ar fi fost vorba de o petrecere la țară, declară :

— Cred că vom merge astă-seară, la 6.

Ferdinand și Lehir își ascund cu greu exaltarea. Înflăcărat, patriotul Ferdinand a uitat disputa din primul contact. Aproape entuziast, bâlbâie :

— Dacă ne-ați da oarecare arme, doar revolvele voastre, vom putea fi două sute să-i atacăm.

Thomé clătină capul într-un semn de tăgadă amuzată

— Nu, prietene, voi încerca lovitura cu oamenii mei. Dar nu te îngrijora. Îndată ce veți fi înarmați, veți avea prilejul să vă demonstrați talentul. Pentru moment, tot ce vă cer este să mă ajutați să pun la punct câteva detalii. Și, înainte de toate, nu am nevoie decât de trei ghizi.

— Ferdinand, eu, și un al treilea om sigur. Dar, nu înțeleg...

— Vei înțelege. Ferdinand împreună cu un om al meu la transformator. Al treilea om și cu sergentul, la obstacolele de pe șosea. Tu, Lehir, mă vei conduce cu grosul trupei prin grădina primarului.

— Domnule locotenent, obiectează Lehir, o sută de parașutiști înarmați masați pe un singur drum, asta va atrage atenția.

— Suntem mult mai puțin numeroși decât gândești, prietene !

Lehir, Ferdinand și amiralul îl privesc intrigat și cu insistență pe tânărul ofițer :

— Câți sunteți, domnule locotenent ?

Savurându-și efectul, Thomé numără pe degete :

— Ia să vedem... Dubosc și-a rupt piciorul la aterizare... Clément, la transformator, Klein la ob-

stacole. Mai rămân, cu mine, zece oameni. Prea mulți. Îl voi trimite pe Garros cu Klein la obstacole, vom fi deci nouă să atacăm clădirea. Crezi că putem trece prin grădina primarului ?

Cei doi patrioți holbează ochii, uluiți. Cu siguranță, se întreabă dacă nu au de-a face cu un nebun. Lehir declară :

— Sunt o sută douăzeci în interiorul clădirii, înarmați până-n dinți, au puști-mitralieră, mortiere.

— Noi vom avea surprize. Se împlinesc doi ani de când suntem antrenați pentru asemenea acțiuni de comando. Ar fi deznădăjduitor pentru englezi să fi cheltuit grămezi de lire sterline degeaba. Consider că le datorez comandatura de la Daoulas.

Capitolul 37

Zia de 4 august, ora 17 și 45. Sub privirea admirativă a lui Ferdinand, Clément instalează pe transformator, cu o precizie de ceasornicar, dispozitivul de sabotaj. Durează exact șapte minute. Consultă ceasul, apoi, liniștit, se întinde cât e de lung pe ferigă și aprinde o țigară. Ferdinand vrea să vorbească. Cu un gest, Clément îi face semn să tacă.

Ora 17 și 55. Sergentul Klein și tânărul Garros, însoțiți de Lucien, al treilea om delegat de patrioți, a reperat adineauri barajul și pe cei șase paznici. Klein l-a făcut să înțeleagă pe ghid că totul merge bine și că nu are altceva de făcut decât să se ascundă și să aștepte.

Klein și Garros stau pe un loc mai înalt, ascunși de un tufiș compact. Poziția lor e ideală, mai ales că germanii nu au nici o suspiciune. Patru dintre ei se plimbă încoace și încolo, ceilalți doi sunt așezați pe blocul de ciment și trăncănesc. Klein avea intenția să arunce grenade. Ținând seama de împrejurare, își schimbă proiectul, ia carabina și se așază în poziția trăgătorului culcat la pământ. Garros înțelege pe dată și-l imită.

Ora 17 și 57. Ei înaintează cu suplețea și agilitatea felinelor, la distanță de cinci metri unul de altul. Thomé și cei opt „excentrici” se plasează la posturile ce le-au fost desemnate pe plan. Briguet ocolește locul și instalează pușca-mitralieră. Thomé reușește să se ascundă, copac după copac, până la aproape șapte-opt metri de peron, unde veghează o santinelă neatență, cu arma la umăr.

La adăpostul trunchiului gros de cedru, pe burtă, Thomé îl observă pe german. Încă nu s-a întunecat, dar cerul e atât de noros și opac încât în interiorul comandaturii s-a aprins lumina în fiecare încăpere.

Thomé e fascinat de omul de gardă. Picături mari de sudoare îi brobonează fruntea, îi impregnează sprâncenele, pe care le îmbibă înainte de a i se prelinge pe ochi. De mai multe ori, locotenentul își șterge obrazul cu ajutorul pânzei de parașută care-i înconjoară gâtul. Thomé constată jilăveala mâinilor. Neliniștea sa crește.

Această neliniște nu e provocată de teama de moarte sau de iminența luptei. Numai că, două minute înaintea acțiunii, locotenentul Thomé constată că e mai puțin inexorabilă decât a presupus.

Proiectase să sară prin spate asupra santinelei și să-i înfigă pumnalul în vâna jugulară — gest pe care l-a repetat de o sută de ori pe manechine umplute cu tărâțe, la antrenament.

Dar tocmai a realizat că va fi incapabil, și se întreabă dacă e cazul să fie mândru sau rușinat.

Thomé pregătește o grenadă, o ține în palmă, a cărei jilăveală s-a accentuat. Strângând cuiul ca să prevină declanșarea, locotenentul Thomé rămâne ghemuit, cu ochii ațintiți asupra secundarului ceasului. Așteaptă bubuitul îndepărtat, pe care trebuie să-l provoace atacul asupra transformatorului.

Explozia se produce cu două secunde mai devreme. Atunci, Thomé deschide mâna, liberând cuiul grenadei, numără încet până la patru, zvârle grenada, care aterizează la picioarele santinelei și explodează în momentul precis când atinge pământul.

Omul se prăbușește, rupt în bucăți. O baltă de sânge se întinde pe peron, găsește drumul unui canal, pe unde se scurge.

Cei șapte „excentrici” au sărit concomitent și aruncă grenade prin toate deschizăturile. Sunt uimitor de preciși, nici unul nu-și ratează ținta. După primele explozii, au strâns cercul în jurul clădirii. Patru germani, scoși din minți, încearcă o ieșire. Sunt culcați la pământ de pușca-mitralieră a lui Briguet.

Dacă Thomé n-ar fi urlat : „Opriți focul !” parașutișii ar fi continuat până la terminarea grenadelor (avea fiecare câte douăzeci).

La ordinul dat de locotenentul lor, toți se opresc.

O liniște apăsătoare se abate asupra clădirii. „Excentricii” păstrează în urechile lor-un moment îndelungat șuieratul lugubru cauzat de amplexarea bubuitului pe care tocmai l-au provocat.

Un fum gros, care bate în cenușiu, se împrăștie prin toate ieșirile construcției. Apoi un miros pestilențial îi cuprinde pe parașutiști — mirosul de pulbere, de sânge, de măcel și de moarte.

— Ieșiți cu toții de acolo, fără arme și cu mâinile ridicate, urlă Thomé în franceză.

Locotenentul zărește la primul etaj o agitație. Frânturi de cuvinte șușotite, un conciliabul pripit, în cele din urmă o voce răspunde :

— *Kamerads*, domnule !... Toți *kamerads* !

Timbrul vocii vibrează de panică. În aceste patru cuvinte, germanul a făcut să explodeze toată spaima lor. Straniu, lui Thomé îi e milă. Păstrează totuși aroganța învingătorilor.

— Ieșiți ? răcnește el. De nu, reiau tirul.

— Nu e posibil, domnule, reia vocea înspăimântată. Scara *kaputt*.

La stânga lui Thomé izbucnește un râs formidabil. E micul Le Nabour, ai cărui nervi au cedat.

— André, ce te-a apucat ? Te crezi la băi de mare ! zburcă locotenentul. Acoperă-mă, mă duc să arunc o privire înăuntru.

Thomé știe că oamenii săi îl observă. Intenționat merge drept, calm, fără apărare. Urcă treptele peronului, pășește peste trupul santinelei și pătrunde în clădire cu dezinvoltura unui plimbăreț duminical.

Odată intrat în clădirea ocupată de germani, locotenentul se zvârle la adăpost, deoarece a ieșit din câmpul vizual al „puștanilor“ săi. Își reia o atitudine prudentă și neîncrezătoare, cu mitraliera pregătită să tragă. Mirosul greșos îl sufocă, intensitatea fumului îi arde ochii, lacrimile îi curg pe obraz. În semiobscuritate constată că în adevăr scara de

lemn s-a prăbușit. Aruncă o scurtă privire în postul de gardă, zărește patru trupuri făcute zob.

— André, Guy, veniți la mine ! strigă locotenentul spre exterior. Cei doi parașutiști sosesc în goană. Thomé le șoptește :

— Trageți bufetul cel mare în mijlocul camerei. Singurul lucru pe care-l pot încerca e să arunce asupra noastră o grenadă.

— Credeți asta ? Ei fac în pantaloni, ironizează Le Nabour.

Thomé îi aruncă o privire severă. Micul André se precipită asupra bufetului.

— E vreun ofițer în viață acolo sus ? urlă Thomé.

O voce gravă și emfatică se face auzită, de astă dată într-o excelentă franceză.

— Căpitan Emmunt, comandantul celei de-a II-a companii de marș. Sunt neatins.

— Bine, săriți primul și apoi vă vor urma, unul câte unul, oamenii valizi.

Prostește, vocea reia

— Nu pot, e prea sus.

Ofițerul german își dă seama pe loc de puerilitatea observației sale. Adaugă imediat :

— Sar, nu trageți.

Căpitanul german apare în cadrul ușii rupte în bucăți, care dă pe un vid de trei, patru metri. E încălțat cu cizme, ireproșabil, și-a ajustat ținuta, își are cascheta pe cap, stă în picioare, se pregătește să sară. Apoi se răzgândește, se așază pe sol cu picioarele în vid, și în cele din urmă se decide, după ce s-a sprijinit cu palmele mâinilor.

Thomé, André și Guy au surâs, amuzați.

Ofițerul german își dă drumul stângaci și cade în patru labe. Se ridică, vizibil vexat, își șterge de praf coatele și fesele, îl măsoară din cap până în picioare pe Thomé și declară

— Sunteți o unitate regulată ?

— Locotenent Thomé, din al 3-lea regiment al corpului de parașutiști, admite ofițerul.

Germanul încremenește în poziție de drepti, pocnește călcâiele și salută îndelung. Solemn continuă :

— M-am hotărât să capitulez ca să cruț viața oamenilor mei.

Cu un gest măreț deschide dulia pistolului, scoate cu precauție Parabellumul de 9 milimetri, cu o mișcare care demonstrează limpede că nu se va servi de el, apoi întinde arma lui Thomé, ținând-o de țeavă.

— Nu-i așa, parcă-i la cinema, zice Le Nabour.

— Ai dreptate, a văzut cu siguranță *Iluzia cea mare*, supralicitează Richard.

Obrazul germanului se împurpurează.

— Protestez, domnule locotenent. Mă consider prizonier de război. Sunt ofițer. Este inadmisibil ca oamenii dumneavoastră să-și permită să facă ironii la adresa mea.

— Dezolat, bătrâne, replică Thomé, nepăsător, dar ne lipsește vremea să ne jucăm de-a onorul militar. Haide, afară ! Ne vom ocupa de tine conform ritualului solemn.

Întorcându-se spre Guichard, adaugă

— Du-te și-i caută pe Bellon și Galano. Ocupați-vă de nasturii de la șlițul pantalonului și de bretele — mai întâi de blegul ăsta. Apoi, treptat, de ceilalți.

— Sunteți nedemn de galoanele ce le purtați, zvârle germanul, indignat, ieșind pe ușă.

— Următorul ! Coboară ! urlă Thomé.

Un prim ostaș sare.

Afară, Bellon a azvârlit cascheta ofițerului, i-a ordonat să-și scoată vestonul și cu pumnalul de comandă i-a tăiat bretelele.

Germanul continuă să debiteze un șir de vociferări indignate, care ating paroxismul atunci când Bellon începe să-i descheie nasturii șlițului. Se dă înapoi înspăimântat.

— Domnule locotenent, răcnește Bellon, cred că îi e teamă că-i tai „coada.”

— Încetează să mă bați la cap ! Ține-l și termină cu el.

Galano îl prinde pe ofițer prin spate. Calm și încântat, Bellon taie cu grijă toți nasturii de la șlițul germanului. După aceea, Galano îi dă drumul.

Blestemând, grotesc, ținând cu amândouă mâinile pantalonul deschis, căpitanul celei de-a II-a companii de marș urlă, la capătul insultelor :

— *Kommunisten !*

Sunt vreo șaiszeci care suferă aceeași soartă. Vreo patruzeci de morți și douăzeci de răniți sunt lăsați momentan pe loc.

Companiile de F.F.I. și F.T.P. sosesc în două camioane vechi care folosesc gazogenul. Armele sunt transportate în vehicule. Rezistenții recuperează efectiv suficient armament să echipeze două companii.

Thomé este pe cale să dea ordinul de desprindere, când un copil de vreo doisprezece ani sosește în goană, la capătul suflului :

— S.S.-iștii ! urlă el. Cu tancuri. Sosesec dinspre Landerneau.

Thomé tună și fulgeră împotriva timpului pe care tocmai l-a pierdut. Ia o decizie instantanee. Trebuie întârziată coloana inamică, un sfert de oră cel puțin, pentru a permite camioanelor cu arme să găsească un refugiu. Locotenentul aruncă o privire către turma caraghioasă de prizonieri care-și țin pantalonii.

— Împingeți-i până la obstacole, ordonă el. Ne vor servi drept pavăză. Asta ne va da vreme să luăm poziție pe taluz, de fiecare parte a drumului. De acolo, vom zvârli *gammon-bombs*.

(*Gammon-bombs*, armă tipică pentru parașutiști, era constituită dintr-o sferă de plastic având deasupra o măciulie detonatoare. Francezii amelioraseră eficacitatea pustiitoare a acestor instrumente de război umplând plasticul cu buloane, cuie, fragmente de lanț de bicicletă, sau oricare altă bucată de metal. S-a întâmplat deseori ca vreo douăzeci de oameni să fie uciși de o singură *gammon-bombs*.)

Prizonierii merg, sub amenințare, de-a curmezișul străzii care-i conduce spre ieșirea din orașel, avându-l în frunte pe căpitanul lor. În momentul în care ajung la baraj, vuietul îndepărtat al coloanei motorizate crește, surd și tremurător.

Thomé ordonă căpitanului german :

— Vă veți găsi în centrul unui foc încrucișat. O mișcare a unuia dintre voi mă va face să declanșez tirul. Stați împreună cu oamenii voștri în fața barajului. Când voi ataca eu convoiul, și numai când voi ataca, faceți ce puteți și încercați să vă adăpostiți.

Coloana se apropie încet. În frunte, două auto-mitraliere ; în spate, patru camioane ; în coadă, o auto-mitralieră.

În clipa în care ceata este prinsă în fasciculul primelor faruri, căpitanul german iese, curajos, în față, ridică brațele pe care le încrucișează deasupra capului pentru a preveni ambuscada pregătită de parașutiști. Pantaloniul îi cade în spirală pe genunchi. Se apleacă, se ridică, și reîncepe de trei ori operația.

Soldații S.S. din auto-mitraliera aflată în capul coloanei nu înțelege nimic din această stranie „pantaloadă“, care seamănă a farsă sau vicleșug. Își continuă înaintarea. Chiar în clipa în care primul vehicul ajunge la înălțimea sa, Thomé lansează o gammon-bombs, care-și atinge ținta cu precizie. Auto-mitraliera se imobilizează. Coloana e blocată. Provocată prin surpriză, panica este imediată și totală.

Alergând ca iepurii pe taluz, parașutiștii găsesc punctele de unde vor putea lansa cu eficiență bombele lor. Alte trei vehicule sar în aer. Combustibilul se răspândește și ia foc. Prizonierii încearcă să fugă, se împiedică în pantalonii lor, cad, se ridică și caută cu disperare un adăpost care nu există. Cei din S.S. nu înțeleg nimic. Nu reușesc să determine unde se află inamicul ; doar câțiva dintre ei trag la nimerală, cu totul dezorientați.

Unul dintre camioane încearcă să dubleze vehiculele în flăcări. Reușește, primejdios aplecat cu cele două roți din stânga pe taluz. Camionul izbuște să se angajeze în baraj. E stopat de un glonț care a secționat firul de la delco. O gammon-bombs

aterizează pe platforma din spate ; ea ucide sau rănește grav totalitatea ocupanților.

Mecanicul Paul Lehir se precipită, deschide capota, constată imediat cauza sincopei motorului. Cu curaj și un sânge rece extraordinar, scoate din cutia fixată pe treapta camionului unelte pe care le crede necesare și începe să meșterească firele, în timp ce bătălia continuă furioasă în jurul lui.

În mai puțin de două minute, motorul se învârtește.

Thomé l-a observat pe patriot, urlă la el :

— Toată lumea în camionul din față ! O luăm de-a curmezișul drumului.

Parașutiștii se reped, sar pe platforma camionului, aterizează pe trupurile morților și ale răniților germani :

— Poți să-i dai drumu ! strigă Thomé. Suntem cu toții aici.

Camionul se pune în mișcare, în timp ce în spate „excentricii” lansează în formidabile țâșnituri ultimele lor grenade, apoi trag cu pistoalele-mitralieră pentru a-și proteja retragerea.

Camionul ia viteză pe strada principală din Daoulas. După ce a depășit orașelul, pătrunde pe drumul secundar, care duce către Saint-Urbain.

Parașutiștii aruncă atunci trupurile germanilor peste oblon. Thomé constată prezența a patru răniți. Îi ordonă lui Lehir să oprească. Cu băgare de seamă, răniții S.S. sunt așezați pe marginea drumului.

În cursul nopții, la Landerneau, căpitanul Emmunt stă în poziție de drepti în fața maiorului comandant al celor trei companii S.S. N-a găsit decât un capăt de sfoară pentru a-și lega pantalonul, al

cărui șliț e căscat. N-a avut vreme să-și descheie bretelele tăiate, care-i atârnă pe fese și pe coapse. Maiorul ascultă explicațiile inutile ale subordonatului său. Se închide într-un dispreț ironic și indiferent.

— Aveți cel puțin o idee precisă de efectivul lor ? întreabă el.

— Precis ?... În violența luptei era imposibil să evaluez, minte Emmunt. Dar cred că trebuie să fi fost cel puțin un batalion, ca să încercuiască Daoulas. E cea mai limpede logică. N-ar fi îndrăznit nicio dată să ne atace dacă n-ar fi fost siguri de un sprijin considerabil. E rațiunea care m-a împins să capitulez — disproporția forțelor prezente era prea mare pentru a încerca o rezistență oarecare fără a risca un măcel. Trupele dumneavoastră de elită au făcut ele însele experiența, câteva clipe mai târziu.

— Un batalion parașutist ? lasă să-i scape gânditor maiorul. Evident.

— S-ar putea să fie o întreagă divizie în regiune, supralicitează căpitanul. După părerea mea, peninsula este infestată de dușmani și misiunea lor este, fără îndoială, să asedieze portul Brest.

Cei doi ofițeri germani erau sinceri ? Un lucru e sigur — n-au făcut nimic să împiedice zvonurile ce au început să se răspândească, din care reieșea că o enormă concentrare de parașutiști aliați se menține în triunghiul format de axele Brest-Lesneven, Lesneven-Landerneau și Landerneau-Brest.

Dacă această teză alina orgoliul rănit al celor doi șefi, ea a făcut, în schimb, să sufle un vânt de

defetism asupra diverselor unități germane cantonate în acest perimetru.

Parașutiștii francezi care au provocat această panică erau în număr de șaptezeci și șase.

Capitolul 38

Paul Lehir, locotenentul Thomé și oamenii din grupa lui (nu mai sunt decât zece : Jean Briguet și-a găsit moartea în cursul luptelor de la Daoulas) s-au refugiat într-o fermă izolată din jurul localității Saint-Urbain.

Bătrânul fermier, moș Bouguennec, e un om de încredere. Are doi băieți și o fată. Nici unul dintre ei n-a ezitat să-i primească și să-i instaleze în casa lor.

A treia zi după strălucita lovitură, Thomé decide să plece singur în direcția Saint-Urbain. Vrea să repereze un depozit de muniții, să stabilească posibilitatea unui sabotaj.

Acțiunea se dovedește irealizabilă. Dezamăgit, Thomé face cale-ntoarsă. Uită de orice prudență, merge fără suspiciune pe o potecă prin pădure. Pe neașteptate, este interpelat din spate :

— Domnule !

Thomé face un salt. Se regăsește pe burtă, la adăpostul crângului, se târăște printr-o vegetație densă, continuând să-și încarce pistolul-mitralieră.

Ascuns în spatele unui copac, se întoarce, observă, gata să tragă

— Domnule, vă rog, domnule !

Thomé rămâne cu gura căscată. Zărește un ofițer german purtându-și pistolul-mitralieră Schmeisser de-a curmezișul pieptului. Nu pare să aibă nici o veleitate belicoasă. Pare să fie singur. Ar fi putut să-l doboare pe locotenent fără cel mai mic risc, cu o rafală din spate.

Cu arătătorul pe trăgaci, Thomé iese din ascunzătoare, ordonând :

— Măinile la ceafă, sau trag !

— Mai ales să nu trageți, domnule, declară încet ofițerul ; vreau să mă predau.

— Aruncă arma, ținând-o de curea, răcnește locotenentul.

Ofițerul german se execută. Thomé se apropie de el, îl pipăie, îi ia pistolul Parabellum :

— Bine, poți lăsa jos brațele. Mergi înainte.

— Vreau să vă spun că nu sunt singur, explică ofițerul. Sunt șaptezeci de parașutiști care ar vrea să se predea unei unități regulate. Ei vă observă cu binoclul de două ore și m-au trimis ca parlamentar, deoarece vorbesc limba dumneavoastră.

— Sunteți parașutist ? întreabă Thomé gândind cu amărăciune că a servit ca țintă o parte a după-amiezii.

— Eu ? Doamne sfinte, sigur că nu ! Sunt profesor de filozofie la Universitatea din München. Sunt aici în calitate de căpitan responsabil al serviciului meteorologic.

Thomé analizează cu repeziciune situația. E evident că ofițerul filozof și parașutiștii săi supraestimează în mod considerabil forța de care dispune.

Care le va fi reacția când își vor da seama de fragilitatea efectivului său ? Singura soluție rezonabilă este să predea prizonierii în mâinile F.F.I. sau F.T.P., pe care i-a înarmat în urmă cu două zile. Trei ore i-ar fi de ajuns pentru a-l alarma pe Lehir și a întinde în același timp o capcană suficient de solidă pentru a preveni orice reacție a germanilor. Când parașutiștii nemți își vor da seama că nu se găsesc în mâinile unei unități ale armatei, pot, într-adevăr, să devină agresivi.

— Bine, decide Thomé. Dumneata împreună cu parașutiștii dumitale vă veți prezenta peste trei ore la încrucișarea drumurilor dinspre Bellevue. Între timp îl voi informa pe colonelul meu. Două companii de-ale noastre vă vor aștepta. Dar atenție : veniți fără arme și cu mâinile ridicate. Altfel nu răspund de cele ce se pot întâmpla.

— Nu-i nimic de făcut ! tranșează „căpitanul meteorolog“.

— E ceva în neregulă ?

— Nu mă pot înapoia la camarazii mei să le spun cele comunicate. Vor să se predea imediat. Mi-au spus că ar vrea să-i însoțiți la postul de comandă al unității dumneavoastră.

— Dar e același lucru ! N-am poftă să escortez singur șaptezeci de soldați dușmani. Urmați instrucțiunile mele și nu mai discutați.

— Nu-i nimic de făcut, reia încăpățânat germanul, așezându-se pe o piatră mare, cu mutra unui copil necăjit. Dumneavoastră nu-i cunoașteți. Sunt niște brute. Când decid ceva, nu e cazul să discuți. Vor să se predea cât mai neîntârziat. Dacă-i dezamăgesc, mă vor masacra.

— Vă bateți joc de mine ?

— Nicidecum ! Vă rog să chibzuiți, ce riscați ? Au avut de douăzeci de ori prilejul să vă ucidă. Și eu însumi, adineauri, vă puteam împușca pe la spate.

Thomé reflectează. Realmente, germanul e logic. Și apoi, ce distracție strașnică să te înapoiezi la fermă cu șaptezeci de parașutiști inamici ! Se gândește la mutra sergentului Klein și la cele ale „excentricilor“

— De acord, decide el. Prietenii dumitale să vină aici, doi câte doi, la trei metri distanță unii de alții, fără arme și cu mâinile ridicate, vizibil.

Extraordinarul se produce. La mai puțin de un sfert de oră, coloana se prezintă. Cu mâinile ridicate, oamenii sunt conduși de un subofițer, un Feldwebel împopoțonat cu decorații. Thomé îi lasă să treacă, apoi îi comandă „ofițerului meteo“ să rămână în spatele lui pentru a-i transmite ordinele.

Însolita escortă a lui Thomé parcurge trei kilometri prin pădure. Ajunge la o distanță de unde poate fi auzit la ferma Bouguennec.

— Stai ! ordonă Thomé, apoi urlă în direcția fermei : Klein !

— Linște. Locotenentul reia, cu mâinile portavoce

— Lucien ! Pentru numele lui Dumnezeu !

Ziua începe să pălească. Urmărit de caporalulșef Paul Clément, Klein încearcă să situeze direcția apelului.

— Pe-aici, răcnește Thomé. Înaintez cu prizonieri, nu trageți !

— E locotenentul, recunoaște Klein. Ce dracu mai e și cu ghiveciul ăsta ?

Își armează pistolul-mitralieră. Clément îl imită. Ceilalți ies și stau în defensivă ; se liniștesc repede, deslușind brațele ridicate ale germanilor.

— Bine, la dracu ! Unde i-ați dibuit pe ăștia, domnule locotenent ! bolborosește Klein, împietrit de spaimă.

Thomé nu răspunde. Se adresează interpretului.

— Spune-le să se așeze și să-și păstreze mâinile la ceafă.

Căpitanul meteorolog traduce ordinul. Ceata se execută cu docilitate. Thomé îl trage deoparte pe Klein.

— Trimite un puști să-l înștiințeze pe Lehir să vină în mare grabă. Îi vom face un cadou.

— Mișto cadou !

— Cum de nu ! Privește-i mai îndeaproape : strașnică marfă, parașutiști !

— Vă bateți joc de mine...

— Du-te să le vezi insigne. Crezi tu că m-aș fi obosit să târăsc după mine intențența ?

André Le Nabour a și recunoscut insignele ; zbia-ră ca din culise :

— Ei ! băieți, veniți să vă pun puțin cu botul pe labe ! Avem niște colegi !

Lehir sosește către ora 8 seară, cu zece oameni înarmați. Vai ! se arată categoric :

— Eu nu vreau, domnule locotenent ! Nu pot să mai am grijă și de ăștia ! Am destule probleme să-mi hrănesc oamenii... Știu foarte bine ce vă datorez, aș face orice să vă ajut și să vă fiu agreabil, dar să mă încarc cu șaptezeci de prizonieri, nici vorbă !

După ce privește din nou, adaugă pe un ton de concesie :

— Aș vrea să le iau cizmele, e singurul lucru ce-l pot face pentru dumneavoastră...

— Dar ce vom face cu ei ? se lamentează Thomé. Știi bine că totuși nu-i voi curăța.

— Vorbiți cu cei din F.T.P., sugerează Lehir, dar nu cred că veți avea mai mult noroc. Sunt în aceeași situație ca și noi.

— Poți să mă ajuți să le găesc pâine pentru seara asta ?

— Am câțiva bulgări pentru oamenii mei, vom împărți. Vor fi fericiți să afle pentru cine își strâng cureaua.

Lăsând prizonierii sub responsabilitatea lui Klein, Thomé și Lehir pleacă în noapte pe gazogenul astmatic. Cei doi oameni vizitează mai mult grupe de rezistenți ; peste tot, răspunsul este același :

— Ce vreți să facem ? Cum vreți să-i hrănim ?

— Ne găsim într-una din situațiile cele mai extravagante, bodogănește Thomé, în timp ce Lehir își fixează atenția asupra comportării șubrede a camionului, ale cărui faruri sunt stinse. Nemții sunt peste tot. Și trebuie să-i recunoști pe cei care vor să se bată de cei care s-au săturat. Suntem încercuiți de germani, care sunt, la rândul lor, încercuiți de americani. Toate astea riscă să se termine în rahat...

— Dar asta nu rezolvă problema „colegilor“, cum îi numește caporalul dumneavoastră.

— Dacă nu o rezolvă, înseamnă că e insolubilă. Dacă mai apar încă ziarele, am putea da un anunț la mica publicitate : „Cedăm lot de parașutiști germani în plină sănătate, preț care desfide orice concurență !...“

Lehir izbucnește în râs.

— Domnule locotenent, îmi dați o idee ! Când un angrosist nu reușește să-și desfacă marfa în bloc, o vinde în detaliu. Cei din Rezistență au refuzat să întrețină tot grupul, dar ar putea îngrășa câte doi-trei.

— Și te gândești să-i împărțim ? Evident, asta-i soluția. Te însărcinezi cu distribuirea ?

— De acord. Mâine în zori îmbarc lotul și-i tăinuie în dreapta și în stânga. Puteți da exemplu, oprindu-vă doi sau trei.

— Îl păstrez pe „ofițerul meteo“ Un interpret, asta poate servi, și apoi mi-a zis că joacă șah. Dacă trebuie să petrecem iarna aici...

— Așa cum merge, s-ar putea ! Americanii au aerul să fie mai mult interesați să ocupe Berlinul decât Plougastal.

Capitolul 39

9 august, ora 6 dimineața. Thomé și ai săi „J. 3“ sunt ambuscați de fiecare parte a drumului între Sizun și Daoulas. Cum zice Le Nabour, „așteaptă clientul“. Atacă dacă sunt până la șase vehicule. Peste acest număr, îi lasă să treacă.

Așteptarea, în zori nu are nimic distractiv, cu atât mai mult cu cât Thomé le-a interzis să fumeze. Până la ora 7, parașutiștii n-au văzut trecând decât o șaretă trasă de o mârțoagă bătrână.

— Afacerile sunt în scădere, murmură sergentul Klein. Hăitașii dormitează.

„Hăitașii“ e numele pe care l-au dat „excentricii“ americanilor care au eliberat Lannion, Guin-

gamp, Pontivy și Vannes, și care, circulând pe aceeași axă, interzic germanilor orice retragere spre est.

— Sunt niște prostănaci indivizii ăștia, am spus-o întotdeauna.

— Îți închizi pliscul, Dédé ? intervine locotenentul.

Din punctul unde se află, Thomé vede drumul pe o distanță de mai mulți kilometri. Scrutează deseori orizontul cu ajutorul binoclului, pentru a preîntâmpina orice surpriză.

Fapt este că în această dimineață nu sunt într-o dispoziție de hoinăreală. Dacă situația nu se schimbă, se vor înapoia cu mâinile goale.

— N-am putea să ardem o mică pipă, domnule locotenent ? întreabă Guy Guichard.

Thomé nu răspunde, Guichard ridică din umeri și reia :

— Ne anchilozam... Nu putem fuma. Singura fată pe care am văzut-o de șase zile s-a lăsat dusă de un F.F.I.-st. Nici cel mai mititel S.S.-ist la orizont. Va ploua. Asta nu-i vacanță, eu v-am spus-o, nu-i vacanță...

— Ajunge, Guichard, i-o retează Klein. Fă pe actorul la Teatrul armatei. Mi-e lehamite. Pisălogești prea mult.

— Ce să-i faci, sergent. Trebuie să treacă vremea...

— Fleanca, voi toți, întrerupe Thomé. Avem vizită.

Fața li se încordează, mâinile se crispează pe arme. Locotenentul păstrează binoclul ținut la ochi. își reglează distanța pe măsură ce se apropie vehiculul. Scrâșnește din dinți

— Oh ! târfă, ce minune !

— Despre ce e vorba ? întreabă Klein care nu distinge în depărtare decât un minuscule punct pe șosea.

— Un automobil singur, dar ce automobil ! Mercedes ! Decapotabil ! Tipul 540 K.

— E decapotat ?

— Da, da, cum de nu !

— Zvârlim o grenadă când trece, domnule locotenent ?

— Nu ! Ce, nu ți-e bine ? Vrei să prăpădești mașina *mea*. Tragi asupra șoferului. Și încă din profil, să nu pocnești parbrizul *meu*. Mai e un tip care se lăfăie în spate.

— Poate că e Hitler, zise Guichard.

— Și cauciucuri cu bandă albă. Cu nichelaje mari de fiecare parte. Sunt cinci ani de când visez la o mașină ca asta.

Oamenii disting cu ochiul liber mașina. Aluneacă, liniștită și impunătoare, cu viteză mică.

— Am să-i trag un glonte în tâmplă, anunță Klein. Asta nu sângerează ; n-aș vrea să vă murdăresc pernele.

Mercedes-ul trece. Se trage un singur foc. Ucis pe loc, șoferul se răstoarnă înainte, se prăbușește pe volan. Piciorul îi lunecă de pe accelerator, motorul calează, mașina se imobilizează. În spate, ofițerul s-a întors. Cu pistolul în mână, golește încărcătorul la întâmplare. La rândul său, e omorât de un glonte în mijlocul frunții. Klein este cel care, cu o precizie uimitoare, a tras și al doilea proiectil.

— Scuzați-mă, domnule locotenent, dar riscam să ne facă supărări, explică el amărât. Unul din gloanțele lui mi-a șuierat pe la urechi.

Parașutiștii se apropie de superba mașină, constatând moartea celor doi ocupanți.

— Un general din Waffen S.S. ! E păcat ! deploră Thomé. Ce bleg, cu revolver cu tot...

— L-am fi pus să spele vasele, în frumoasa lui uniformă, la noi la fermă, zice Guichard. Aș fi făcut fotografii.

— Fără să mai socotesc că știa cu siguranță să joace șah, conchide cu amărăciune Thomé.

Locotenentul este puțin reticent când întreaga echipă cere un loc în automobil. Dar nu se poate hotărî să-și fragmenteze grupa. Toți cei zece se înghesuie în superbul vehicul și se înapoiază la fermă.

Ofițerul meteo tocmai a terminat cu gospodăria. Thomé îi ordonă să spele automobilul.

— Și să strălucească ! Fostul proprietar era un adevărat porc ; e o rușine să nu îngrijești asemenea minune ! Când va străluci, vei verifica uleiul și apa.

— Ați plătit-o scump ? ironizează germanul.

— M-am tocmit asupra prețului. În cele din urmă, cred că am făcut o afacere.

Către amiază Mercedes-ul e gata lustruit. Thomé, Klein și Guichard îl admiră cu dragoste.

— Desfășurați-mi o hartă, zice locotenentul.

Klein întinde o hartă de mătase pe capota automobilului.

— Ce căutați, domnule locotenent ?

— O linie lungă, dreaptă.

— Înțeleg, o să fie o treabă periculoasă, are o viteză ce se apropie de 200 pe oră.

— Așa pretinde Mercedes ; vom verifica. Mergând spre Landerneau, avem zece kilometri fără viraj.

Santinele nu le recunosc uniforme. Salută mașina în trecere.

— La dracu ! urlă Thomé ! Suntem în oraș. Dacă facem cale-ntoarsă, mitraliorii riscă să se trezească.

— M-ar mira să mai salute a doua oară, remarcă Klein.

— Vom încerca să găsim o altă ieșire.

— Bine, să vedem, domnule locotenent, e o copilărie, zeflemisește Klein, pregătind două grenade pe care le strânge în mâini.

Se întoarce spre Guichard pentru a-i spune să-l imite, dar e intuiț : lăfăindu-se cu nepăsare în spate, Guichard are și el câte o grenadă în fiecare mână.

— O după-amiază de distracție... O plimbare la țară... bombăne Klein. Și, în plus, eram sigur...

— Oh ! gura ! Vrei să taci ? Nu e momentul să te smiorcăi, chiar dacă ai dreptate.

Mercedes-ul lunecă maiestuos într-un labirint de străduțe înguste. Thomé e de un calm olimpiu. Conduce cu siguranță. A schimbat într-a treia, trece în viteză a doua. Mâna sa a apucat cu un gest natural o grenadă, pe care o duce și o păstrează la gură, strângând dinții pe cuiul de declanșare.

Străduțele devin din ce în ce mai înguste. În cele din urmă, Mercedes-ul intră într-o arteră înclinată, în care are exact loc să se strecoare. La două sute de metri înaintea lor, la un nivel ceva mai jos, cei trei parașutiști zăresc piața mare din Landernêau. În ea mișună soldați germani ; mai mulți dintre ei privesc intrigați mașina care se apropie.

— Cred că am ajuns, declară calm Thomé, oprind cu suplete vehiculul.

— Facem cale-ntoarsă, domnule locotenent ?

Thomé nu răspunde. Își duce mâna la oglinda retrovizoare și o axează în câmpul vizual al sergentului. Klein descoperă în oglindă vreo douăzeci de soldați, care înaintează spre ei cu arma la umăr. Între dinți, Klein fluieră admirativ.

— Țineți-vă bine, mergem spre ei, anunță locotenentul.

Ambalează motorul, ambreiază dintr-o mișcare scurtă, reușește să treacă într-a doua înaintea pieței, în care intră ca o rachetă.

Surprins, un german este înhățat de aripă ; ridicat în sus, se va zdrobi la trei metri depărtare.

Klein și Guichard au aruncat simultan patru grenade. În pofida vitezei vehiculului și a forței centrifuge care i-a placat în timpul virajului în unghi drept, nici una n-a fost zvârlită la întâmplare. Grenadele au aterizat și explodat în mijlocul grupelor compacte.

Cei din S.S. se îndeletniceau cu jaful. Îngrămădeau în cinci camioane pânzeturi, de-ale gurii, băuturi. Erau în total vreo șazeci de întârziați, restul celor două companii ce au părăsit orașul cu o oră mai devreme în direcția Brest.

Fără să încetinească, Thomé face înconjurul pieței. Cu dinții și-a amorsat grenada și, conducând cu o singură mână, a aruncat-o la picioarele a patru subofițeri care, fugind, căutau un adăpost.

Guichard și Klein nu se opresc. Pregătesc, lansează, pregătesc, lansează grenade care explodează într-o cadență vertiginoasă. Surpriza a fost atât de mare încât nici unul dintre germani nu are nici cea mai mică reacție de ripostă. Toți acționează cu același reflex : să se pună la adăpost sau să fugă.

În mai puțin de două minute, nu rămân în piața

Landerneau decât morți și răniți. Toți oamenii valizi au șters-o în străzile vecine.

Thomé încetinește progresiv. Un camion demarează cu greutate. Vreo zece supraviețuitori s-au îngrămădit sub prelata platformei. Guichard reușește o prodigioasă azvârlire de grenadă. La mai mult de zece metri, proiectilul plutește deasupra prelatei și explodează pe capotă. Parbrizul zboară în țandări, motorul ia foc, benzina din rezervor se răspândește, camionul arde.

Thomé oprește Mercedes-ul. Atenți, cu pistolul-mitralieră în mână, parașutiștii observă. O liniște insolită și apăsătoare s-a abătut asupra mării piețe. Apoi, un strigăt sfâșietor se face auzit — un rănit își urlă durerea.

— Ai cu tine farmacia ? întreabă locotenentul.

— Fără îndoială.

— Du-te și fă-i o morfină, te acopăr, nu pot suporta să-l aud.

Cu prudență, cu mâna pe trăgaci, Klein se apropie de omul care geme. Soldatul S.S. are schije în coastă, sexul îi e tăiat în bucăți, pântecul atins. Când zărește pe sergentul care se apropie, gândește că-l va omorî. Urlă

— *Nein !*

Klein rectifică poziția armei sale și încearcă să-l facă să înțeleagă că nu are intenții agresive. Cu genunchiul la pământ, deschide sacul cu farmacia, scoate o mică lanțetă de morfină, o arată rănitului, care bâlbâie

— *Gut ! Gut !*

Soldatul se liniștește puțin. Dar îi revine panica atunci când Klein își scoate pumnalul de comando. El repetă

— *Nein ! Nein !*

Klein e sătul de atâtea gesturi făcute, țipă în franceză, fără să se facă înțeles :

— Nu vrei să-ți ții gura, sărman prost ? Vreau doar să-ți tai mâneca.

Pentru a reuși, sergentul e nevoit să apuce încheietura mâinii muribundului și să o mențină la sol. Klein despică mâneca pe toată lungimea, face o înțepătură, ridică cu mâna sa deschisă capul rănitului, cu cealaltă își scoate fularul de mătase din parașută, pe care-l poartă înnodat la gât, și șterge încetișor fruntea și ochii soldatului, apoi obrazii, deja fără viață, pe care lacrimile se amestecă cu sudoarea.

Un cadavru zace la o depărtare de cincizeci de centimetri. Klein îl apucă de centiron și-l trage la el. Proptește apoi confortabil capul muribundului pe coapsa mortului. Examinează rana și ridică apoi capul :

— Sărman prieten, și zici că ți-era teamă că am să te ucid. Ți-aș fi făcut un mare serviciu !

Îi face o a doua morfină și se înapoiază la mașină.

— Merg, e cuminte ? se informează Thomé.

— Are o rană scârboasă, domnule locotenent. A căpătat un întreg detonator în organele genitale.

Guichard face o strâmbătură. Instinctiv își duce mâna la sex.

— Ce facem acum ? Tăiem drumul ?

— Să mai așteptăm puțin. Cred că santinelele le la intrare s-au cărat împreună cu ceilalți, dar prefer să mă asigur.

Acum liniștea este deplină. O ușă care se întredeschide cu prudență face să scârțâie balamalele

obosite. Circumspect, apare un omuleț grăsuț, zvârle la dreapta și la stânga priviri scrutatoare, apoi, liniștit, se încinge cu o eșarfă tricoloră și înaintază spre automobil.

— Sunt ajutorul ajutorului de primar, îi explică el lui Thomé. În lipsa lor, asum funcțiunile.

Tonul e solemn. Pe neașteptate îl schimbă : prichindelul întinde micile sale brațe larg deschise și strigă din toate puterile :

— Bun venit eliberatorilor noștri !

Thomé și oamenii săi rămân cu gura căscată.

În piață se deschid obloanele și ferestrele, apar drapele franceze, izbucnesc strigăte : „Trăiască Franța “ „Trăiască eliberatorii noștri !“ „Trăiască parașutiștii francezi !“

Thomé iese din vehiculul asupra căruia plouă acum cu flori. O adolescentă se repede și-l sărută pe obraji. În spate, Guichard sărută o altă fată pe gură. Pe neașteptate, Thomé izbucnește în râs și declară oamenilor săi :

— Știți ce am făcut, băieți ? Am eliberat Landerneau !

Prin ordinul de zi prin care a fost citat locotenentul Thomé când i s-a conferit, câteva luni mai târziu, Legiunea de onoare în grad de cavaler, generalul de Gaulle a menționat — între alte fapte de arme : „În fruntea companiei sale, a eliberat oraș Landerneau, ocupat și ținut sub autoritatea a doi companii de elită dușmane“.

Generalul nu va ști niciodată că acea companie se compunea dintr-un efectiv de doi oameni : sergentul Lucien Klein și caporalul Guy Guichard.

PARTEA A ȘAPTEA

A CREDE ȘI A ÎNDRĂZNI

Capitolul 40

După eliberarea localității Vannes, întreaga Bre-tanie își redobândește libertatea, cu excepția celor două pungi de la Saint-Nazaire și Lorient.

La Vannès, supraviețuitorii celui de-al 2-lea regiment parașutist se regrupează în jurul comandantului lor, Pierre Bourgoïn. „Ciungul“ a fost avansat la gradul de locotenent-colonel.

O echipă de opt oameni a plecat în Anglia, având ca misiune să însoțească un convoi de cincizeci de jeep-uri special concepute de parașutiști pentru ei.

După procedeul Stirling, vehiculele sunt echipate cu două mitraliere de avion, Vickers, fixate și îngemănate în față ca și în spate.

Parașutiștii Franței libere trebuie să se motorizeze, deoarece îi așteaptă un nou fel de luptă.

O fantastică metamorfoză a transformat fizionomia trupelor S.A.S. Ea se datorează în mare parte faptului că, din hărțuiți, parașutiștii vor deveni vânători. Braconajul se va transforma în vânătoare cu gonaci.

Dintr-o dată, deasupra întregului batalion planează un sentiment de destindere încrezătoare, de

forță, și invincibilitate, care se mai intensifică prin sosirea noilor vehicule.

Părăsind Vannes, oamenii pleacă la cea ce numesc ei înșiși „un nou război strălucitor și vesel“. Cunosc cu toții noua lor afectare în teritoriul eliberat de aliați — de-a lungul Loarei, pe malul stâng.

Vai ! goana după onoruri le va rezerva surprize tragice. În adevăr, mai mult de două sute de mii de germani se găsesc la sud de Loara, prinși ca într-un clește uriaș. Venind dinspre sud, trupele aliate — care au debarcat în Provence la 15 august 1944 — îi dau înapoi din fața lor, în bătălii furioase. Aliații îi așteaptă la nordul fluviului.

În aceste corpuri de armată dușmane sunt reprezentate toate armele. Se află în acest șuvoi de oameni trupe S.S., parașutiști ai Wehrmacht-ului, marinari, personal de serviciu pentru avioane și nave, trupe de administrație. Se găsește, mai ales, cea de-a II-a *Panzer-Division*, botezată de aliați „divizia fantomă“, care a reușit să li se strecoare printre degete.

Comandanții și oamenii acestor unități sunt împărțiți în două fracțiuni aproape egale : jumătate dintre ei istoviți, demoralizați, scârbiți, se străduiesc să se predea în condiții cât mai onorabile : cealaltă jumătate vrea să încerce să efectueze o străpungere prin spărtura de la Belfort, în speranța de a se înapoia în Germania pentru a continua lupta.

Împărțirea n-a fost hotărâtă, după cum s-ar crede, într-un mod logic, corpul trupelor de elită optând pentru străpungere, ceilalți pentru capitulare. Nu. De mai bine de o lună s-a produs o situație primejdioasă în interiorul fiecărei unități. Unii sunt pentru, alții contra. Fracționarea produce confuzie

INDRĂZNEȚII ÎNVING

și în rândul parașutiștilor, deoarece atunci când se găsesc în fața dușmanului nu știu în ce stare de spirit se află cei din fața lor...

Lunga coloană de jeep-uri sosește în orașelul Briare din apropierea Loarei, la sfârșitul zilei de 1 septembrie.

Bourgoin oprește convoiul de mașini la intrarea târgușorului și își conduce vehiculul prin străzile înguste. Locuitorii îl aclamă. Se informează. Ciungul găsește cu repeziciune cel mai bun hotel, în care decide să-și instaleze postul de comandament.

Hotelul Poștei se află pe strada principală, la câteva sute de metri de Loara și de podul-canal. Bourgoin rechiziționează clădirea, își trimite șoferul să prevină pe toți ofițerii că va ține o consfătuire la orele 19 și 30 de minute. Până la ora stabilită, ei să-și cazeze oamenii.

Ciungul face un duș, se bărbierește și coboară în marea sală a restaurantului pe zidul căruia pune să se prindă în ace o uriașă hartă de stat-major a regiunii.

Toți ofițerii sosesc concomitent. Fără nici un fel de protocol, într-un vacarm confuz, ei mișcă din loc mese, scaune, se așază într-un larg semicerc în jurul șefului.

Locotenentul Fauquet, dispune o clipă și se înalță cu un pahar de whisky în mână.

— Fauquet, aici e vorba de o consfătuire, nu de un cocteil ! răcnește Bourgoin.

— Scuzați-mă, domnule colonel.

Fauquet golește paharul dintr-o înghițitură și-l așază la picioare.

— Bine, reia Bourgoïn, vă cer cinci minute de atenție:

Liniștea care se restabilește pe neașteptate îl surprinde pe sublocotenentul Le Bobinnec, care era lansat într-o evocare pasionată. Toți aud izbucnirea concluziei frazei :

— ...și cu asta, o pereche de sâni montați pe rulmenți cu bile !!

Bourgoïn se mulțumește să zvârle sublocotenentului o privire severă.

— Bine, începe el, iată ordinele mele. Vom eșalona batalionul pe vreo cincizeci de kilometri. Treaba asta o las s-o descurcați singuri. Plasați grupe în satele de-a lungul Loarei. Jumătate în direcția Orleans, cealaltă înspre Nevers.

„Se pare că au rămas câteva poduri intacte pe Loara. Până la un nou ordin, care nu va întârzia, consemnul precizează că ne e *categoric* interzis să le trecem. Aceeași mâncare de pește pentru americani care, ei, sunt soldați disciplinați. În orice caz, știu că disciplina despre care pomeneam nu vi se potrivește. Mai insist asupra unui punct : dacă unii dintre voi își vor lua răspunderea să nu se supună instrucțiunilor pe care le-am expus, le ordon categoric să nu mă informeze decât *după*. Dar vă cer ca, în orice împrejurare, să nu vă manifestați insubordonarea înainte de împlinirea a patruzeci și opt de ore, timp necesar să instalați trupa și să vă dați seama de ambianță.

Adaug că, după rapoartele armatei I, care înaintează din sud și se găsește încă la mai mult de două sute de kilometri de Loara, nu poate fi stabilită nici o normă în privința comportării nemților. În unele zile, băieții lui De Lattre sau legionarii înaintază

ca în cașcaval, fac prizonieri cu miile ; a doua zi sunt obligați să accepte ore întregi lupta cu cete de nemți dârzi și încăpățânați, care se cramponează ca niște păduchi pe poziții fără nici un fel de valoare.

Dacă las cu bună știință o ușă întredeschisă pentru călcarea ordinelor mele, o fac în urma situației confuze pomenite și din pricina căreia populația civilă riscă să sufere grav. Sper să mă fi făcut bine înțeles. Asta-i tot.“

Ofițerii se ridică, gălăgia reîncepe.

— Încă un cuvânt, adaugă Bourgoin.

Din nou, toți fac liniște, cu excepția lui Le Bobinnec, care a reluat instantaneu conversația întreruptă. Toți aud

— ...cu generozitate pot spune că era un cap de târâtură.

— Scuzându-mă că întrerup pentru a doua oară obsesiile sexuale ale bretonului, reia Bourgoin, adaug : fără tâmpenii, rămâneți prudenți, nu subestimați dușmanul. Acum puteți cere să vi se dea de băut.

Vreo sută de parașutiști s-au stabilit la Briare, în jurul postului de comandament. Cu toții au găsit camere confortabile la locuitorii sau la fermierii din împrejurimi, care i-au primit cu bucurie și mândrie. Numeroși patrioți și rezistenți s-au prezentat la Bourgoin. Nu e întotdeauna ușor să-i judeci, să ții seama de autenticitate sau de oportunism, dar în ansamblu, exaltarea entuziastă a populației este generală și sinceră.

Oamenii au petrecut o noapte de odihnă și se pregătesc să se recreeze până a doua zi. La hotelul Poștei, Bourgoin termină de mâncat în tovărășia

unui maior al Forțelor franceze din interior. La celelalte mese din vasta sufragerie, vreo zece ofițeri își termină și ei micul dejun. S-au instalat la mese câte doi sau trei.

E o vreme superbă. Ferestrele sunt larg deschise. Brusc, toate capetele se ridică la sosirea spectaculoasă a unui ciclist.

Omul o coborât cu toată viteza strada în pantă. A frânat, într-un geamăt scârțâit, în fața hotelului, și-a zvârlit fără menajament bicicleta de zid și a trecut portalul în fugă. E learcă de sudoare, transpirația i-a lipit cămașa de spate, poartă o bască înfundată pe cap până la urechile clăpăuge. În jurul mânecii stângi a cămășii are fixată o brasardă tricoloră cu ajutorul unui ac de siguranță. Pe albul brasardei au fost mâzgălite grosolan, cu tuș, siglele F.F.I.

Omul pătrunde în restaurant. Într-o grabă demonstrativă, se informează la o masă, apoi se îndreaptă aproape în fugă, spre aceea unde locotenentul Fauquet tocmai a terminat de mâncat brânza.

— Locotenent Fauquet ?

— Eu sunt, răspunde intrigat Fauquet.

Omul scoate un plic din buzunar, Fauquet, îl ia, constată că în adevăr îi e adresat.

— E un mesaj de extremă urgență, explică strainul rezistent cu voce destul de puternică pentru a fi auzit de întreaga sală. Unul din parașutiștii dumneavoastră, care locuiește la mine, m-a însărcinat să v-il aduc cât de repede cu putință. Am făcut două minute, și ferma mea e la o distanță de cinci kilometri.

Fauquet își scoate pumnalul din teacă și-l folosește pentru a deschide plicul. Ia cunoștință cu aten-

ție de conținutul mesajului. Apoi îl împăturește cu grijă înainte de a-l face să dispară în buzunarul cămășii. Se ridică și se îndreaptă cu gravitate spre perețele de care este agățată harta de stat-major, după ce ordonase mesagerului :

— Urmează-mă !

Preocupat și sobru, locotenentul contemplă harta. Apoi, indexul i se îndreaptă către un punct.

— Cunoști pădurea asta ? îl întreabă pe rezistent.

— Da, cunosc bine regiunea, răspunde omul pe neașteptate, mai puțin amabil:

— Mă poți conduce imediat acolo ?

— Ce-i acolo ? întreabă omul, care lasă să i se întrevadă o teamă evidentă.

— Nimic serios, nu te îngrijora. Condu-mă, asta-i tot.

Scena n-a scăpat nici colonelului Bourgoïn, nici maiorului F.F.I., care iau masa împreună. Acesta din urmă murmură, pe un ton de confidență, apropiindu-se de urechea colonelului

— Spuneți-i locotenentului dumneavoastră să nu se încreadă. Individul nu e un om prea rău, dar cam tâmpit. Pe deasupra, nu e fără pete, a cam traficant alimente cu nemții. E lăsat în pace, e lăsat chiar să o facă pe piața cu brasarda, din cauză că e sărac cu duhul. Să nu-i acordați încredere.

— Bine, să mergem, conchide Fauquet, care se pregătește să iasă, urmat de patriot.

— Fauquet !

— Domnule colonel ?

— Ce conține mesajul ce ți-a fost înmănat adineauri ?

— Oh ! nimic interesant, domnule colonel. Simplă verificare de rutină. Mă înapoiez într-o oră.

Bourgoin nu răspunde. Întinde doar o mână validă și își fixează subordonatul cu o privire rece și severă.

— Vă afirm, domnule colonel, încercă să par-lamenteze Fauquet...

Mâna întinsă rămâne în suspensie. Vizibil în silă, Fauquet scoate hârtia din buzunar și o întinde șefului său.

Bourgoin ia cunoștință de conținut fără cea mai mică reacție, apoi, înapoind hârtia locotenentului, întreabă doar

— Bébert ?

— Robert Croenne, domnule colonel.

— Desigur. Bine, du-te. Îi vei spune lui Croenne să vină să-mi raporteze... isprava.

Cei doi oameni părăsesc restaurantul. Bourgoin termină de băut cafeaua după ce și-a liniștit meseanul.

— E fără nici o importanță. Îți mulțumesc, oricum, că m-ai prevenit.

Colonelul citise adineauri în bilet : „Reține-l pe idiot o oră sau două, timp cât am treabă cu nevas-tă-sa“. Era semnat : Bébert“.

În cursul serii, locotenentul Fauquet și caporalul Croenne se târâie cu un jeep prin sat. Fauquet se pregătește să-și însoțească subordonatul înapoi la fermă, cu intenția de a face cunoștință cu cucerirea lui. La ieșirea din Briare parașutiștii se încrucișează

cu un grup de partizani care merg nedisciplinați. Oamenii sunt împopoțonați cu diverse arme : vechi pușcoace, revolvere cu butoiș din ultimul război etc. Fauquet frânează brusc și dă înapoi pentru a ajunge la înălțimea grupei. Locotenentul se adresează unuia dintre F.F.I.-ști care poartă la umăr o armă de vânătoare în bună stare, un clasic 12 mm.

— Ce faci cu asta, băiete ? Îi iei pe germani drept iepuri de rezervație ?

— Pentru că nu am nimic altceva, domnule locotenent.

— Ai cel puțin cartușe ?

— De asta nu duc lipsă. Am mai mult de o sută.

— Ascultă, ai o mutră frumoasă, am să-ți dau o podoabă !

Fauquet ia din spatele jeep-ului o pușcă germană Mauser, recuperată în Bretania, și dintr-o sacoșă cartușe încăstrate câte cinci în încărcătoare cu glisieră.

— Iată. Dacă ești de acord, facem schimbul.

Omul nu-și ascunde deloc bucuria. Fauquet îi explică cum se încarcă arma, introducând glisiera încărcăturii în chiulasă și împingând cu o lovitură a degetului mare gloanțele, care-și iau locul în mod mecanic în depozitul din patul puștii. Apoi locotenentul verifică starea armei de vânătoare, care pare să-l satisfacă, și pune stăpânire pe sacul cu cartușe. Jeep-ul demarează.

— Ce te-a apucat, domnule locotenent ? întreabă Croenne.

— Pui de potârniche, iepure cu sos de vin și arpagic, fazan umplut, iată ce m-a apucat.

Capitolul 41

Căpitanul Leblond s-a instalat la Cosne. E considerat la batalion ca singurul ofițer ponderat, respectuos față de ordinele primite și față de războiul clasic. Din această cauză, raporturile ce le întreține cu sublocotenentul Alain Le Bobinnec sunt lipsite de cordialitate. Cu totul excepționale sunt zilele când tânărul breton nu se vede amenințat cu sancțiuni care se eșalonează într-un evantai mergând de la arest sever până la consiliul de război.

Alain Le Bobinnec nu se sinchisește. Lasă să treacă furtunile, pe care le întâmpină cu un dezarmant amestec de respect și de obraznicie, continuând să-și facă de cap. Sublocotenentul are gașca lui care-l ascultă orbește. De aceea, căpitanului Leblond îi e necesară o încăpățănare nemaipomenită pentru a nu obosi să tot transmită subordonatului său consemne care sunt de îndată încălcate.

În ziua de 7 septembrie, Leblond a postat grupe de câte două jeep-uri la intrarea de nord a satului Cosne. Acestea sunt grupele locotenentului Le Bobinnec și ale sergentului Boutinot.

Pentru Leblond, acest ordin e logic o unitate care ocupă o poziție își postează santinelele la intrări. Pentru Le Bobinnec, e absurd, căci la câțiva kilometri spre nord se află Bourgoin, cu detașamentul său. Că s-ar pune un om de pază, fiindcă nu se poate altfel, treacă-meargă, dar să imobilizezi opt ostași, asta îl depășește și-l exasperează pe tânărul sublocotenent.

— Mă duc să mă plimb, declară el sergentului Boutinot. Dacă Leblond face o inspecție, improvizezi. Poveștește-i orice.

— Bătrânului nu-i va plăcea. treaba. O poate numi părăsirea postului în fața inamicului. Asta poate să ducă la vreo douăsprezece gloanțe...

— Nu fi pesimist !. Poate că va muri de apoplexie, constatând absența mea.

— Poate va fi cum zici. Dar ar fi mai bine ca noroeul să fie de partea noastră. Dacă totuși constată absența amândurora, cu siguranță că va muri de apoplexie.

Spunând aceste lucruri, sergentul ia loc liniștit în jeepul sublocotenentului.

— Și dacă se înfurie, pe noi o să ne curețe, remarcă un caporal.

— S-o crezi, răspunde Le Bobinnec batjocoritor. Îi vei spune că m-am dus să urinez și l-am luat pe sergent să mă acopere.

Jeep-ul înconjoară Cosne cu viteza maximă de care e capabil. După aceea, Le Bobinnec angajează vehiculul pe drumul spre Nevers, zonă total interzisă. După ultimele informații, localitatea este ocupată de o puternică grupare germană.

Kilometrajul jeep-ului oscilează între 80 și 85. Șoseaua e superbă. Vântul cald le izbește obrazul. Cei doi parașutiști sunt entuziasmați. Traversează La Charité fără să încetinească. E ora 1 după prânz, obloanele sunt închise din prudență, străzile pustii.

— Mergem departe ? întreabă Boutinot, fără cea mai mică îngrijorare.

— Dacă o ținem tot așa, putem fi la Vichy în mai puțin de două ore.

— Grozavă idee, continuă Boutinot, care începe să cânte, reluat în cor de sublocotenent : *Maréchal, nous voilà !...*

Cei doi oameni continuă să glumească. Nu au nici cel mai mic sentiment de teamă. Abia își dau seama că acum rulează în suburbiile localității Nevers.

Le Bobinnec încetinește. Boutinot armează cele două mitraliere din față.

— Mergem, poate, puțin cam repede, remarcă el. Am impresia că suntem la Nevers. E vorba de o divizie blindată germană care ocupă orașul.

Sublocotenentul oprește jeep-ul. Aproape imediat, vehiculul e înconjurat de civili voioși și zeflemitori care, ieșind în mare grabă din fiecare casă, îi aclamă pe parașutiști. Sublocotenentul caută să găsească un interlocutor valabil.

— Germanii ? întreabă el. Unde sunt germanii ?

— Tocmai au evacuat orașul. S-au cărat cu toții în direcția Vichy, răspunde un factor poștal. Începând de dimineață, ambalau totul. Sunt mai mult de două ore de când au plecat ultimele lor elemente. Duceți-vă la primărie, ei vă vor spune mai mult. Pregătesc un vin de onoare !

— Asta cade bine, mi-e sete, zice surâzând Boutinot.

Sub aclamații, jeep-ul pătrunde în incinta primăriei. Secretarul general îi așteaptă pe parașutiști în fața peronului. Îi conduce la primul etaj, unde sunt adunați numeroși notabili. Sar primele dopuri de șampanie.

Le Bobinnec și Boutinot își fac de mai multe ori apariția în balcon, răspund cu gesturi largi aplauzelor și ovațiilor mulțimii.

— Celebritatea îmi place grozav, remarcă sergentul. Crezi că ne iau drept de Gaulle și Eisenhower ?

— Fără nici o îndoială, replică Le Bobinnec. Dar dacă vor continua în același ritm, ne vom trezi în pom ca niște maimuțe.

— În ce mă privește, nu risc nimic. Asta e, lansează hilar Boutinot, fără să uite să facă gesturi entuziaste către mulțime.

În pofida plăcutei toropeli care începe să-l cuprindă, Alain Le Bobinnec realizează că situația poate deveni delicată. E ora 4 după-amiază și căpitanul Leblond și-a dat seama, fără îndoială, de absența lor. Probabil că zbiară ca un smintit.

— Vă rog să ne scuzați, declară ceremonios ofițerul secretarului general, trebuie să ne înapoiem la Cosne pentru a raporta asupra misiunii noastre de recunoaștere. La ora 19 avem de făcut o transmisie la Londra. Trebuie să-i informăm despre eliberarea orașului Nevers. Pe de altă parte, cred că unitatea noastră va veni mâine să se stabilească la dumneavoastră. Așa că mă duc să-l informez pe comandant să ia din timp măsurile necesare.

— Luați o sticlă de șampanie pentru drum, răspunde secretarul general pe un ton care trădează o mare bucurie, care nu e provocată exclusiv de plecarea ocupantului.

Le Bobinnec își face drum cu greu spre jeep prin mulțimea exuberantă. Dar, din clipa în care drumul se limpezește, reia ritmul nebun, mai întâi pe străzile din Nevers, apoi pe șoseaua La Charité.

— La postul de comandă, primirea riscă să fie mai puțin călduroasă, își dă seama sublocotenentul.

— Am eliberat localitatea Nevers, da sau nu ? zbiară Boutinot, făcând să sară dopul sticlei.

Spuma se împrăştie pe mâinile şi pe mânecile sale ; duce sticla la gură şi înghite o duşcă mare. Apoi, după o râgâială zgomotoasă, întinde sticla şefului său. Conducând cu mâna stângă, Le Bobinnec îngurgitează la rândul său o înghiţitură zdravănă.

Când ajunge la hotelul din Cösne, în care Leblond şi-a instalat postul de comandă, se pare că nimic nu poate altera buna dispoziţie a paraşutiştilor.

Un tânăr ofiţer iese ca o furtună în momentul în care jeep-ul intră în curte. E urmat de doi sergenţi.

— Alain, pentru Dumnezeu ! Eşti bolnav ? Aiureala de azi le-a întrecut pe toate. Ajungi la tribunalul militar.

— La tribunalul militar ? Mă doare în fund ! Şi ca motiv am eliberat singur-singurel oraşul Nevers !

— Singur-singurel ! Şi eu eram, probabil după căpşuni ! zice indignat Boutinot, într-un sughiţ.

— Şi pe deasupra, sunt îndopaţi cu băutură ! Duceţi-vă să beţi o cafea, faceţi un duş, bătrânul e într-o furie neagră, e în stare să vă împuste pe loc.

— Vom vedea asta, zice Le Bobinnec cu energie, care se îndreaptă spre biroul şefului său, prin sala de mese, urmat de Boutinot, al cărui pas e mai ezitant.

Nici n-au traversat în întregime marea sală de mese, când căpitanul Leblond pătrunde pe o uşă opusă. Îi măsoară pe cei doi oameni sever şi dispreţuitor, din cap până-n picioare.

— În plus, mai sunteţi şi afumaţi ! Voi semnala conduita voastră locotenent-colonelului Bourgoin, chiar azi la orele 18,45. La ora 19 el va transmite la

Londra insubordonarea voastră. Urmările nu mă mai interesează.

— Cu tot respectul ce vă datorez, domnule căpitan, mi se pare că statul-major al generarului Mac Leod va fi mai interesat de evacuarea Nevers-ului de către divizia blindată germană care-l ocupa în dimineața sta, decât de faptul că în cinstea acestui eveniment — mărturisesc — am abuzat de spirtoase.

Disprețul și severitatea rămân pe fizionomia căpitanului, dar i se adaugă o lucire de interes.

— Explică-te, în măsura în care consideri că ești în stare s-o faci.

Alain Le Bobinnec se explică. Reușește să se arate destul de convingător ca Leblond să nu pună la îndoială autenticitatea raportului.

Revenind de la transmisia radio, la orele 19 și 15 minute, căpitanul le împrășteie ordinele primite de la Bourgoin : compania se va îndrepta a doua zi în zori către Nevers. Ciungul l-a însărcinat, între altele, să-i felicite pe sublocotenentul Le Bobinnec și pe sergentul Boutinot pentru inițiativa lor.

— Asta se udă ! lansează Boutinot.

— Mulțumesc, nu amestec, obiectează, râzând, Le Bobinnec.

— Cineva a vorbit de amestec, domnule locotenent ? Am o ladă de șampanie în jeep.

— Jaf ! Bravo !

— Domnule locotenent... Un dar al micului personal feminin de la subprefectură !

În timp ce o parte importantă a oamenilor se va implanta în jurul orașului Nevers, cartierul-general al locotenentului Bourgoin rămâne la Briare.

În ceea ce-l privește pe căpitanul Leblond, el a luat hotărârea să-i trateze cu indiferență pe Alain Le Bobinnec și banda lui de braconieri, cum îi numește. Se mulțumește să arunce o privire vagă asupra rapoartelor zilnice ale echipei, căreia, fără convingere, nu i-a precupețit sfaturi de prudență.

Căpitanul i-a declarat pe un ton dezgustat :

— Confunzi curajul cu inconștiența ! Nu datorezi decât unui noroc nemaipomenit faptul că mai ești încă în viață. Pentru mine nu e decât o amânare. Să știi, o dată pentru totdeauna, că nu te admir. Dar pentru prestigiul unității, prefer să cazi în luptă decât să te văd tradus în fața tribunalului militar. Așadar, continuă-ți năzdrăvăniile, plimbă-te în liniile inamice. De acum înainte mă spăl pe mâini.

Le Bobinnec surâde

— Dramatizați, domnule căpitan ! Chiar dumneavoastră ne-ați învățat că deviza parașutiștilor este : „A crede și a îndrăzni“.

Alain Le Bobinnec era dezarmant. Știa să-și folosească farmecul personal de adolescent, zvârlit prematur într-o aventură nemiloasă. Era un flăcău înalt și zdravăn, cu privirea și cu tenul luminoase, care dădea în permanență impresia că-și trage exaltant îndrăzneală de viață dintr-o sănătate și un echilibru înnăscute.

Cu puțin înaintea zorilor, la 9 septembrie, jeep-ul sublocotenentului Le Bobinnec rulează în periferiile orașului Nevers, în direcția sud.

De astă dată conduce sergentul Boutinot. În spate au luat loc vânătorii parașutiști Lucas și Bodard. Vehiculul rulează încet, parașutiștii sunt atenți. La fiecare viraj riscă să se lovească nas în nas cu inamicul.

La patru kilometri de Nevers se angajează pe șoseaua națională 76 care, în direcția vest, șerpuiește până la Allier. Părăsesc șoseaua națională la Colombier, pentru a-și relua înaintarea spre sud. Din ce în ce mai prudent, jeep-ul rulează pe drumul departamental 134. Fără să întâlnească cel mai neînsemnat obstacol, parașutiștii ajung la marele târg Langeron.

E 7 dimineața. O efervescentă insolită domnește în centrul satului.

Într-o dezordine confuză, grupe de patrioți parlamentează cu reprezentanții populației. Sosirea jeep-ului e salutăată prin scene rituale de exaltare frenetică și pasionată.

Un lungan, departe de a avea vârsta logică în raport cu galoanele de colonel ce le arborează, se prezintă cu o umilință care trădează ușurința prin care le-a obținut și s-a împopoțonat cu ele. Totuși, se pare că se bucură de prerogativele de șef și exercită o netăgăduită autoritate asupra oamenilor care-l înconjoară.

— Cerul te trimite, locotenente, îi declară el lui Le Bobinnec. Ne găsim în fața unui dramatic caz de conștiință. Sosești la timp pentru a ne ajuta să punem la punct situația.

— Sper că nu supraestimați posibilitățile mele ! Vă ascult.

— La mai puțin de zece kilometri de aici, la Saint-Pierre-le-Moûtier, se află mai mult de două mii de germani care s-au fortificat, nemți dintre cei mai răi, elemente dușmane din Waffen S.S., aparținând diviziei *Das Reich*. Au luat poziție în oraș cu patruzeci și opt de ore în urmă. În drum au fost hărțuiți prin ambuscade întinse de patrioții noștri.

Le-am produs pierderi și se pare că sunt înnebuniți de furie. După părerea locuitorilor din Saint-Pierre, care au reușit să treacă astă-noapte liniile lor, grupele S.S. se arată de o extremă virulență și de o nervozitate îngrijorătoare. Ne putem aștepta la cel mai rău lucru. În schimb, se pare că s-ar fi vorbit la ei despre capitulare, în cazul în care s-ar găsi în fața unei unități ale armatei regulate.

— Oricum, pare plauzibil, admite Le Bobinnec. Peste tot e aceeași evoluție. Au o încredere relativă în respectul vostru pentru convențiile de la Geneva în privința prizonierilor.

— Li se potrivește !

— Să nu înțelegeți greșit. Nu aruncați cu piatra în val, dar nu despre asta e vorba. De fapt, ce așteptați de la mine ?

— Să încercați să mergeți să-i găsiți și să duceți tratative.

Le Bobinnec scoate un șuierat sceptic înainte de a răspunde :

— Ar fi un bluff colosal ! Nu se află nimic solid în spatele meu, sunt în patrulă de recunoaștere. Americanii sunt la nordul Loarei și nu par dispuși să o treacă. Ar fi, de altfel, o eroare tactică din partea lor. Aveți informații despre înaintarea Armatei I, și mai ales asupra celei de-a 13-a jumătăți de brigadă din Legiunea străină, care n-ar trebui să se găsească prea departe ?

— De două zile nu știu nimic, se pare că bat pasul pe loc, asta-i tragedia. Între ei și noi se află o enormă concentrare germană ; unii dintre nemți au optat pentru un război de exterminare, dar cei mai istoviți, cei mai moderați, cei mai defetiști sunt chinuiți de aceeași obsesie : să nu cadă în mâna france-

zilor și să se predea americanilor. Se știu, prinși într-o menghină, știu că în nord sunt americanii, iar în sud francezii liberi. Tocmai au demonstrat că sunt capabili să se bată ca leii, cu furia disperării, decât să se predea trupelor franceze. Asta e rațiunea pentru care se bat. Ei cred că astfel vor câștiga timp, timp care ar permite americanilor să ajungă până la ei.

— De ce nu urcă liniștiți până la Loara ?

— Partizanii, Royal Air Force. Nemții preferă să se implanteze în locuri populate, și lista târgușoarelor martire se lungește din zi în zi.

— Dumneavoastră uitați doar un detaliu : și eu sunt francez.

— Uniforma și vehiculul vostru sunt anglo-americane. Puteți pretinde că sunteți trimis ca plenipotențiar de către aliați.

— E o cacialmă afurisită povestea dumneavoastră ! O lovitură care te poate face să fii tăiat în fâșii mărunte, chiar dacă șeful S.S. ar face o criză de ficat.

— Locotenente, dacă sosesc cei din Legiunea străină, îi vor alunga pe nemți cu arme grele ! Știți la fel de bine ca și mine că nici ei nu sunt niște poeți. Lupta poate dura mai multe zile. La Saint-Pierre-le-Moûtier sunt mii de civili, femei, copii și bătrâni.

Le Bobinnec se întoarce către cei trei oameni ai săi.

— Ce credeți despre asta, băieți ?

— Încetează s-o faci pe saltimbancul, vrei, Alain ? zice Boutinot. Doar nu te sinchisești de ce gândim, o știi la fel de bine ca și noi. Lasă gogoșile,

căci știm că hotărârea ta e lăuată. Cred că nu-ți imaginezi că te vom lăsa singur.

— Și voi doi, din spate ?

— Nici vorbă să părăsim jeep-ul, răspunde Bobinard ; nu doresc să mă înapoiez pe jos.

— În ce mă privește, e o chichiță care mă șifonează în povestea asta, domnule locotenent, adaugă Lucas.

— Te ascult.

— Ce înseamnă exact un plenipotențiar ?

Le Bobinnec răspunde, într-un surâs :

— În prezentul caz, un fel de superfraier.

— Am pus să vi se confecționeze un drapel alb; întrerupe colonelul F.F.I., care lansează un ordin unuia dintre oamenii săi.

Boutinot îl interpelează înainte de a se îndepărta:

— Hei ! ia spune, nu te zgârci la metraj ! Vreau să fie văzut de departe...

Capitolul 42

Jeep-ul rulează cu patruzeci pe oră. Mitralierele au fost ridicate din chiulasă, țevicele sunt îndreptate spre sol. Vehiculul este condus de sublocotenentul Le Bobinnec. Sergentul Boutinot stă în picioare, în față, fluturând în aer drapelul alb care fâlfâie și pocnește în vântul cald.

— Domnule locotenent, întreabă din spate Lucas, care-și urmărește ideea, în povestea asta tâmpită

numai dumneavoastră sunteți plenipotențiar ? Sau suntem toți patru ?

— Desigur că toți patru. Dar nu prea înțeleg de ce te sinchisești.

— Îmi place mult cuvântul domnule locotenent, e mai grozav decât soldat prost sau răcan, nu ?

Boutinot face haz.

— În zilele ce vor veni, cei săraci cu duhul își vor putea îmbogăți vocabularul, ironizează el.

— Agită drapelul cu mâna, în loc să spui prostii ! îl întrerupe sublocotenentul. Tu vezi ce văd eu ?

— Puțin. Ce facem ?

— Trecem în viteza a doua, răspunde Le Bobinnec resemnat, executându-se. Apoi anclanșăm în viteza întâi. În cele din urmă, trecem la punctul mort și zâmbim.

Jeep-ul alunecă liber și se va opri din elan, între două cuiburi de mitraliere grele. De fiecare parte a drumului, cinci germani cu casca pe cap stau la intrarea din Saint-Pierre-le-Moûtier. Mitralierele sunt protejate de două ziduri de apărare suprapuse. Germanii nu mișcă. Servanții mitralierelor își țin degetul pe trăgaci.

Într-o surprinzătoare limbă stâlcită, Le Bobinnec cere :

— *Offizier, eine offizier, französisch spoken...*

Un Feldwebel pune mâna pe un binoclu și scrutează șoseaua pentru a se asigura că vehiculul e chiar singur. Își așază binoclul și, pe un ton violent, strigă un ordin oamenilor săi. Șase soldați trec pe dată zidul de pietre și înconjoară jeep-ul, cu pistoalele-mitralieră Schmesser în mână. Pe mâneca lor, în litere gotice, parașutiștii citesc inscripția : *Das Reich*, Pe căști descoperă pentru prima oară sinistra siglă

S.S. Feldwebel-ul ridică un radiotelefon și, cu aceleași inflexiuni velare, latră niște zbierături de neînțeles. Așază receptorul în furcă. Apoi răcnește în direcția jeep-ului :

— *Adendre !*

Cei șase germani stau în jurul vehiculului, cu picioarele desfăcute, cu arma la sold, într-o atitudine derizorie și tragică de manechine împietrite. Trăsăturile obrazilor le trădează ura și loviturile date orgoliului lor. Privirile lor nemișcate sunt în același timp melancolice și nemiloase.

Cei patru parașutiști sunt cuprinși de o neliniște provocată mai mult de atitudinea paznicilor decât de frică.

Boutinot încearcă primul să spargă atmosfera insuportabilă. Desfășoară drapelul alb și declară într-un limbaj ciudat :

— *Kamarade ! Nicht mechant, franzose ! Kamarade !*

Nu provoacă nici cea mai neînsemnată reacție.

— Sunt niște adevărați cretini proxeneții ăștia, domnule locotenent, remarcă el.

— Mi-e teamă că de astă dată suntem în rahat până-n gât, zice printre dinți Le Bobinnec, pe un ton glumeț.

Adresându-se soldatului S.S. care se află cel mai aproape de el, indicând cu degetul arătător mâneca ostașului, Boutinot reia, cu un glas pe care l-ar dori admirativ :

— *Das Reich ! Gut soldaten, gut, gut...*

Germanii nici nu clilesc.

Boutinot surâde cu amabilitate. Ducând mâna la buzunarul bluzonului, încearcă să explice :

— *Rauchen* (el pronunță cu accent francez : roșen !)

Dintr-o mișcare, soldatul S.S. îi dă o lovitură violentă cu țeava armei pe dosul mâinii.

Surâsul nu dispare de pe obrazul lui Boutinot. Masându-și articulațiile, care-i pricinuiesc durere, declară :

— Ah, bine ! *Rauchen verboten* ! (pronunță din nou : roșen verboten).

Adaugă printre dinți

— Tu, prietene, ești ca și curățat... Dacă se întoarce roata împotriva noastră, ți se vor întâmpla niște treburi urâte de tot.

— Ajunge, intervine sublocotenentul. Încetează să-i stârnești.

Un Volkswagen militar coboară drumul și frânează la cinci metri de jeep. Un ofițer se dă jos, șoferul face cale-ntoarsă și blochează roțile vehiculului.

Ofițerul e înalt, cam din topor, tipul arianului adulat de naziști. Pare să iasă din atelierul lui Arno Breker. E atât de conștient de perfecțiunea personajului său, încât atenuează virilitatea vădită, adoptând o atitudine nepăsătoare și afectată. Vorbește o franceză perfectă, fără nici cel mai mic accent.

— Sunt căpitanul Edelring, medicul acestui batalion. Colonelul Hartel, care comandă unitatea, m-a însărcinat să vă interoghez.

— Sublocotenent Alain Le Bobinnec, din al 2-lea regiment parașutist. Încântat să vă cunosc și, credeți-mă, sunt sincer. N-ați putea spune acestor oameni să-și ridice armele ? N-am venit aici cu intenția să atacăm în patru batalionul diviziei *Das Reich*.

După un ordin scurt, automații cu căști pe cap se înapoiază la adăposturile lor.

— Urcați cu mine, locotenente, adaugă căpitanul-medic. Oamenii voștri să ne urmeze.

Cele două vehicule se opresc în piața din Saint-Pierre-le-Moûtier. E ticsită de soldați ; în schimb, locuitorii stau prudent ascunși în locuințele lor.

— Am deschis un fel de cafenea-restaurant care servește drept popotă ofițerilor, explică medicul. Ne vom așeza comod acolo, iar oamenii dumneavoastră să ne aștepte. Le las armele, deoarece nu cred că sunt atât de cretini încât să încerce să fază uz de ele.

— Ați auzit ? Rămâneți aici ! transmite Le Bobinnec lui Lucas și Bodard care, constatând că un cauciuc al jeep-ului era aproape pe jantă, începe să schimbe roata cu o viteză surprinzătoare, cu o dexteritate ce le-o admiră cunoscătorii mai multor grupe de germani.

— Bine, locotenente, vă ascult, declară cu moderație Edelring în clipa în care cei doi oameni s-au așezat deoparte la o masă.

„Bănuiesc că aveți să-mi faceți niște destăinuiiri deosebite, dacă ați riscat să veniți până la noi“.

— Misiunea mea e umanitară, căpitane. Dar nu am putea-o expune direct comandantului unității dumneavoastră ? Asta ar evita să o repet.

— Nu va fi necesar să repetați : colonelul Hartel refuză să vă primească, deoarece gradul dumneavoastră i se pare prea mic. În schimb, îi voi transmite cu fidelitate doleanțele voastre și vă voi aduce răspunsul. Și-a stabilit cartierul general la doi pași ; de cealaltă parte a pieței.

— Cum doriți, admite Le Bobinnec. Bănuiesc că vă dați seama de situația în care vă găsiți. Efectivul vostru e foarte slab în raport cu cele două corpuri de armată care se apropie și vă împresoară.

— Colonelul Hartel a luat în considerare o eventuală capitulare, dar nu va depune armele decât în fața americanilor sau a englezilor. Nu consideră Franța ca o națiune beligerantă. Nu recunoaște unitățile voastre. De altminteri, nu face decât să confirme prin această atitudine pe aceea a singurului vostru guvern legal ¹.

— E un punct de vedere. Inutil să precizez că nu-l împărtășesc.

— Mi-e teamă că părerea dumneavoastră este și rămâne secundară. Vă pot întreba dacă veniți la noi din nord sau din sud ?

— Din nord, căpitane. Al 2-lea regiment parașutist este o unitate britanică, în pofida naționalității oamenilor care-l alcătuiesc. Noi depindem de generalul Mac Leod. „Nu înseamnă că trădez un secret militar dacă vă informez că mai multe divizii blindate americane au trecut Loara noaptea trecută și înaintează spre voi, minte cu nerușinare Le Bobinnec. Ele sunt întărite de patru batalioane de parașutiști englezi, de care este legat și al nostru“

— În acest caz, totul merge bine. Unul din oamenii dumitale n-are decât să plece să-i prevină pe responsabili ai acestor unități că nu vom lupta, în cazul în care un ofițer general din armata Marii Britanii sau cea a Statelor Unite se va arăta gata să primească predarea noastră în conformitate cu regulile stabilite.

— Unul din oamenii mei ?

— Bineînțeles. Dumneata și ceilalți doi veți rămâne cu noi, în calitate de ostatici.

¹ Germanii considerau legal guvernul trădător de la Vichy, din Franța ocupată, iar guvernul provizoriu de Gaulle de la Londra ca „dizident“. (N. tr.)

Alain de Bobinnec face un efort considerabil pentru a nu lăsa să i se vadă emoția. Știe că nici un american nu va accepta să vină să se vâre în acest viespar. În ce-i privește pe englezi, ei se găsesc la mai mult de patru sute de kilometri la nord.

Căutând să câștige timp, explică :

— Cu siguranță că nu aveți nici o îndoială că nu sunt în secretul zeilor. Ignor totul în privința intențiilor aliaților ; dar nu e de neconceput ca Armata I franceză, care vine din sud, să ajungă la Saint-Pierre înaintea celorlalți. Ce se va întâmpla în acest caz ?

— Credeam că m-am făcut bine înțeles ; ne vom bate până la ultimul supraviețuitor.

— În acest caz, sper că veți avea vreme să evacuați populația civilă.

— Colonelul Hartel nu e de părerea asta. Prezența civililor ne poate permite să rezistăm cât mai mult asediului, deoarece e plauzabil ca forțele franceze dizidente să ezite în acest caz să bombardeze orașul cu artileria grea.

— E josnic ! nu se poate împiedica să zică ofițerul parașutist.

— E război, locotenente, e război.

În situația în care se află, Le Bobinnec decide să riște totul pe o carte, să împingă bluff-ul până la ultimele consecințe.

— Duceți-vă să spuneți colonelului că unul din oamenii mei va pleca să alerteze un batalion britanic. Va putea fi aici în cursul serii, sau la noapte.

Edelring se ridică.

— Mă duc să transmit. Sper că nu vă supraestimați forțele și reacția prietenilor dumneavoastră englezi.

Medicul-căpitan iese, urmat de Le Bobinnec. Germanul se îndreaptă cu un pas vioi spre cealaltă parte a pieței. Francezul se înapoiază la Bodard, Lucas și Boutinet.

— Boutinet, fii atent. Urmează-mi consemnele cu exactitate. Te vei înapoia singur. Vreo zece ofițeri englezi de toate gradele, care se foiesc fără rost în inspecții sau după informații, ard gazul de po-mană pe lângă batalion. Trebuie să-l implori pe Leblond să-i hotărască pe trei sau patru să vină aici pentru a parlamenta cu aceste paiațe încăpățânate.

— Am înțeles, domnule locotenent. Dar dumneavoastră ? Dumneavoastră rămâneți aici ?

— N-am de ales.

— Pe dracu ! Miroase rău treaba asta.

— Cum de nu ! Expune cu atenție lui Leblond situația. Spune-i că e vorba, fără îndoială, de viața mai multor mii de civili.

Medicul-căpitan se înapoiază aducând acordul colonelului.

Boutinet pleacă de îndată la volanul jeep-ului. Un soldat german îl însoțește până la marginea orașului.

— Te poți instala la popotă, locotenente, declară Edelring. La prânz vei lua parte la masa ofițerilor. Voi da instrucțiuni pentru ca acești doi soldați ai dumitale să fie hrăniți la cantină, împreună cu trupele noastre.

Alain Le Bobinnec nu se poate stăpâni să resimtă o bucurie nesănătoasă, provocată de întorsătura insolită pe care o ia situația. Timp de mai multe ore, el, Bodard și Lucas vor deveni oaspeții cei mai nemiloși ai unităților Waffen S.S.

La ora douăsprezece fără două minute sosește la restaurant colonelul Hartël. Edelring i-l prezintă pe sublocotenentul francez. După o ezitare, Hartël întinde mâna. Le Bobinnec i-o strânge.

Colonelul prezidează o masă de ofițeri superiori. Le Bobinnec este invitat să ia loc la stânga medicului, care prezidează o masă de vreo douăzeci de tineri ofițeri. Mai mulți dintre ei vorbesc oarecum franceza. Edelring i-a așezat în așa fel încât pot schimba câteva cuvinte cu „invitatul” lor.

Medicul-căpitan pornește conversația pe tema istoriei artei, și timp de aproape o oră, ofițerii germani pot face paradă de cultura lor. Nu va fi vorba decât despre muzică, pictură, literatură sau sculptură. Ederling se descurcă cu abilitate ca nici un alt subiect să nu fie atins, măcar în treacăt.

La cantina soldaților, Lucas și Bodard sunt tratați cu o curiozitate aproape amicală. Un alsacian a și început să se țină scai de ei.

— Ce ziceți de asta, băieți ? Și eu sunt francez. Am fost înrolat cu forța, ca toți ai noștri. În cazul acesta, ce puteți face pentru mine ?

— Pentru moment, mai degrabă tu ai putea face ceva. Nu crezi ?

— Ai dreptate. Dacă lucrurile ies prost, vom fi cel puțin zece, și printre ei niște nemți adevărați, care vom încerca să vă dăm o mână de ajutor.

— Am luat notă și îi vom spune locotenentului.

Jeep-ul sergentului Boutinot sosește la Nevers în jurul orei 13. Căpitanul Leblond mai e încă la masă, în compania a trei ofițeri britanici, un maior și doi căpitani. Dejunul e terminat, dar cei patru oameni flecăresc cu căpitanul Deplante și cu sub-

locotenentul Corta care, reveniți dintr-o misiune de recunoaștere în fruntea unei grupe de patrusprezece jeep-uri, tocmai sosiseră și mâncau.

Boutinot intră în mare grabă. Obrazul îi e întipărit de o gravitate neobișnuită, trădează importanța raportului ce trebuie să-l facă. Sergentul este ascultat într-o tăcere religioasă. Se arată pasionat, convingător. Îndată ce termină, ia cuvântul maiorul britanic.

— Mă voi duce, declară el. Consider că nu am dreptul să mă eschivez.

A pronunțat această frază cu sânge rece și pe un ton apăsător.

— Sunt obligat — vai ! — să mă opun categoric, zice Leblond. Cunoașteți importanța misiunii și de aceea nu pot permite să vă riscați viața. După toate aparențele, admit că în locul lui Le Bobinnec aș fi acționat ca și el. Pentru prima dată îi admir curajul năvalnic, dar nu pot gira dorința dumneavoastră legitimă de a alerga în ajutorul său. Dacă insistați, putem referi la Londra cu prilejul transmisiei de la ora 19, dar dumneavoastră, ca și mine, cunoașteți dinainte răspunsul.

— Domnule căpitan, întrerupe Henri Deplante. Cred că puneți greșit problema. După raportul sergentului, nu e vorba să mergem să-l scoatem pe Alain dintr-o afacere periculoasă în care s-a vârat. E vorba să încercăm să cruțăm viața populației civile a unui oraș.

— Înțeleg bine, Deplante, înțeleg bine. Dar primesc ordine și eu le execut. Aceasta este ideea ce mi-am făcut-o despre un soldat și cu acest preț se câștigă războaiele.

O furie oarbă îl cuprinde pe Deplante :

— Și veți avea curajul, domnule căpitan, să așteptați ca Legiunea străină sau un alt element al Armatei I să reducă într-o grămadă de cenușă Saint-Pierre, în timp ce noi continuăm să ne ghiftuim cu prepelițe pe legume, stropite cu Laffitte-Rothschild ?

— Obrăznicia dumitale nu schimbă cu nimic problema, Deplante. Mai mult, nu ai în mână toate datele situației. Dacă-i așa, vreau să știi că, din punctul meu de vedere, misiunea cu care sunt însărcinați invitații noștri britanici cântărește mai mult în balanța rezultatului luptei noastre decât supraviețuirea localității Saint-Pierre-le-Moûtier sau, eventual, a populației sale. Să nu-ți imaginezi că propria mea știință și mai ales imboldurile proprii se împacă azi cu datoria mea ; nu sunt mai puțin sensibil ca dumneata și deplâng cu amărăciune că nu pot interveni. Dar nu pot și nici nu am dreptul.

— Dar eu, domnule căpitan ?

— Dumneata, în ce fel ?

— Mă autorizați să mă duc acolo împreună cu batalionul meu ?

— După câte știu, nu ești englez. L-ai auzit pe pe Boutinot. Dacă ei refuză să-l recunoască drept partener de discuție pe Le Bobinnec, cu siguranță că nu vor sta de vorbă cu dumneata.

— Desigur că nu sunt englez, dar ei nu știu asta. Dacă maiorul ar accepta să-mi împrumute uniformă... Suntem aproape de aceeași înălțime.

Surâzând, maiorul britanic se ridică și începe să-și desfacă centironul. Un enorm câine lăptos, care moțăia sub masă, se ridică și se întinde cu grație.

— *Quiet, Glasgow*¹, ordonă maiorul.

Căinele ciobănesc scoțian se culcă din nou.

Căpitanul Leblond e stânjenit, dar acum e lipsit de argumente, având în vedere că și Corta a început un conciliabul în engleză cu unul dintre căpitani, care are o statură asemănătoare cu a sa. Deplante, ca și Corta, vorbesc perfect engleza. Și, din acest punct de vedere, pot înșela fără greutate pe oricine.

— Și oamenii pe care ai de gând să-i iei ? întrebă căpitanul Leblond.

— Dispun de echipajele pentru patrusprezece jeep-uri. Oamenii nu au decât să descoase de pe mânecile bluzonului insigna „France” ca să se vadă că uniforma lor este cu totul englezească.

— Asta periclitează foarte grav viața a vreo șaizeci dintre oamenii noștri.

— Nu e chiar inevitabil, domnule căpitan. Voi lăsa echipajele la periferia lui Saint-Pierre, jeep-urile se vor roti în jurul orașului, în care voi pătrunde doar împreună cu Corta și doi din parașutiștii mei.

— E o nebunie. În plus, e împotriva oricărei norme logice militare. Și totuși, sunt obligat să cedez. Bine, Deplante, fă cum e mai bine, și noroc ! Dacă eșuezi, e posibil să răspund de slăbiciunea mea în fața Consiliului de război.

— Dacă nu reușesc, sunt eu cel care risc să răspund de temeritatea mea în fața unei autorități incomparabil superioară !

— În orice caz, asta nu va fi niciodată părerea mea despre datoria unui soldat, bombăne căpitanul Leblond care părăsește sala, după ce i-a salutat pe oameni și pe invitați.

¹ Stai cuminte, „Glasgow”. (N. tr.)

Doar câteva zile înainte de moartea sa eroică, La Grandière răspunsese lui Bourgoïn, care-i reproșa pentru a suta oară gustul său macabru pentru umorul negru :

— Admit că lupta noastră este o tragedie, dar nu e un motiv pentru actorii acestei lupte să se comporte ca tragezieni.

Această butadă reflecta, de fapt, starea de spirit care domnea în mijlocul parașutiștilor.

Emuli moderni ai mai vârstnicilor lor care mergeau la moarte cu chipiul cu pene și cu mănuși albe parașutiștii Franței libere au săvârșit cele mai mult din primejdioasele lor misiuni cu voioasă dezinvoltură. Știau să meargă în întâmpinarea celor mai rele situații cu amprenta unui umor straniu, care făcea parte din armele lor.

Tocmai în această după-amiază de 9 septembrie se pregătește, într-o bună dispoziție surprinzătoare, cu mintea unor elevi de liceu care pun 'la punct' o farsă pentru profesorul lor, bluff-ul colosal de care vor depinde viețile lor.

Deplante și Corta își îmbracă uniforme în odaia maiorului englez, contemplându-se admirativ în fața unei oglinzi.

Deplante nu uită nici unul din accesoriile care compun caricatura tipului de ofițer de carieră britanic : nuiaua sub braț, mănuși etc. Adoptă o rigiditate în mișcări, se exprimă cu un accent oxfordian demn de ofițerii care fac parte din *gentry*¹ și de stagiile lor legendare în *Horse guards*².

Cu cămașa pe deasupra și în chiloți, maiorul și căpitanul englez se strâmbă de răs în fața perfecțiunii

¹ Mică nobilime (N. tr.)

² Garda călare (N. tr.)

nii izbitoare a modelului. Henri Deplante reușește chiar să parodieze ușoara gângăveală mondenă, care este considerată în cercul militarilor londonezi ca o culme de distincție snoabă.

Mai rezervat, Henri Corta se limitează la rolul ofițerului tâmp, de admirație în fața șefului său prestigios.

Deplante se adresează maiorului

— Vă mai pot întreba ceva, domnule ? Mi-l încredințați pe Glasgow, câinele dumneavoastră, pentru a mă însoți ?

— Desigur, căpitane, dar faceți imposibilul ca să nu fie impușcat. Dacă își dau seama de lăcomia lui, explică-le că nu e evreu, ci doar scoțian...

E aproape ora 20 la Saint-Pierre-le-Moûtier, și Alain le Bobinnec începe să găsească apăsătoare așteptarea. În tovărășia lui Bobard și Lucas, se învârteste de la 4 după-amiază în jurul pieței. Parașutiștii francezi nu mai au țigări și nu vor să le ceară germanilor. Edelring se apropie de cei trei

— Prietenii voștri englezi nu prea au aerul că se grăbesc, remarcă el. Oricum, colonelul mi-a comunicat adineauri că nu se schimbă, până la un nou ordin, dispozițiile date în privința voastră. În consecință, dacă doriți să mă urmăriți și să împărțiți cu noi masa...

La ora 20 și 30 de minute, cina ofițerilor este aproape terminată. Cu casca pe cap, încălțat cu cizme, înfășurat într-un impermeabil care-i ajunge până la glezne, un motociclist pătrunde în sala de mese, rămâne nemișcat la un metru de colonel, lovind călcăiele.

La masa vecină, Le Bobinnec nu înțelege sensul cuvintelor, dar foarte repede Edelring traduce esențialul :

— Se pare că au sosit aliații dumneavoastră. Elemente motorizate se rotesc în jurul orașului...

Renunțând la sfârșitul mesei, toți ofițerii îl urmează pe colonelul Hartel, care iese în grabă și se îndreaptă spre centrul pieței.

Într-adevăr, se aude vuietul surd și continuu al vehiculelor. Se pare că o forță considerabilă patrulează în cerc în jurul localității Saint-Pierre.

Le Bobinnec este foarte surprins, dar înțelege repede. Sunt jeep-urile care merg într-a doua, trec în viteza întâi, din nou într-a doua. Jumătate din efectiv merge de-a lungul periferiei într-un sens, cealaltă jumătate în sens contrar.

Lucas și Bodard se apropie de sublocotenent.

— Credeți că sunt englezii, domnule locotenent ? întreabă Lucas.

— Desigur ! Churchill și Montgomery. Și în jurul orașului, garda scoțiană. Într-un minut vom auzi cimpoaiele ; totul merge bine ! ironizează răutacios și aspru Le Bobinnec.

La capătul arterei principale apar farurile. Două motociclete germane preced un jeep, alte două îl urmează.

Bobinnec se întreabă dacă nu-i va exploda inima. Strânge pumnii, unghiile i se înfig în palmele jilave. Picături de sudoare îi alunecă pe tâmpile.

Când îi descoperă în penumbră pe pasagerii jeep-ului, îl cuprinde un sentiment cu totul diferit. O reacție neașteptată îi gonește îngrijorarea, pentru a face loc unei dorințe de râs nebun.

În acea clipă Deplante a ieșit din jeep. Într-o atitudine impunătoare înaintează, ținând de încheietura mâinii stângi lesa de oțel a câinelui care, lângă el, se mișcă cu un aer suveran. Cotul pseudo-maiorului e lipit de bust, reținând o cravașă de stuf.

La cincizeci de centimetri în urma lui vine Corta, el însuși impecabil în uniforma de căpitan al Majestății sale. Apoi urmează doi parașutiști, care au adoptat ritmul lent al soldaților englezi.

Deplante se oprește în fața colonelului, îl salută. Corta îl imită, în timp ce cei doi parașutiști lovesc cu cizmele de două ori solul, aducându-și coapsele la perpendiculară bustului înainte de a rămâne încremeniți, cu picioarele desfăcute, brațul stâng de-a lungul corpului, brațul drept îndoit pe centiron.

Le Bobinnec, Lucas și Godard nu îndrăznesc să schimbe nici o privire. Se simt la limita necontrolabilei crize de ilaritate. Le Bobinnec se gândește că tovarășii săi fac mai mult decât trebuie. Se înșală amarnic.

S.S.-iștii se arată convinși de demonstrația făcută. Parodia lui Deplante le aduce exact ceea ce au dorit. Protocolul capitulării se desfășoară potrivit unui rit teatral, care măgulește și liniștește acești oameni care luau în considerare, câteva clipe mai înainte, masacrul a mii de civili.

Colonelul Hartel pare atât de satisfăcut să facă în fața ofițerilor paradă de perfecta cunoaștere a limbii engleze, încât Le Bobinnec se întreabă dacă acest fapt nu a cântărit în îndârjirea pe care a pus-o în a nu voi să capituleze decât în fața anglo-saxonilor.

Modalitățile referitoare la capitulare se tratează foarte repede. Se cade de acord ca batalionul german să depună armele la porțile orașului și că soldații se vor forma într-o coloană de șase grupe care va intra în Nevers în cursul nopții, escortată de jeep-urile falșilor englezi.

În zori, e o trupă dezarmată, sleită de oboseală după un marș de douăzeci și cinci de kilometri, care își va da seama de păcăleală.

Pentru gloriosul batalion al diviziei S.S. *Das Reich*, nu mai e posibilă nici un fel de împotrivire.

Capitolul 43

Sennecey-le-Grand, 4 septembrie 1944.

S Din nou reproduc textul sublocotenentului Henri Corta, care reușește în câteva rânduri să portretizeze admirabil personalitățile celor doi ofițeri care erau prietenii lui căpitanii Boissonas și Guillaume Combaud de Roquebrune.

„Două nume au țâșnit de îndată, legate de gloria localității Sennecey-le-Grand : căpitanul Boissonas și căpitanul Roquebrune.

Căpitanul Boissonas e înalt, slab, de o finețe extraordinară. Vocea sa plăcută, aproape copilărească, vădește o permanentă voie-bună. Privirea sinceră și luminoasă exprimă bunătate. Obrazul îi e plin de cicatrice și umflat. Măinile scheletice și deformate îți inspiră milă când le privești. Cu doi ani în urmă, plecând în misiune, avionul său a capotat la capătul pistei de decolare și a luat foc. Boissonas a căpă-

lat arsuri îngrozitoare pe obraz, la mâini și la picioare. Nu se va însănătoși niciodată de pe urma lor.

Făcând parte din al 2-lea regiment parașutist, a riscat un salt de antrenament cu două luni mai înainte de debarcare și și-a rupt coapsa. Abia restabilit, se învârtea în cerc în jurul taberei secrete de la Fairford, punând în mișcare brațe, picioare și mâini. Regimentul a plecat în Bretania și l-a lăsat în tabără pe Boissonas. Acesta nu s-a dat bătut. S-a făcut admis de englezi și s-a strecurat în rândurile celui de-al 3-lea regiment parașutist.

Astfel a aterizat într-o noapte în Bourgogne.

Ordonanța l-a găsit cu lacrimile în ochi, sărutând pământul. Văzându-l, glumi „Vă recomand tripla parașută“.

Intr-adevăr, englezii i-au dat un sistem de trei parașute strânse împreună, permițând o aterizare foarte lină.

Abia ajuns, manifestă o ardoare extraordinară. Acest om fragil, slăbit deja de arsurile căpătate, aproape fără antrenament, va trezi admirația tuturor. Împreună cu câțiva parașutiști, conduce o companie de F.F.I. și atacă fără răgaz adversarul. Întotdeauna în picioare, dirijează lupta ca la exercițiu...

Căpitanul Roquebrune comandă batalionul celui de al 3-lea regiment parașutist. Unitatea sa e nimicită îndată după sosirea în Franța. Se află în Saône-et-Loire împreună cu plutonul său de patru automobile înarmate.

Are de-acum un trecut bogat. Conducând un ziar clandestin, este internat în anul 1942, își recapătă libertatea și reușește să zădărnicească planurile nemților care-l caută. Pleacă în Spania, lăsând so-

ției povara celor șase copii ai lor. La trecerea Piri-neilor este rănit, apoi întemnițat timp de șase luni. Evadat, ajunge la Gibraltar ascuns în portbagajul mașinii secretarului ambasadei Statelor Unite.

Sosit în Anglia, Roquebrune se angajează în trupele parașutiste S.A.S., ascunzându-și cât mai bine cei treizeci și șapte de ani ai săi. Îndură ca un tânăr întregul antrenament, fără să crâcnească.

Înalt, bărbat frumos, cu ochii săi albaștri, senini, lasă impresia că nu poate face nimic fără măreție.

Găsește în Bourgogne numeroși camarazi și luptă împreună cu ei, dând sprijin cu mașinile sale înarmate grupelor S.A.S. și F.F.I.

De câțva timp, situația devine imposibilă la Sennecey-le-Grand. Fiind uciși în regiune doi germani, pe când se aflau în turneu de aprovizionare, trupele de ocupație au exercitat nenumărate represalii, terorizând oamenii din partea locului. În plus, prezența parașutiștilor era cunoscută, și din această cauză nervozitatea inamicului era în creștere și se simțeau consecințele.

Datorez urmarea tragediei de la Sennecey-le-Grand la doi din cei trei supraviețuitori caporalul Alexis Beaude și sergentul-șef Tramoni.

Căpitanii Boissonas și de Roquebrune se aflau în ziua de 3 septembrie la castelul Tallant. Ei decid că e o necesitate urgentă de a încerca o acțiune asupra localității Sennecey-le-Grand.

Cei doi ofițeri nu cunosc cu precizie efectivul inamicului din mijlocul orașului, și din păcate îl minimizează.

Planul lor era bazat pe faptul că cele patru jeep-uri de care dispune Roquebrune, pătrunzând în

zori prin surpriză în aglomerație și trăgând din toate mitralierele asupra germanilor întâlniți în drum, trebuiau să creeze o stare de panică suficientă pentru a permite celor trei-patru sute de F.F.I.-ști de sub comanda căpitanului Boissonas un atac violent.

Nimic nu e sigur, nimic nu e evident, dar trebuie îndrăznit. În toată regiunea Saône-et-Loire, germanii se dedau la represalii, jafuri, demonstrații de ură împotriva populației civile. E absolut necesar să-i anihileze.

Însuși căpitanul de Roquebrune își trezește echipajele la ora 2 dimineața. Le dă un sfert de oră să fie gata de plecare în direcția Corlaix unde-i așteaptă o cafea.

— Acolo vă voi da toate detaliile privind operația pe care urmează s-o întreprindem, declară el cu simplitate.

Totalitatea statului major al Forțelor franceze din interior se află la Corlaix. Partizanii îi primesc pe parașutiști cu multă căldură. Ei sunt deja la curent cu detaliile atacului care va fi încercat de căpitanul Boissonas.

Lipsesc doi trăgători pentru a completa efectivul celor patru jëep-uri. Sunt desemnați Barkatz și Lombardo din grupa locotenentului Zermati. Sublocotenentul Magdeleine, un F.F.I.-st destinat să servească drept ghid, se alipește grupului motorizat.

Partizanii pornesc în noapte. Boissonas le-a desemnat pe plan pozițiile de unde vor trebui să aștepte ordinul său de asalt.

Parașutiștii rămân pe loc la Corlaix până la ora 6 și 20. Apoi, căpitanul Roquebrune dă semnalul. Vehiculul său demarează în capul coloanei. În spate,

urmează jeep-ul aspirantului Aubert-Stribi, apoi cel al adjutantului Benhamou, ultimul, jeep-ul sergentului-șef Trameni.

Micul convoi rulează încet până la Saint-Julien. Mitraliorii verifică cu meticulozitate armele.

Roquebrune se înapoiază la Saint-Julien, constată că nu e de semnalat nici un incident. Oamenii îi confirmă același lucru prin semne. Atunci, Guillaume de Roquebrune ridică brațul stâng, cu pumnul strâns, și mimează de două ori mișcarea unui mecanic de locomotivă care acționează fluierul mașinii.

Jeep-urile rulează cu o sută de kilometri pe oră când ajung la marginea localității Sennecey-le-Grand.

Șoseaua se întinde de-a lungul cimitirului în spatele căruia sunt ascunse trei mitraliere grele germane.

Parașutiștii contau să profite pe efectul surprizei, dar ei sunt cei care cad în capcană.

La 6 și 30 precis, mitralierele inamice declanșează un foc încrucișat asupra vehiculelor lansate în plină viteză. Barkatz, Lombardo și Magdeleine, ghidul F.F.I., sunt uciși. Dar nici unul dintre șoferi nu e atins. Jeep-urile n-au suferit avarii și își continuă cursa nebună în centrul orașului.

Acolo, în piața mare, sunt adunați vreo mie de germani. Motoarele camioanelor lor sunt pornite, dar nici un soldat nu se află la bordul lor.

Cele douăsprezece mitraliere Vickers împroașcă simultan. Sunt mitraliere de aviație. Trag cincisprezece lovituri pe secundă. Focul lor continuu va dura aproape un minut.

Nici unul din germani n-a avut vreme să realizeze ce se întâmplă și să reacționeze. Vertiginosul convoi a ieșit la loc deschis în piață abia câteva secunde după atacul de la cimitir. Conștient pe loc de eficacitatea loviturilor pe care le poate da, Roquebrune a încetinit. În mod automat, următoarele trei jeep-uri adoptă ritmul lui.

În timpul traversării pieței, mitralierele parașutiștilor au avut vreme să tragă asupra grupurilor compacte, între zece și cincisprezece mii de gloanțe. Germanii cad ca popicele, sunt secerați într-un înspăimântător măcel.

Jeep-ul lui Roquebrune reia viteză, caută să părăsească orașul printr-o ieșire opusă.

La cealaltă extremitate, Boissonas și partizanii trec la atac. Dar germanii de la cimitir s-au organizat. În afara mitralierelor grele, au avut timp să pună în baterie tunuri antitanc.

Căpitanul Boissonas, care alergea pe teren deschis în fruntea oamenilor săi, cade, rănit mortal. În jurul său sunt uciși zeci de patrioți. Asaltul se dovedește imposibil, rezistenții se retrag.

De cealaltă parte a localității, jeep-urile reușesc să ajungă la ieșire fără piedici. Dar în acel moment Roquebrune se izbește nas în nas cu un important convoi care urcă.

Căpitanul frânează brusc mașina și reușește să o oprească la mai puțin de douăzeci de metri de vehiculul din capul coloanei inamice. Mitraliorul său a deschis instinctiv focul. Primul vehicul german ia foc. Un al doilea încearcă să-l dubleze și are aceeași soartă, deoarece jeep-ul aspirantului Aubert-Stribi

s-a plasat paralel cu cel al șefului său, în urma aceluiași reflex, iar mitraliorul trage salve neîntrerupte.

În fața lor șoseaua e blocată și Roquebrune urlă ordinul de a face cale-ntoarsă. Tramoni și Benhamou manevrează pe loc, se degajează suficient pentru a permite jeep-urilor din frunte să-i imite. Făcând cale-ntoarsă, vehiculele se îndreaptă spre piață într-o goană nebună.

Dar acum, supraviețuitorii germani au reacționat. Au pregătit o ambuscadă de moarte. De astă dată sosește în frunte jeep-ul aspirantului Aubert-Stribi. Este lovit în plin de un obuz antitanc. Seither este ucis pe loc. Aubert-Stribi este proiectat în aer și cade miraculos în picioare. Aspirantul nu mai posedă decât Coltul, și are o rană mare deschisă la sold. Cu pistolul în mână, înaintează împleticindu-se asupra germanilor, golind încărcătorul. Reușește să ucidă doi înainte de a se prăbuși ciuruit de gloanțe.

La rândul lui, jeep-ul sergentului-șef Tramoni este imobilizat. A târât pe o distanță de cincizeci de metri trupul unui german agățat de puntea din spate, peste care a fost nevoit să treacă. Mai mulți soldați germani au încercat cu mult curaj să se cațare în spatele vehiculului. Au fost uciși cu pumnalul de de comando de mitraliori.

Tramoni este atins de un glonte exploziv între umăr și gât. Beaude a recepționat un glonte în coapsă. Carnajul devine măcel. Un camion cu benzină explodează. Lichidul se revarsă, o gigantică vâlvătaie se răspândește pe bitumul presărat cu trupuri care ard.

Căpitanul Guillaume de Combaud-Roquebrune, adjutantul-șef Benhamou, sergentul Gilbert Djian,

fratele său caporalul Lucien Djian, caporalul-șef Jean Patch cad eroic, uciși după ce s-au bătut cu îndârjirea disperată a animalelor sălbatice rănite.

Trei parașutiști reușesc să se strecoare printr-o ulicioară. Ei sunt Beaude, Bayeux și Tramoni. Trag ultimele lor gloanțe, zvârle ultimele lor grenade pentru a-și proteja retragerea. Toți trei sunt grav răniți și pierd sânge, dar în pofida slăbiciunii lor crescânde, reușesc să smulgă din ei ultimele resurse nervoase și să se îndepărteze de infern.

Cuvântul infern este exact cel ce se cuvine spus. În inima târgului Sennecey-le-Grand focul se întinde. Explodează alte camioane. Noi întinderi de carburant și de explozibile atâta giganticul incendiu. Țiorchine de răniți urlă înainte de a pieri carbonizați, înghițiți de un ocean de flăcări din care se împrăștie o masă uriașă de fum opac, greu, fetid și sinistru, care se ridică spre cer.

Capitolul 44

Bombarbați intens de aviația aliată, hărțuiți de patrioți, „Gruparea de marș din sud”, care strânge rămășițele trupelor Wehrmacht-ului, nu are o altă ieșire decât să capituleze.

Grație curajului și îndârjirii unui tânăr subprefect, Pierre de Monneron, se încheie un acord în ziua de 10 septembrie la subprefectura din Issoudun, cu generalul Oster și amiralul Weber. A doua zi, protocolul de capitulare este ratificat la castelul Cha-

teauneuf-sur-Cher, proprietatea ducelui Gilles de Maillé, în prezența generalului american Macon, a locotenentului-interpret Van de Walle, a maiorului britanic Mac Strafford și a colonelului francez Ghislain.

Cei 20.000 de soldați ce compun „Gruparea de marș din sud“ sunt sfărâmați și frânți de zece zile de fugă neîntreruptă. Totuși, efectivul și armamentul lor par atât de considerabile — și mai ales într-o asemenea disproporție cu cel de care dispun aliații la sud de Loara — încât generalul Maçon acceptă în protocolul de capitulare o clăuză fără precedent. Transferarea celor 20.000 de germani se va face în patru zile. Vor ajunge la Loara în trei coloane, compusă fiecare din 6000—7000 de oameni care vor pleca respectiv din Saint-Florent-sur-Cher, din Levet și de la Sancoins. Dar asupra unui singur punct generalul Elster a rămas de neclintit : oamenii săi, chiar dacă se consideră prizonieri de război, își vor păstra armele, pe care le vor depune în fața americanilor la locul de întâlnire din Beaugency, la nord de Loara.

Motivul invocat de generalul nazist eră eventuala apărare a prizonierilor împotriva grupelor necontrolate ale partizanilor, dar reprezentanții aliaților nu s-au lăsat înșelați nici o clipă. Dacă Elster ar fi acceptat să-și dezarmeze pe loc unitățile, o cantitate considerabilă de armament ar fi căzut în mâinile partizanilor francezi, în momentul în care aproape 200 000 de germani se mai târau încă în spatele „Grupării de marș din sud“.

Colonelul Bourgoîn a fost pus în gardă, și secțiunile sale de jeep-uri și-au dat seama că li s-a încredințat misiunea cea mai stranie, cea mai nepre-

văzută pe care și-ar fi putut-o imagina două sute de oameni trebuiau să escorteze timp de patru zile douăzeci de mii de oameni înarmați, înzestrați cu numeroase vehicule blindate, automitraliere și artilerie !

— Atenție ! a declarat Bourgoin ofițerilor săi. Un „vânt“ scăpat din întâmplare, un strănut neprevăzut, și vor fi gata să vă masacreze. Șeful lor a semnat capitularea, și ofițerii au aprobat în totalitate actul, dar trebuie să suspectați pe fiecare om. Veți sta patru zile pe un vulcan. Dezaprob această misiune extravagantă, dar am primit ordine categorice. În plus, sunt constrâns să vă cer, orice s-ar întâmpla, orice incident s-ar produce, să nu deschideți focul decât în ultimă instanță. Oricum, asta n-ar schimba mare lucru : copleșiți de numărul dușmanilor, nu veți avea nici cea mai mică șansă.

— Asta rămâne de văzut, replică sublocotenentul Fauquet. În orice caz, pentru o măgărie vom răspunde cu o altă măgărie. Și cei din F.F.I. ? Cine ne spune că nu vor trage o bubuială pe drum ?

— În principiu, sunt preveniți. În fapt, e îndoielnic.

— Și dacă se întâmplă ? Asupra cui presupuneți că trebuie să tragem ? ironizează cu amărăciune Fauquet.

— Vei face cum e mai bine, Fauquet, vei improviza. Vă repet că transmit ordine pe care le dezaprob. Nu pot face nimic mai mult.

— În concluzie, pe Dumnezeuul meu, zice Le Bobinnec, ne vom găsi unul contra o sută, dispunând de un armament mult inferior, și asta timp de patru zile. Ar trebui să fie o ilustră bandă de blegi să nu încerce nimic.

— Știu. Singura noastră șansă, bătrâne, rezidă în disciplina germanilor și în spaima îngrozitoare ce o au de partizani. Obsesia lor este să nu cadă vii în mâinile patrioților.

— Admit acest raționament pentru un procentaj, chiar pentru un procentaj enorm, dar este de neconceput că în acest număr să nu se găsească câțiva care să încerce ceva. Și asta ar ajunge pentru a se declanșa focul de artificii.

— Fă cum e mai bine, nu pot adăuga nimic.

— Ah ! ni s-au jucat destule feste idioate în târfa asta de război, dar cu treaba de-acum, obținem cu siguranță victoria !

— Care dintre voi a spus asta ?

— Ce importanță are, domnule colonel ? Toți gândim la fel.

Sancoins, 13 septembrie, ora 5 dimineăta. Populația stă prudent la adăpost în spatele obloanelor închise. Piața și cele două străzi principale sunt ticsite de soldați germani. Măi mult de 7000 de oameni, 40 de vehicule și 19 blindate. Printre ei, 2000 de Waffen S.S. și 800 de parașutiști. Toți se pregătesc în ordine să plece la drum. În pofida disciplinei, atmosfera e încărcată, expresia fețelor aspră.

Se anunțase că-e vorba de o trupă extenuată, sleită de forță. Ea pare cuprinsă doar de irascibilitate stăpânită. În fața enormei concentrări inamice, treisprezece jeep-uri, vreo cincizeci de oameni, șase ofițeri, zece subofițeri.

Sublocotenentul Philippe Fauquet și caporalul Robert Croenne ocupă locurile din față ale jeep-ului. În spate, Pams și Bidault completează efectivul echipajului.

În săptămâna precedentă, sublocotenentul Fauquet a vânat mult. Arborează un trofeu pe bereta lui, o pană de fazan pe care a fixat-o între pâsla și insigna unității sale.

Jeep-ul urcă din nou cu viteză mică de-a lungul interminabilei coloane inamice. Apoi face cale-ntoarsă și se oprește în piața din Sancoins, alături de celelalte douăsprezece care sunt parcate acolo.

— L-ai reperat pe gălăgiosul colonel ? întreabă Croenne.

— Cum de nu !

Într-adevăr, la vreo douăzeci de metri, un colonel S.S. zbiară ordine, verifică ținuta oamenilor de care nu pare niciodată satisfăcut. Se oprește la înălțimea unui subofițer și aproape că îi scuipe în obraz disprețul. Docil, omul își scoate ranița, de unde extrage o trusă și se îndreaptă spre o fântână unde începe să se radă.

— E mai rău ca Bourgoin ticălosul ăsta, zise Croenne ducându-și mașinal mâna la bărbia rasă în urmă cu o oră.

— Ți-e teamă că te trimite și pe tine ?

— Sper că nu l-ai lăsa să facă asta.

— Aș fi dat ordinul înaintea lui ! Cred că voi profita de aceste patru zile de plimbare pentru a lua câteva lecții. Vrei să-ți mai spun ceva ? Sunteți prea familiari ! Toate astea se vor schimba.

Plecarea este prevăzută pentru ora 6. Un prim incident compromite desfășurarea operativă cu un sfert de oră înainte de plecare.

O vechitură de mașină sosește aproape târându-se pe capacele roților ; un drapel tricolor fâlfâie deasupra portierei pe care literele F.F.I. au fost zugrăvite în culori țipătoare. Coboară patru oameni, poartă

brasarde, unul dintre ei afișează ostentativ galoanele de căpitan pe o veche haină militară.

Cei patru se îndreaptă spre Fauquet. Deoparte, colonelul S.S. urmărește scena ; pe fizionomia lui sunt întipărite furia și ofensa.

— Ce căutați aici ? întreabă Fauquet pe un ton sever.

— Să vă asigurăm de sprijinul nostru, locotenente, replică șeful partizanilor, surprins de lipsa de cordialitate. Să vă mai spunem că suntem peste tot de-a lungul șoselei și că puteți conta pe noi în caz de încurcături serioase.

— N-ați primit consemnele prin care vi se ordonă să rămâneți ascunși și să nu vă manifestați sub nici un pretext ?

— Nu. Știți, ordinele sosesc sau nu. Am fost informați despre ce se urzește de către unul din băieții noștri din împrejurimi. Atunci, fiindcă nu sunteți prea mulți... Iar noi nu suntem departe de a fi vreo mie pe aici, prin jur, am gândit că n-am fi de prisos.

Colonelul german s-a apropiat furios și zice într-o limbă stâlcită :

— *Protocole, nich terroristen ! Terroristen protocole Kaputt !*

— *You speak english ?* întreabă Fauquet.

— *Nein !* urlă colonelul sub nasul sublocotenentului.

— Interpret ! cere Fauquet.

Pams parcurge coloana.

— E cineva printre voi care vorbește franceza?

Un alsacian jigărit se prezintă și se apropie de grup. Fauquet îi cere :

— Explică-i colonelului dumitale că îi trimit înapoi la ei pe acești partizani. Nu e decât o neînțelegere, nu are de ce să se teamă.

Alsacianul traduce. Prudent schimbă cuvântul partizan cu cel de terorist. Colonelul S.S. nu răspunde, se întoarce și se îndreaptă spre ai săi. Fauquet ordonă interpretului să rămână cu el.

— Te vei înghesui în jeep, poate că nu e inutil.

Cei patru partizani se înapoiază la mașină, după ce șeful lor a zvârlit

— Cum vreți, dar nu vă văd bine !

— Dacă crezi că ne vedem bine... replică Fauquet.

La ora 6 precis, coloana se mișcă. În frunte, o mie de infanteriști ; în spate, la vreo cinci sute de metri, grupele motorizate ; apoi, la distanțe variind între cinci sute și opt sute de metri, grupe de vreo mie de oameni. Se scurg aproape două ore înainte ca ultimele elemente să fi părăsit Sancoins. Coloana se întinde pe vreo zece kilometri.

Jeep-urile parașutiștilor patrulează într-un dute-vino de-a lungul giganticei șenile umane.

La fiecare trecere, șoferii jeep-urilor au dificultăți când se încrucișează cu motorizatele germane. Totuși, ordinea pare că dărnește, dar parașutiștii nu slăbesc vigilența. Se păzesc să fie aroganți, rămân conștienți de ura ce o suscită la fiecare din rotațiile lor.

Un grav incident se produce la trecerea prin primul sat.

Este ora 9.

La sosirea elementelor din capul coloanei, sătenii manifestă o bucurie mare. Drapele tricolore ornează toate ferestrele. Un arc de triumf înflorat a

fost ridicat la intrarea satului și o banderolă imensă anunță „Bun venit eliberatorilor noștri !” Strigăte de bucurie, flori sunt azvârlite pe jeep-urile care deschid drumul. Jenați, parașutiștii se întreabă ce atitudine să adopte. Unul dintre jeep-uri face cale-ntoarsă și pleacă în urmă, pentru a preveni un ofițer, în timp ce în strada satului situația se înveninează. Furioși, germanii sunt constrânși să treacă pe sub arcul de triumf, și-acum, mai mulți puștani aruncă cu pietre. Din ferestre, femeile urlă strigăte ostile, începe să plouă cu diferite proiectile.

Precedând alte două, sosește jeep-ul lui Fauquet. După un ordin scurt, parașutiștii pătrund în case, închid ferestrele și obloanele. Prin intermediul interpretului, Fauquet transmite asigurarea că asemenea incidente nu se vor mai repeta. Un jeep va merge înaintea convoiului pentru a avertiza locuitorii târgușoarelor să nu se manifeste sub nici un pretext. Sublocotenentul mulțumește cerului că șeful trupelor S.S. nu s-a aflat printre elementele din capul coloanei.

— Parcă ne-am revenit după o boală grea, domnule locotenent ! remarcă Croenne.

— Și nu e nici o oră de când am plecat... Ce rahat ! Nu vom ajunge niciodată.

Totuși, prima zi trece fără vreun alt incident notabil. Prin acest fapt, francezii recapătă o oarecare încredere. La căderea nopții se decide un popas de șase ore. Enorma concentrare de oameni instalează un campament în pădurea Meillant.

Germanii au propria lor aprovizionare și subzistența zilnică. Ridică cu abilitate corturi simple, individuale și duble.

Urmat ca o umbră de interpret, Fauquet se duce la colonel, cu care începe un dialog pe care alsacianul îl traduce pe un ton neutru.

— Cred că, expune locotenentul, aveți ca și mine interes ca marșul nostru să continue în liniște. Pentru asta ar fi bine ca trupele dumneavoastră să știe că există o înțelegere între noi. De cordialitate aparentă a raporturilor noastre poate depinde ordinea. Pe scurt, răspund de oamenii mei, răspundeți de ai voștri.

Colonelul rămâne tăcut un lung moment înainte de a răspunde. Vorbind franceza, Fauquet s-a adresat interlocutorului său fixându-l în mod fățiș, socotindu-l pe interpret un fel de obiect. La rândul său, colonelul se adresează interpretului, disprețuind prezența ofițerului francez.

— Răspunde-i că sunt constrâns — în pofida unui profund dezgust — să joc această comedie. Și că nu voi manifesta în nici un fel vreo formă de ostilitate față de el. Adăugă că îl consider pe acel francez care pretindea să colaboreze cu noi ca un trădător al patriei sale. Dar cu toate astea, răspund de oamenii mei, și îi dau cuvântul de onoare.

Alsacianul traduce, adăugând scuzele sale personale.

— Nu-i nimic, bătrâne, îl asigură Fauquet. Ceea ce importă e să joace jocul. Stările lui sufletești, le am... în spate. Te dispensez să-i traduci ce am spus.

Nici nu s-a luminat de zi când coloana și-a reluat greoaia înaintare. Șoseaua națională 144 pe care merg „prizonierii” traversează pe mai mult de douăzeci de kilometri pădurea Vouzeron. Este evident că pă-

durea este împânzită de rezistenți. Dar ei rămân invizibili, spre imensa ușurare a parașutiștilor.

Tragedia de care se temeau atât de mult, atât de prevăzută, va izbucni către ora 15.

Jeep-urile patrulează cu o viteză aproximativ de treizeci de kilometri pe oră. Fiecare vehicul trece pe lângă fiecare grupă aproape la fiecare două minute.

Un jeep comandat de un sergent s-a încrucișat adineauri cu vreo mie de infanteriști.

Intră apoi într-o groapă și dispare într-o curbă a șoselei.

Urmat de vreo zece oameni, un locotenent german se repede pe dată de-a curmezișul pădurii. Fugarii parcurg o sută de metri, apoi se azvârlă la pământ. Locotenentul își duce ochii la secundarul ceasului, zărește trecerea celui de-al doilea jeep. Absența grupei a trecut neobservată. Locotenentul așteaptă cincisprezece secunde și își continuă fuga.

În goana lor, germanii cad pe neașteptate în spatele a doi patrioți. Armele trosnesc. Surprinși înainte de a putea reacționa, partizanii se prăbușesc, loviți de moarte.

Împușcăturile au dat alarma. Sunt mulți patrioți în pădure. Fugarii naziști sunt reperați și înconjurați. Salvele de focuri se angajează de ambele părți. Doi germani sunt uciși, alți doi răniți din primele schimburi de focuri. Încă doi rezistenți se prăbușesc la rândul lor, uciși pe loc. În acel moment, de o parte și de alta, oamenii își găsesc adăposturi și lupta continuă cu aceeași îndârjire, dar cu mai puțină eficacitate.

De pe șosea, Fauquet a auzit împușcăturile și realizează pe loc ce s-a întâmplat. Se precipită și frânează în fața colonelului, pe care-l invită să urce în jeep-ul său.

Ofițerul S.S. se înțepenește lângă Pams. Cu o singură fesă pe scaun, se ține cu amândouă mâinile de parbriz, își blochează trupul, apăsând piciorul pe aripă.

Jeep-ul intră în pădure. Fauquet înaintează ghidându-se după trosnetul detunăturilor.

Sărind, zvâcnind din obstacol în obstacol, vehiculul ajunge în mai puțin de un minut lângă trei partizani care, ascunși în spatele copacilor, trag într-o cadență continuă cu pușca și cu pistolul-mitralieră.

— Încetați focul ! strigă Fauquet.

Cei trei partizani se întorc și încetează tirul.

— Încetați focul ! repetă urlând Fauquet, punând mâinile pâlnie.

Colonelul îl imită în germană, dă același ordin, cu vocea sa guturală și puternică.

Împușcăturile încetează de o parte și de alta. Colonelul se adresează interpretului :

— Colonelul vă cere să nu vă mișcați și să-i împiedicați pe teroriști să tragă, scuze, vreau să spun, pe patrioți.

Se duce să-și caute oamenii.

Fauquet consimte. Cu un pas ferm, colonelul înaintează prin pădure spre centrul dispozitivului. Frânturi dintr-un scurt conciliabul ajung la Fauquet. Apoi, ofițerul S.S. se înapoiază, urmat de locotenentul evadat și șase supraviețuitori care sprijină doi răniți.

Vreo treizeci de patrioți se apropie și se grupează în cerc în jurul parașutiștilor și al germanilor. După un ordin al colonelului, fugarii aruncă armele la picioare.

Traducând instantaneu cuvintele colonelului, cei de față aud :

— Locotenente, acești oameni vor continua drumul dezarmați. Când vom ajunge la destinație, vor răspunde de rebeliunea făcută în fața unui tribunal militar pe care-l voi institui în lagărul nostru de prizonieri.

Fauquet, care se gândește la cei șapte mii de germani înarmați, stând pe loc la o sută de metri distanță, e pe punctul de a accepta.

În acel moment se detașează din grupul partizanilor un ofițer francez. E un uriaș de aproape patruzeci de ani, puternic și cu temperament sanguin. Uniforma de șef de batalion de infanterie ce o poartă nu are pe ea nici un fel de zorzoane.

— Mă numesc Roy, declară el, ofițer de carieră. Am gradul de maior. Sunt de trei ani în Rezistență și primesc ordine de la Londra. Sunt la curent cu misiunea voastră și admit atât ambiguitatea ei, cât și riscurile ce le comportă. Dar acești oameni sunt niște asasini care au trădat cuvântul dat de șefii lor. Au ucis cu sânge rece doi dintre băieții mei, și într-o luptă pe care au provocat-o, mi-au omorât alți doi. Cu acest drept cer imperios să-mi fie predați. Eu voi fi cel ce va constitui un tribunal excepțional. Vor fi judecați și se va executa sentința.

— Tradu, ordonă Fauquet alsacianului. Adăugă că-mi pare imposibil să nu aprob. Maiorul are dreptate.

Colonelul îl ascultă cu atenție pe interpret și reia

— În acest caz nu mai răspund de reacția trupei pe care o comand. Oamenii nu vor accepta niciodată

Mă abandonez pe camarazii lor unei soarte pe care o presupun chiar mai rea decât ar fi în realitate.

— Gândiți-vă domnule maior, pledează Fauquet după ce au fost traduse cuvintele ofițerului S.S., pe șosea sunt aproape 7 000 de soldați germani.

— Și noi suntem mulți, replică încăpățânat ofițerul francez, și vom începe lupta cu bucurie. Acești derbedei pe care-i protejați sunt cu toții niște criminali de război, niște asasini care s-au făcut vinovați de cele mai îngrozitoare excese, de cele mai abjecte josnicii. Îi dirijați liniștit spre bunăvoința îngăduitoare a unui lagăr american. E cel puțin revoltător.

— Domnule maior, am pe șosea o duzină de jeep-uri și cam cincizeci de oameni. Dacă se declanșează o acțiune, cea mai mare parte dintre ei vor fi masacrați, copleșiți de numărul dușmanilor. Asta mi se pare și mai revoltător.

— Puneți să i se spună S.S.-istului vostru că sunt gata să împușc pe acești rebeli în fața camarazilor lor. Asta le va servi de exemplu. Și astfel nu vor mai avea nici o teamă în privința eventualelor acte de violență cărora cred ei că mă voi deda dacă mi-i lasă în viață.

Alsacianul traduce. Fără ură, colonelul ridică din umeri

— Puneți-vă în locul oamenilor mei ! sunteți cu toții soldați, ce ați face ? Ați lăsa să vă fie împușcați prietenii dacă ați fi avut posibilitatea să interveniți ?

Alsacianul traduce din nou. Colonelul adaugă :

— Ca și dumneavoastră, nu am nici cea mai mică dorință să încep o luptă care se va solda cu o hecatombă, de o parte și de alta. Dar vă rog să înțelegeți, nu am nici o putere să împiedic o reacție generală de indignare și furie. Maiorul dumneavoastră să înțeleagă și să cedeze. Va expune viața a sute de oameni dintr-o puerilă preocupare de represalii și ură.

— Sunt exact în aceeași situație, replică maiorul după traducerea făcută de interpret. Oamenii mei au de săpat patru morminte. Partizanii mei sunt împrăștiați în pădure pe zeci de kilometri pătrați, dar noutatea a și zburat din gură în gură și toți trebuie să cunoască acum împrejurările asasinatului. Nici eu nu pot răspunde de oamenii mei.

Fauquet îi zise printre dinți lui Pams

— Aleargă spre șosea. Toate jeep-urile să-și croiască drum și să ia poziție în pădure. Ne-am ras, totul va exploda !

În timp ce Pams se pregătește să execute ordinul, locotenentul rebel care asistase până atunci ca spectator, face un pas înainte și declară într-o franceză mulțumitoare

— Gândesc că vă pot oferi o soluție.

Se adresează îndelung, în limba germană, colonelului.

În timpul expunerii, colonelul clatină cu amărăciune capul. Adresându-se în cele din urmă maiorului F.F.I., locotenentul reia, în franceză :

— Sunt singurul responsabil de încercarea de evadare. Oamenii m-au urmat din ordin. În plus, eu sunt acela care i-am ucis pe partizanii care încercau să ne bareze drumul. Tocmai am propus șefului meu să formeze, el însuși, pe loc, un tribunal excepțional care mă va condamna la moarte și mă va executa imediat. Nu vă cer în schimb decât viața oamenilor mei, certitudinea că vor lua loc în coloană. Cred că la acest preț pasiunile ar trebui să se poată potoli în cele două tabere.

Liniștea demnă cu care tânărul ofițer german și-a oferit pe loc viața, dezarmează instantaneu pe maior, pe ostașii F.F.I. care-l înconjoară, pe Fauquet și echipajul jeep-ului său.

Colonelul S.S. își cufundă privirea întrebătoare în ochii ofițerului din Rezistență. Acesta aprobă, cu un semn trist din cap.

Colonelul se apropie de subordonatul său și îi întinde mâna. Locotenentul o prinde. Cu mâna stângă, ofițerul superior își contractă degetele pe umărul rebelului într-un gest de recunoștință, care traduce stima și respectul pe care-l poartă sacrificiului său.

În spate, unul dintre fugari, rănit superficial, plânge fără rușine, cu fața răvășită, cu ochii închiși, într-o încordare încremenită. Lacrimi grele îi inundă obrazul.

Fauquet face câțiva pași și la rândul său strânge cu vigoare mâna locotenentului. Pams îl imită, apoi, după o ezitare, comandantul F.F.I. adoptă aceeași atitudine.

— *Schnell!* lansează colonelul cu un strigăt în care autoritatea se gătuie.

Parașutiștii se înapoiază la jeep. Fauquet obține din partea celor din F.F.I. să rămână la distanță. Comandantul dă asigurarea că se va însărcina să îngroape trupurile celor doi germani.

Pe drum, colonelul reunește șase din ofițerii săi. În câteva cuvinte le expune situația.

Un jeep a plecat spre motorizatele germane și se înapoiază urmat de o ambulanță a Wehrmacht-ului. Cei doi răniți sunt așezați înăuntru. Atunci, colonelul urcă pe capotă și adresându-se oamenilor săi, ține un discurs cu voce puternică.

Mulți soldați lasă în jos capul, dar nici unul nu pare să vrea să conteste hotărârea șefului lor.

Un preot militar iese din rânduri și se apropie de grupul rebelilor.

Locotenentul sacrificat întreabă pe Fauquet dacă are ceva pe care să poată scrie. Parașutistul caută în jeep, găsește un caiet de exerciții ale armatei engleze care-i servește să noteze mișcările companiei. Mai multe pagini sunt umplute cu un scris mărunț. Ofițerul francez le rupe, le îndoaie și le așază în buzunarul cămășii. Apoi întinde micul caiet prizonierului. Coperta este în hârtie de culoare brun-închis, și locotenentul german citește *Supplied for use in naval and military Schools — His Majesty's Stationery Office*. Locotenentul abia schițează un zâmbet șters, se așază pe aripa jeep-ului, pune caietul pe capotă, scoate din veston un stilou și începe să scrie cu o mână care nu tremură.

Germanul pare să fie indiferent la scenele ce se desfășoară în jurul lui, a evadat într-un vis care-l duce lângă destinatarul ultimului său mesaj.

Tribunalul deliberază în picioare la liziera pădurii. Cei șapte judecători sunt livizi. Locotenentul stă în poziție de drepti în fața lor. Cu un glas care nu lasă să se perceapă nici un fel de emoție, se declară vinovat.

Colonelul se întoarce către asesori. Unul dintre ei ridică din umeri, ceilalți înclină capul. Cu prețul unor evidente eforturi, colonelul declară atunci cu o voce care se frânge la fiecare silabă :

— Acuzatul este recunoscut vinovat de rebeliune față de ordinele primite, și de tentativă de dezertare. În plus, abuzând de autoritatea ce o avea, a antrenat zece oameni din compania pe care o comandă în acțiunea de rebeliune. Nu i se poate acorda nici o circumstanță atenuantă. În consecință, acuzatul este condamnat la pedeapsa cu moartea. El e în drept să facă recurs de grațiere. Atunci executarea sentinței va rămâne în suspensie până la instituirea, ulterior, a unui nou tribunal.

— Resping orice recurs și mă înclin în fața deciziei prezentului tribunal, spune limpede locotenentul.

— În consecință, sentința devine executorie. Prevenitul recunoscându-și întreaga responsabilitate, subofițerii și soldații care l-au urmat în tentativa lui de dezertare sunt achitați și eliberați.

Întorcându-se către un căpitan, colonelul adaugă :

— Vegheați ca sentința să fie executată în cel mai scurt timp. Formați un pluton de execuție și luați comanda lui.

Cu spinarea încovoiată, căpitanul se îndreaptă spre front. Desemnează pe primii doisprezece soldați din coloană, cărora le ordonă să-l urmeze.

Într-un reflex neașteptat, oamenii aruncă la pământ armele ce le poartă.

— Vă înțeleg, le zice cu calm căpitanul, dar nu înveninați situația. Resimt aceeași greutate ca și voi, dar datoria noastră este să ne supunem.

Oamenii rămân neclintiți, nu fac nici cea mai mică mișcare spre armele care zac la picioarele lor.

Locotenentul condamnat vine la ei. Doar o ușoară paloare îi trădează emoția. Îmbrățișează cu afecțiune pe unul dintre soldați, lăsându-și mâna pe umărul lui și îl întreabă

— Cum te numești, bătrâne ? Vreau să spun, prenumele tău ?

— Walter, *Herr Leutnant* ! răspunde ostașul.

Fără să-i dea drumul, cu același gest al celuilalt braț, îmbrățișează un al doilea soldat.

— Și tu ?

— Henryk, *Herr Leutnant* !

— Walter, Henryk !

Ofițerul își întoarce capul spre unul, apoi către celălalt, apasă umerii lor zicându-le pe nume, apoi cu blândețe îi ia cu el să parcurgă încet împreună câțiva pași, spunându-le pe un ton patern

— Trebuie să vă supuneți și să-i convingeți pe camarazii voștri. Dacă refuzați să executați ordinele, colonelul va fi constrâns să mă lase în mâna teroriștilor. Știți ce ar însemna pentru mine. Așadar, nici un fel de slăbiciune. E un ajutor pe care vi-l cer, înțelegeți-l.

Oamenii pleacă atunci capul și se înapoiază în coloană. Locotenentul îi urmează. Explică și camarazilor lor rugămintea ofițerului. Germanii își ridică în liniște armele și ies din front. Locotenentul strânge mâna unui al treilea soldat. Și lui îi cere prenumele

— Franz, *Herr Leutnant...*

Scena se mai repetă de nouă ori.

— Emil, *Herr Leutnant...*

— Paul, *Herr Leutnant...*

— Ernst, *Herr Leutnant...*

Condamnatul sosește în apropierea căpitanului însărcinat să comande execuția. Cei doi ofițeri nu se cunosc, nu aparțin aceleiași unități. Căpitanul îi strânge la rândul său mâna întinsă și declară cu simplitate.

— Karl, *Herr Leutnant.*

O dureroasă strălucire de înțelegere trece prin ochii condamnatului. Preotul militar se apropie

— Fiul meu.. începe el.

— Lăsați, părinte, să scurtăm ceremonia. Dați-mi iertarea și vă dau cuvântul că asta nu vă angajează prea mult.

Preotul militar, mormăie litanii, face gesturile rituale, apoi scoate un crucifix care atârână pe uniformă lui, reținut de un lănțișor, și apucând mâna tânărului ofițer, i-l depune, închizând cu palmele lui mari degetele condamnatului pe simbolul sfințit.

Locotenentul se întoarce, face trei pași spre jeep-ul în care Fauquet și oamenii săi privesc scena ca spectatori, ferindu-se să intervină. Locotenentul se adresează ofițerului parașutist, întinzându-i micul caiet :

— Adresa e pe prima pagină. Bănuiesc că veți avea posibilități mai mari decât camarazii mei să o expediați.

— Aveți cuvântul meu, răspunde Fauquet care s-a ridicat și pune în buzunar caietul.

— N-aveți întâmplător ceva de băut ? întreabă germanul.

Fauquet scotocește într-o raniță de unde scoate o ploscă cu whisky. Locotenentul o destupă și înghite de două ori câte o dușcă mare.

— Doriți o țigară ? întreabă Fauquet, care-și dă seama pe dată de puerilitatea întrebării.

Cu un surâs ușor locotenentul răspunde :

— Să nu exagerăm.

Se întoarce și strigă cu voce autoritară :

— Karl... când dorești...

Soldații care formează plutonul sunt așezați la câțiva metri, într-un luminiș. Cu toții sunt livizi. Căpitanul însărcinat să-i comande are figura descompusă. Merge în urma condamnatului cu trupul încovoiat, cu picioarele tremurânde. Locotenentul se plasează singur în fața plutonului. Stă drept, aproape arogant. Căpitanul ezită. Fauquet, care asistă de departe la scenă, se teme că va leșina.

— *Schnell !* strigă locotenentul.

Căpitanul pare să iasă dintr-un coșmar. Într-un automatism buimac își urlă ordinele. Salva trosnește. Locotenentul cade în genunchi, apoi se răstoarnă pe o parte.

Cu ochii gata să-i iasă din orbite pe un obraz de ceară fără de expresie, căpitanul înaintează cu un pas de robot spre condamnatul la moarte, părând să fie la o mie de leghe depărtare de tragedia al cărei actor este. Scoate cu un gest nervos revolverul,

îl armează și trage de foarte aproape lovitura de grație, în ceafă. Se ridică, și cu același mers mecanic se îndepărtează, cu pistolul în mână.

În spatele lor, soldații plutonului au rupt rândurile din proprie inițiativă. Unul dintre ei, un adolescent, voma în picioare, sprijinindu-și corpul aplecat cu brațul lipit de copac.

Se aude o detunătură căpitanul și-a tras un glonte în tâmplă.

Trupurile sunt înfășurate repede în cearșafuri și transportate în ambulanță. După ce a făcut un semn și a primit asentimentul lui Fauquet, colonelul S.S. dă ordinul de plecare.

Tăcuți, triști, copleșiți, prizonierii își reiau marșul lor greoi. Se aude vocea unui soldat. Emoționantă și melancolică, modulează primele note ale unui cântec de rămas bun. O a doua, apoi o a treia în continuare zece, o sută, o mie de voci reiau în cor melodia.

Vocile se amplifică. Cântecul de rămas bun devine un imn agresiv, sacadat și brutal. O clipă ezitantă și stângace, armonia și-a găsit drumul firesc. La al doilea cuplet, coordonarea corală e perfectă.

Oamenii își ritmează pașii.

— Trebuie să recunoaștem că ei cântă mai bine ca noi, remarcă Robert Croenne.

— E singura armă ce le-a mai rămas, replică Fauquet, dar, fir-ar să fie, știu să se servească de ea.

Cu capetele ridicate, cu bustul înainte, germanii și-au regăsit mândria și aroganța pe durata unui requiem. Atacă al treilea cuplet al sfâșietorului cântec de jale :

— *Ich hatte einen Kameraden.*

Capitolul 45

Una din secțiile care depind de compania Fournier, al 8-lea stick, este instalată la câțiva kilometri la sud de Loara, la Montreuil-Bellay.

În ultimele zile din septembrie, unele elemente germane destul de numeroase circulă în regiune, și au devenit la rândul lor animale hăituite. Doar ici și colo se mai produc câteva zvâcniri primejdioase, dar cea mai mare parte a parașutiștilor nu se prea sinchisesc și consideră că acum dușmanul e cu totul inofensiv. E cazul sergentului-șef Pierre Roux și a oamenilor din al 8-lea stick.

Parașutiștii se plâng de penuria de unități germane din sectorul lor, cu toate că la vreo cincizeci de kilometri, înspre Bressaire, au mai rămas numeroase trupe răzlețe.

Cu vehiculele de care dispun, francezii s-ar putea răspândi prin împrejurimi și să dea ultima lovitură dușmanului.

Vehicule nu lipsesc. Au recuperat mai multe Volkswagen, două automobile Mercedes, și trofeul lor este o limuzină cu patru uși, Horsh, la bordul căreia un general încerca să fugă. Parașutiștii au descoperit în portbagaj decorațiile unui întreg regiment, o sută patruzeci și șapte de Cruci de Fier. Numai că nu mai dispun nici măcar de un centilitru de benzină și parcul lor de automobile este prin urmare de o inutilitate deznădăjduitoare.

În dimineața de 20 septembrie, sergentul Roux pune trei prizonieri să scoată ce a mai rămas în rezervoarele mașinilor. Recuperează unsprezece litri, pe care-i toarnă într-o rablă de mic litraj. Cantitatea

ar fi trebuit să fie suficientă pentru misiunea prevăzută, o expediție la nord de Loara, la Beaufort-en-Vallée, aglomerație lângă care se instalase o mare tabără americană. Americanii, o știu cu toții, au atâta benzină încât nici nu știu ce să facă cu ea.

Soldatul din contingent, Noël, care vorbește curent engleza, ia loc lângă sergentul Roux. În spate se instalează parașutiștii René Platal și André Laborde.

Traversează Loara la Saumur, se opresc la un bistro din Longué. După ce și-au potolit setea, sunt pe cale să plece, când sosesc patru subofițeri americani care arborează pe cămășile lor insignele diviziei Patton. În jurul unei sticle de vin golită împreună, se înnoadă foarte repede prietenia. Noël se exprimă cu aceeași ușurință în engleză ca în franceză. Începe discuția asupra unei tranzacții :

— Ia spuneți, băieți, n-ați vrea niște amintiri grozave ? Avem portbagajul hodoroagei ticsit cu arme nemțești : pistoale-mitralieră Sturm-Gewehr, pistoale Parabellum și P. 38. În schimb, nu avem benzină. Nu credeți că ne-am putea aranja ?

Americanii se arată interesați. Cer să vadă. Afacerea se încheie pentru două sute de litri. Unul dintre subofițeri pleacă singur într-un jeep, se înapoiază după aproape jumătate de oră la bordul unui Dodge, cu șase roți, însoțit de un locotenent, un colos roșcat plin de pistrui. Ofițerul nu e bărbierit, murdar ; mari pete de transpirație îi impregnează cămașa la subsuoară, răspândind un miros ranced ce se amestecă cu acela al imensului trabuc pe care-l mestecă.

Are către francezi o privire indiferentă și un vag semn din cap. În schimb, la vederea armelor ger-

mane, fizionomia i se luminează. Le adună cu grijă, ordonă subofițerilor să îngrămădească zece canistre cu benzină în port-bagaj și pe aripile hodoroagei. Apoi intră în bistro, scrâșnind prin trabuc

— Veniți cu toții, vom bea un pahar.

Fără preambul, americanul intră în miezul chestiunii.

— Mai aveți și altele ?

— Facem rost dacă ne continuăm acțiunile, explică Noël. Dacă avem benzină, am putea întinde capcane la punctele de trecere ale nemților.

— Aveți baftă, băieți ! Noi nu avem dreptul să trecem peste Loara sub pedeapsa de a fi trimiși în fața Consiliului de război. Și când nemții cad într-o capcană, ripostează dur ?

— Acum nu. În cele mai multe cazuri se predau. Și asta e o problemă pentru noi ; nu știm ce dracu să facem cu ei.

— Cumpăr, zvârle locotenentul american lovind masa.

— Ce anume ?

— Prizonieri. Îi cumpăr în schimbul benzinei.

— Zău că nu înțeleg. Vreți să cumpărați oameni ? Dar ce să faceți cu ei ?

— Să-i vând. Adică, îi revând.

— Cu siguranță că în acest război vom vedea de toate. Și cine-i achiziționează ?

Americanul face haz. Un râs din burtă îl cuprinde și îi permite totuși să-și păstreze trabucul în cleștele galben format din dinții săi.

— Când am sosit aici, am reușit să prindem un căpitan și șase nemți. Asta era cam tot ce rămăsese în regiune. Am făcut ca și voi, am încercat să mă descotorosesc de ei. M-am dus să caut un colonel

care a luat doi, apoi doi maiori și un căpitan și-au împărțit restul. Și-au făcut din ei niște slugi de vis. Și am aflat că domnul căpitan al meu a cedat un neamț unui prieten de-al său pentru o sută cincizeci de dolari. Atunci m-am dus să urlu, și el mi-a pasat șaptezeci și cinci. Și așa s-a deschis iarmarocul. Fără să mai adaug că domnii cumpărători pretind că ei sunt acei care i-au prins de labe pe nemți și se propun să mai fie și citați pentru fapte de arme. Așa că dacă vreți lovele, putem vorbi de lovele.

— Bani avem și noi. Ce ne interesează e benzina.

— Cu atât mai bine. Cât vreți pentru fiecare cap de neamț ?

— Depinde de grad, întrerupe pe neașteptate sergentul-șef Roux.

Cei trei parașutiști sunt intrigati de reacția șefului lor, dar se feresc să o arate. Îl cunosc pe sergent, știu că nu vorbește de pomană și că urmărește cu siguranță un țel. Ofițerul american găsește ca un lucru normal tocmeala. Are simțul afacerilor cinstitute, proprii națiunii din care face parte.

— De acord, admite el ; să stabilim un barem.

— Pe baza a o sută de litri de om, cere Roux.

— Ești un dur, dar nu vreau să mă toclesc. O.K.

— Două sute pentru un subofițer, trei sute pentru un ofițer până la gradul de maior, cinci sute pentru un locotenent-colonel, opt sute pentru un colonel, și un jeep în bună stare pentru un general.

— De acord cu toate, în afară de jeep. Propun o mie de litri pentru un general.

— Ascultă, zice Roux, să admitem că într-o luptă puneți mâna pe un general german. Șefii du-

mitale nu-ți vor căuta păduchii în cap fiindcă un jeep ar fi fost distrus de un obuz antitanc. Și-apoi, ceea ce zic e doar de formă... fiindcă generali nu se prea găsesc în fiecare zi.

— De acord, admite americanul, care întinde mâna sa larg deschisă.

Roux face gestul de a întinde mâna, dar în ultima clipă renunță.

— Încă un detaliu, precizează el. O sută de litri suplimentari de fiecare neamț decorat cu Crucea de Fier.

— Pe cuvântul meu, ești un adevărat rechin !

— Nu sunt idiot, asta-i tot ! Știu foarte bine că la voi se revând Crucile de Fier ca ludovicii de aur.

— O.K.

De astă dată mâinile se strâng și dialogul este reluat

— Ai un camion să facă drumul înapoi și încolo ?

— Da, nu te îngrijora de asta. Din moment ce vom avea benzină, nu vom mai avea probleme.

— Perfect. În acest caz vei trimite aici, la bistro, între orele 19 și 20, un ins să mă anunțe de sosirea duminică și de cantitatea de carburant ce trebuie să o aduc.

— De acord, conchide Roux.

Pe drumul de întoarcere, Noël încearcă să-și satisfacă curiozitatea.

— N-am înțeles prea bine îndârjirea ta de a vrea să tarifezi gradele, Pierre ! S-ar fi putut taxa fiecare prizonier la două sute de litri. Ar fi acceptat și sunt sigur că ne-am fi făcut treaba cum nu se poate mai bine.

— Vreau un jeep.

— Acum înțeleg și mai puțin. E multă vreme de când generalii nu mai străbat crângul vandeian.

— Am eu unul.

Zăpăciți, cei trei parașutiști își privesc insistent șeful.

— Bine, atunci dă-i drumul. Zi tot ce ai de spus.

— Vă amintiți de castelul de la est de Thouars ?

— Desigur, ei și ?

— Boarfele cele de uniforme de ofițeri germani pe care le-am lăsat acolo ? Și cufărul de la etaj ? Vă amintiți ce conținea cufărul de la întâiul ? Ce conținea ?

— Știu, Țoalele unui general de divizie, admite Noël. Te gândești să prinzi unul în pielea goală ?

— Ai auzit vorbindu-se de Pygmalion ?

— Îmi cam spune ceva. Nu era parașutist ?

— Sărman incult ! Vă garantez că Friedrich a auzit de el.

Cei trei parașutiști înțeleg în mod brusc.

— Ai s-o faci ?

— Crezi că am să mă sfiesc ? Sunt scârboși americanii ăștia cu comerțul lor de arieni. N-au nici urmă de moralitate și, credeți-mă, am să-i fac să se umfle în pene, să nu-și mai încapă în piele de bucurie...

— Și cine-ți spune că Friedrich se va lăsa dus ?

— Pentru asta am argumente, aranjez eu treaba...

— Și seratele noastre artistice ?

— Vă voi recita *La Mort du Loup*. Pentru moment, direcția Thouars. Vom recupera Țoalele.

— Să te strici de răs, nu alta, admite Labord, dar o să-mi pară rău să-l pierdem pe Friedrich. M-am obișnuit cu blegul ăsta.

Friedrich von Schüttorf era numele de teatru al unuia din cei cincisprezece prizonieri care — potrivit unei tehnici asemănătoare aceleia a americanilor — servea drept fecior în casa companiei de parașutiști. Fiind sublocotenent de administrație, se îngrozea când vedea doar o armă. Făcea parte dintr-un contingent de conșopști care s-au predat în mod spontan la Doué-le-Fontaine.

În vârstă de cincizeci de ani, Friedrich își datora galoanele de sublocotenent cunoașterii mai multor limbi străine (vorbea curent franceza, engleza, spaniola și italiana). Le-a învățat în cei treizeci de ani cât a făcut parte din familia unui mare circ itinerant, circul Agenbek.

Înalt, elegant, avea o înfățișare nobilă pe care o agrementă cu un păr frumos, nins. Mai mult cabotin decât natural, a pretins cu prilejul „capitulării” că e o mare vedetă a teatrului clasic de peste Rin. Într-o seară de pileală, a mărturisit adevărul : de trei decenii deținea la circ rolul domnului Loyal. Ceea ce nu-l împiedica să aibă o vastă cultură teatrală.

În timpul seratelor de la Montreuil-Bellay, Friedrich dădea cu plăcere recitaluri amuzante în fața parașutiștilor. Recita poeme în engleză, franceză și germană, dar punctul de atracție rămânea incontestabil imitarea lui Hitler, pronunțând un discurs la Reichstag.

În timpul zilei își relua munca la bucătărie, căci era în plus și un bucătar foarte priceput.

În atitudinea cotidiană era într-o veșnică reprezentare, așa că până la urmă parașutiștii au sfârșit prin a-i admite orice, deoarece veselea întreaga com-

panie și în același timp îi permitea să desfășoare până la ultima limită calitățile sale comice.

Friedrich dădea sfaturi, dojenea oamenii în ținută neglijentă, îl numea pe sergentul Roux „dragul meu“, trata cu plăcere pe unii ostași drept brute obtuze, îi privea trufaș și disprețuitor. Și totuși, îi înveselea pe interlocutori deoarece simpatia sinceră ce o purta parașutiștilor, printre numerele sale de cabotin, era evidentă. Iar tratamentul prietenos și anticonvențional pe care l-au adoptat parașutiștii în privința prizonierilor i-au inspirat o profundă recunoștință.

Știa perfect limba franceză, avea o cunoaștere aprofundată a sintaxei și un vocabular bogat, superior majorității parașutiștilor, pe care-i corecta bucuros atunci când se exprimau greșit. Când dorea, vorbea franceza cu un accent aproape imperceptibil. Și chiar atunci, cum era cabotin, știa să joace, întărind sau atenuând accentul după personajul pe care-l incarna.

Unul dintre cele mai celebre numere a avut ca victimă pe caporalul Garcia, originar din Oran, un luptător dur ca marmura.

Friedrich pregătise la bucătărie o căprioară cu miros plăcut — nu înainte de a fi dezaprobat masacrarea animalului cu pușca-mitralieră.

Caporalul Garcia a început felul de mâncare servindu-se de degete și de pumnalul de comando. Cu maniera unui șef chelner stilat, Friedrich se înconvoaie în fața parașutistului, prezentându-i pe o farfurie furculița și un cuțit. Vexat dar foarte amuzat, Garcia a mulțumit, a pus mâna pe furculiță, dar a continuat să taie în bucăți vânatul cu pumnalul. În acea clipă, Friedrich și-a început jocul :

— Aceste obiceiuri mă scandalizează, a declarat el cu voce tare sergentului Roux. Dacă doriți să vă mai bucurați de bucătăria mea princiară, vă sugerez să faceți cunoscut purcelului să savureze vânatul după datină și cu toată considerația care-i sunt datorate. Pe de altă parte, vederea acestei arme de asasin îmi aduce aminte cu durere că îmi impuneti promiscuitatea unei sumedenii de vampiri însetați de sângele alor mei.

O izbucnire de râs general, câteva aplauze au subliniat tirada.

— Ia spune, Auguste, zice o voce, ne vorbești de sângele celor din S.S. ?

Râsetele se intensifică. Friedrich și-a luat un aer de demnitate ofensată.

— Admit, declară el, că național-socialismul a lăsat să înflorească la sânul său oarecare unități de soldați turbulenți, cărora le place să tachineze. O deplâng. Istoria îi va recunoaște ca pe niște copii terribili ai unei națiuni de virtuoși și plină de sensibilitate, de artă și poezie dar, să nu vă înșelați cel mai necruțător dintre Standartenführerii S.S. face figură de porumbel ridicol pe lângă voi !

Cu gâtlejul plin, un parașutist s-a sugrumat de râs.

Sergentul Roux îl așteaptă pe Friedrich, pe care l-a convocat în micul salon al hotelului. E afundat într-un fotoliu spațios. Laborde și Noël sunt așezați alături. La castelul din Thouars parașutiștii au găsit cu ușurință cufărul care conținea mai multe uniforme complete de general german.

— M-ai convocat să vin imediat, dragul meu prieten ? întreabă Friedrich în timp ce intra.

— Așază-te și încetează să faci pe măscăriciul. Am să-ți spun lucruri serioase.

Intrigat, Friedrich abandonează pentru o clipă masca și ia loc. În câteva cuvinte concise și precise, Roux îi explică ce așteaptă de la el. De data asta, reacția de indignare a comedianului nu e simulată, dar foarte repede ia forma unui personaj — cel de nobil tratat ca om de rând.

— Îndrăzniți să mă schimbați pentru un jeep ? Admiteți-mi revolta, împreună cu decepția ce mi-o produceți ! Un vehicul dintre cele mai inestetice ar avea în ochii dumneavoastră mai multă valoare decât oceanul de cultură pe care-l răspândesc în fiecare zi la picioarele voastre ?

— Nu e același lucru... Și-apoi, ascultă-mă bine. Războiul e ca și terminat. Dacă știi să te arăți demn de personajul pe care ți-l cer să-l interpretezi, dacă îl duci la bun sfârșit înainte de a „vinde“ povestea presei internaționale, vei face să moară de râs toată lumea pe seama americanilor. Asta îți poate deschide o nouă carieră.

— E un detaliu pe care se pare că îl omiteți în zilele noastre, generalii germani sunt puși la zid pentru un da sau pentru un nu... Nimic nu-mi dovedește că generalul vostru nu are câteva fleacuri pe conștiință...

— Nici nu-i vorbă să uzurpezi vreo identitate ! Vei fi generalul Friedrich von Schüttorf. Americanii nu poartă cu ei lista completă a efectivelor naziste... Pe de altă parte, dispunem de o uniformă completă a unui ofițer general de pionieri geniștii reprezintă tot ce e mai inofensiv.

— Mai întâi, uniforma e pe măsura mea ? întreabă Friedrich, demonstrând lui Roux că a câștigat partida.

— Probabil puțin mai mare, dar m-am gândit din vreme. Un croitor o va retușa.

— Un croitor de provincie ? zice Friedrich cu o mutră îngreșată.

— Trebuie să te mulțumești cu ce am. Îmi lipsește timpul să te trimit la Londra.

— Decorațiile sunt potrivite gradului ?

— Cam slăbănoage, admite Roux, dar nu te îngrijora, vom mai adăuga, avem destule. Și pentru început, o să-ți trântim o Cruce de Fier.

Friedrich ia un aer visător.

— Recunosc că apartenența la o armă fără strălucire, cum e geniul, prezintă, chiar ca prizonier de război, avantaje indiscutabile. Dar m-aș fi văzut la fel de bine ca general de Waffen S.S., insensibil, arogant, grandios, superb, unul din acei homosexuali virili care cântă Wagner pe grămada de cadavre.

— Da, bine, foarte bine. Nu mai visa, oricum, avem numai o uniformă.

— Nu s-ar sinchisi dacă ar fi împușcat pentru patima asta de mistificator, întrerupe Noël.

— Poate că pentru dragostea lui de teatru, rectifică Roux.

Trei zile trec, în timpul cărora, grație carburantului furnizat de americani, compania realizează un fructuos năvod în jurul localității Saint-Martin-de-Macon. Oamenii celui de-al 8-lea stick se înapoiază la Montreuil cu nouăsprezece prizonieri, printre care șase subofițeri.

Fără să înțeleagă nimic, subofițerii germani se văd decorați de parașutiști cu Crucea de Fier.

La rândul său Friedrich, după ce a impus cinci probe și vreo douăzeci de retușuri, a găsit până la urmă uniforma pe gustul lui.

Noël pleacă către Longué, având ca misiune să prevină pe american că la ora 23 un camion va aduce un grup de prizonieri, printre care și un general de divizie.

Sergentul Roux merge înaintea camionului în Horsh-ul său. Friedrich a luat loc alături.

Americanii se comportă corect. Trocul se face conform celor stabilite rezultat, aproape o sută cincizeci de canistre cu benzină și un jeep.

Locotenentul jegos este stupefiat de prezența lui Friedrich. Nu știe ce atitudine să adopte ; până la urmă, bolborosește în limba lui încărcată cu inflexiuni din Carolina de Sud :

— Trebuie să vă considerați prizonier de război, generale ! Vorbiți engleza ?

— Desigur, tinere. Și asta nu pare să fie cazul dumitale.

În continuare, vai ! Friedrich nu și-a putut juca rolul multă vreme. Secretul a fost repede descoperit.

Americanii au avut fair-play-ul să fie primii care să râdă și au știut să înăbușe numele celor răspunzători de întâmplare.

Dacă farsa nu a avut răsunetul pe care-l sconta Friedrich, a fost totuși publicată, după Eliberarea Franței, în unul din primele numere ale ediției franceze ale ziarului *New York Herald Tribune*. Numeroase reviste au reluat-o și una din ele a publicat chiar o nuvelă.

În ce-l privește pe Friedrich von Schüttorf, urma i se pierde în 1951, când obține, după căsătorie, naționalitatea americană la Washington.

PARTEA A OPTA

Operațiunea Amherst

Capitolul 46

— **A**r trebui să vă duceți să-l vedeți pe Lulu, domnule locotenent ! A devenit nebun !
— Ce tot îndrugi ?

— Au sărit în aer. Le Citol, Deschamps și Lulu au lovit o mină. Primii doi nu prea arată frumos. Lulu pare întreg, dar aiurează.

Locotenentul Varnier își înfășoară un fular în jurul urechilor, iese din baracă și se cațără în jeep. Temperatura este de minus 34 grade.

În ultimele zile ale anului 1944, al 2-lea regiment parașutist a urcat în Belgia pentru a sprijini diviziile americane care suportă contraatacul din Ardeni. Stick-ul Varnier ține de trei zile pozițiile din împrejurimile de la Poix și Saint-Hubert.

Jeep-ul ofițerului se oprește lângă grupul a trei parașutiști amortiți de frig care, fără convingere, își lovesc șoldurile, bat pasul pe loc și suflă în mâini.

Așezat pe o bornă, un al patrulea pare insensibil la frigul polar. Privește în gol, clatină din cap și repetă fără încetare : „4,95“.

Varnier se apropie de el, se apleacă și îi spune cu blândețe :

— Ce ți se întâmplă, Lulu ? Ce ai ?

— Vreți să cumpărați un Colt ? Nu-i scump, 4,95, repetă Lulu încăpățânat, cu privirea vagă.

— Hai, bătrâne, doar mă recunoști, sunt Varnier, prietenul tău Varnier, locotenentul Varnier.

— Locotenentul Varnier, anunță Lulu, vi-l vând ; nu-i scump, 4,95.

Varnier își cercetează cu atenție camaradul. Cu toate că nici o rană nu e aparentă, a fost atins de un proiectil în ceafă, care i-a provocat un traumatism cranian. Suflul cauzat de explozia minei l-a paralizat parțial, rinichiul stâng a fost atins de o schijă.

— Evacuați-l la Bertrix, ordonă locotenentul. Luați jeep-ul meu.

Lulu este aproape cărat în vehicul. El mormăie în continuare „4,95 nu e prea scump, 4,95“.

Sergentul Lucien Neuwirth nu a împlinit încă douăzeci de ani. În jurul acestui adolescent voinic s-a creat o unanimitate de simpatie, constantă și jovială. Pentru toți e „Lulu“, sau „Lulu-Gueule-d'Ange“, sau încă „Lulu-les-Wrens“, aluzie la predispoziția lui pentru auxiliarele feminine de la Royal Navy.

Lucien Neuwirth este evacuat de la Bertrix la Sedan, unde îndură un electroșoc, practică medicală aflată încă la începuturile ei. Își regăsește destul de repede luciditatea și mișcările motrice, dar o lungă convalescență îl va trambala de la Sedan la Val-de-Grâce, de la Val-de-Grâce la clinica engleză din strada Chaptal, de unde nu va ieși decât în ultimele zile de martie pentru a pleca în permisie la familia sa din Saint-Etienne.

Ca și totalitatea camarazilor săi de arme, crede că pentru parașutiștii francezi războiul s-a terminat, că americanii sunt pe cale să le sune germanilor ceasul cel din urmă.

Neuwirth își și face planuri pentru viața civilă când, la 1 aprilie, sergentul-șef Payen îl cheamă de la Paris.

— Lulu, regimentul va fi parașutat în Germania ! Voiam să te previn. Mi s-a spus că ești complet restabilit și m-ar fi mirat să vrei să nu participi la un asemenea eveniment.

— Cam groasă păcăleala, glumește Neuwirth. Dacă am fi fost în 2 sau 3 aprilie, poate aș fi crezut.

— Nu fi prost, Lulu. Știu că ești în familie și nu te-aș fi deranjat să-ți fac o glumă de 1 aprilie. Admit că e o coincidență plină de haz, dar nimic altceva.

— Îmi dai cuvântul ?

— Cuvântul meu de om, Lulu. Urcă în primul tren. Există un pod aerian cu Londra. Te voi aștepta la biroul parașutiștilor de la Ministerul Aerului.

Saint-Etienne—Paris, Paris—Londra, Londra—Ipswich, unde cele două regimente de parașutiști se află în așteptare.

Toți soldații în permisie, din întreaga Franță, își scurtează concediul. După exemplul lui Payen și Neuwirth, s-au înștiințat între ei.

Când cei doi camarazi sosesc în tabără, la 2 aprilie, efectivul celor două regimente e practic complet.

— Ați călătorit de pomană, băieți ! le declară sergentul-șef Judet. Echipele sunt formate și definitive. Vă puteți înapoia în Franța.

— Ce porcărie, urlă Neuwirth. Nu e adevărat, nu veți merge în Germania fără noi !

— Mai întâi, nu mergem în Germania ci în Olanda. Apoi, mai sunt vreo zece care s-au înapoiat înaintea ta aici, la căminul lor. De altfel, multe lucruri s-au schimbat în absența ta. Se pare că am devenit unități serioase.

— Rahat ! mârâie Payen, care se îndepărtează dezamăgit.

— Ascultă, adaugă Judet, pe un ton de confidență, poate că există o soluție. Îl cunoști pe Pattus din stick-ul nostru ? E bolnav de moarte, își scuipă plămânii în infirmerie. Încearcă să-l convingi să te lase să pleci în locul lui. Așa cum te cunosc, vei putea găsi argumente fără mare greutate. E destul de naiv.

Neuwirth nu mai așteaptă continuarea, se repede la infirmerie.

— Spui verzi și uscate ! Să pleci în locul meu ? se indignează Pattus între două accese de tuse violente. Urmează să fim parașutați în două sau trei zile ! Până atunci mă voi însănătoși.

— Te vei vindeca ? replică Lulu. Nu ți-ai privit mutra ? Ai nevoie de vreo doi ani de sanatoriu, da.

— Doi ani de sanatoriu pentru o gripă, îți bați joc de mine.

Neuwirth minte cu nerușinare.

— Nu vreau să te alarmez, dar tusea ta vine din plămâni. Am avut prilejul să văd la Val-de-Grâce niște tipi care aveau exact aceleași simptome. Un efort nepotrivit, o scară urcată prea repede, un acces de tuse mai puternic, și pleosc ! adio frumoasă tinerețe ! Cioclii te bagă în coșciug în timp ce un infirmier mătură plămânii împrăștiați pe pardoseală.

— Oprește-te, Lulu, după câte spui sunt ca și plecat de pe pământ...

— Crede ce vrei, dar în locul tău mi-aș trage mai bine un glonte în căpățână. Oricum ar fi mai puțin dureros decât să încerci să sari cu parașuta în starea în care te afli.

— Pe deasupra, nu am nici o lăascaie, replică Pattus, care cedează vizibil. Poți înțelege ce înseamnă să fii singur, înțepenit, pe moarte ? Drumul mi se va părea lung.

— Oh ! dacă-i numai asta, se poate aranja ! Am în buzunar aproape cincizeci de lire sterline. Ți le pot împrumuta. Mi le vei înapoia când vei putea.

Ochii lui Pattus se luminează. A și început să întrezărească cum se va distra în perioada convalescenței la bălciul din Londra.

— În aceste condiții, se schimbă problema. Dacă crezi cu adevărat că e riscant pentru sănătatea mea... Și apoi, n-aș vrea să fiu o ghiulea pentru camarazi.

— Înțeleg, bătrâne, și mai cu seamă, nu-ți face griji. La urma urmei, ai făcut destule după debarcare.

— Nu mai mult decât ceilalți.

— În orice caz, nici mai puțin. Nu fi modest, concludе Neuwirth. Na, ai banii, mă duc să-l informez pe Varnier.

— Nu te grăbi, a și fost informat. Doctorul m-a declarat inapt azi-dimineață.

— Escroc ! zbiară Neuwirth ieșind ca o furtună.

Povestea tranzacției Neuwirth-Pattus face înconjurul taberei. Din gură în gură suma se umflă : întregul regiment crede că Lucien Neuwirth a plătit o avere „biletul“ pentru Olanda.

În ce-l privește pe locotenentul Varnier, el a spus fără cea mai mică ezitare :

— De acord, Lulu ! Încântat să te știu printre noi.

Ora 23, 7 aprilie 1945. Un număr de 676 de ofițeri, subofițeri și oameni de trupă se pregătesc să urce cu greu scările de acces ale avioanelor britanice. De la înființare, este cea mai mare operațiune montată vreodată de trupele parașutiste franceze. Generalul de brigadă J.M. Calvert i-a adunat pe toți. Le-a declarat, în limba franceză :

— Din moment în moment veți participa la o acțiune deosebit de importantă, care va compensa, sper decepțiile ce le-ați resimțit prin anularea altora. Sper sincer pentru voi ca această operațiune să nu fie și ea anulată, dar nu o cred. Am o singură rezervă : timpul nefavorabil.

Această acțiune va fi diferită de cele la care ați participat în trecut, deoarece urmează să aterizați într-un sector pe care armata canadiană speră să-l atingă după patruzeci și opt de ore de la sosirea voastră.

Misiunea ce vi s-a încredințat este să produceți la maximum confuzie în liniile dușmane, să apărați anumite poduri în vederea accelerării înaintării noastre și, prin exemplul vostru, să ridicați la răsccoală mișcarea de rezistență din acest sector. Germanii sunt în acest moment deosebit de sensibili față de operațiunile aeropurtate și îmi dau seama că un anumit număr de comandanți de unități ar fi deosebit de fericiți să abandoneze lupta dacă ar avea suficiente scuze spre a se justifica. Sper să le puteți procura. Avem intenția să facem pe inamic să creadă, prin toate mijloacele de care dispunem, că acțiunea

voastră se va desfășura pe o scară mult mai mare decât în realitate. Întreaga voastră forță trebuie să fie folosită în scopul de a păstra în cel mai înalt grad rezultatul pe un sector cât mai mare.

În această operație veți dispune de prea puțin timp pentru a vă crea baze. Să vă orientați înainte de a lovi dușmanul cu toate forțele de care dispuneți, cât mai necruțător, până la sosirea trupelor noastre.

Principiul meu în timpul acestui război a fost să acționez cu îndrăzneală calculată : este un principiu pe care vă cer să-l urmați. Tot ce știu despre voi mă face să cred că sunteți oamenii pe care-i așteptam și iată o ocazie favorabilă să arătați lumii ce puteți face. L-am văzut pe generarul Crerar, care comandă Armata I canadiană. Pune mare preț pe această operațiune importantă și își dă seama că fără ea, curățirea regiunii ar putea fi o treabă îndelungată și costisitoare, atrăgând după sine suferințe suplimentare pentru olandezi.

Amintiți-vă de antrenamentul pe care l-ați făcut, operațiile la care ați luat parte, astfel încât să nu pierdeți nici un prilej de a pune în practică experiența acumulată în ceea ce, poate, va fi ultima voastră bătălie în Europa.

Încercați să vă puneți în locul germanilor : străduiți-vă să creați în mintea lor maximum de confuzie.

Sunt mândru de onoarea ce mi s-a făcut de a vă comanda, și vă urez cel mai mare noroc. Voi termina spunând că aștept de la fiecare dintre voi, oricine ar fi, lovituri cât mai dure împotriva dușmanului în timpul celor câteva zile de care dispuneți, și că vă

veți lupta cu o îndrăzneală calculată în vederea obținerii unor rezultate maxime, cu minimum de pierderi.

Cerul este înnorat, timpul închis. Către ora 22, parașutiștii au fost informați că vor fi lansați *blind*¹ sau mai exact că, pentru prima oară în lume, vor fi parașutați cu ajutorul radar-urilor.

Toți se ocupă să-și închingă acum parașutele, doi câte doi verifică montarea.

Errard, zis „Crâne d’Obus“, silit să nu participe la operațiune din cauza sechelelor unei răni, trece printre rânduri și face cheta pentru dispecerii care au încărcat containerele.

— Banii voștri, băieți ! Dați-mi monezile englezești, n-aveți ce face cu ele, tot veți crăpa cu toții ! urlă el agitându-și bereta pe care o ținea în mână după metoda cerșetorilor.

— Nu mă plictisi, n-am bani, anunță Neuwirth când micul parașutist face să-i sune sub nas prada pe care a și strâns-o.

— Nu ți-a lăsat Pattus nici măcar un penny ? Ei bine, se poate spune că ești masochist, ai plătit destul de scump bietul pentru infern.

— Gura, Crâne d’Obus, ai să ne aduci ghinion cu tâmpeniile tale.

Neuwirth a păstrat mai multe monezi englezești în portmoneu. Știe perfect că pentru a le scoate din portmoneul care se află în buzunarele de la piept al bluzei, ar trebui să-și descheie copcile parașutei.

Grelele aparate decolează unul după altul. Începe searbăda așteptare pentru parașutiști. Buletinul

¹ La întâmplare (N. tr.)

meteorologic e mizerabil. Avioanele sunt zgâlțâite din gol de aer în gol de aer. Cel al locotenentului Varnier este atât de scuturat, încât dispecerul, prins de scaunul său, nu zărește lumina roșie care s-a aprins, semnalizându-le să se pregătească de salt. Sergentul Judet este cel care a observat semnalul. Se ridică și urlă :

— *Action station !* Pentru Dumnezeu, repede, grăbiți-vă !

Într-o dezordine indescritibilă provocată de violența izbiturilor pe care le îndură, parașutiștii își prind legăturile de cablul central. Dispecerul încearcă zadarnic să deschidă trapa de salt. Se regăsește în plafonul aparatului, apoi, o fracțiune de secundă mai târziu, e placat la podea. Judet și Varnier sunt obligați să-l ajute. Lumina verde este aprinsă de un minut când Varnier sare în frunte, urmat de toți ceilalți.

În intervalul de timp scurs ca urmare a confuziei create, avionul a reluat altitudine, și când parașutiștii îl părăsesc, e aproape la o mie cinci sute de metri.

Parașutiștii încearcă pentru prima oară curioasa senzație pe care o provoacă traversarea norilor.

În întuneric, Neuwirth distinge pământul. E atât de neted, că mai întâi îi e teamă să nu fie un lac, apoi un vânt puternic îl deviază și își dă seama că va ateriza în copaci. Strânge picioarele și așteaptă.

Atinge ușor coroana unui arbore. În trecere, trupul său rupe crengile. Deasupra lui, pânza parașutei e sfâșiata în bucăți. Totuși, reușește să atingă pământul nevătămat, în cel mai extraordinar slalom prin rămuriș.

Nu are nici o idee de locul unde se află, fiind incapabil să-l situeze pe hartă, chiar cu aproximație. În plus, nici cel mai mic semn despre prezența camarazilor săi de salt.

Neuwirth constată că se află la liziera unei păduri. Zărește în centrul a ceea ce crede a fi o pajiște, minuscule licăriri fosforescente destinate a face reperabile containerele. Se îndreaptă spre ele. Ajuns și el la pământ în aceleași condiții la o sută de metri depărtare, sergentul-șef Judet se îndreaptă cu un reflex identic spre micile licăriri de reper. Cei doi oameni se întâlnesc.

— Nimic spart ? întreabă pe șoptite Judet.

— Nu, și e un miracol. Am căzut pe un copac.

— Și eu. Ai vreo idee de locul în care ne aflăm ? Am fost lansați cu o eroare minimă de douăzeci de kilometri.

Sosește la rândul său locotenentul Varnier. Apoi Le Berrigot, Legras și Olivier. Toți au reușit să aterizeze fără incidente și să zărească scânteierea containerelor. Cei șase oameni transportă în grabă containerele cu arme și aprovizionare și se duc în pădure, în care se ascund și așteaptă.

Răsăritul cețos nu le aduce nici cea mai neînsemnată indicație în privința poziției în care se află. Sunt chiar incapabili să evalueze suprafața refugiu-lui lor păduros. Nu știu dacă se găsesc la marginea unei pădurici sau într-o pădure imensă.

— Rămâneți aici, mă duc să văd, zice Varnier. În afara unei întâmplări neprevăzute, nu vă mișcați.

Locotenentul nu ia cu el decât o carabină ușoară și se îndepărtează spre sud, lăsând sergentului Judet

responsabilitatea micului grup. Subofițerul propune

— Bine, băieți, lungiți-vă. Păzesc eu. Încercați să mai dormiți puțin. Nu puteți ști când veți mai avea din nou prilejul.

Lucien Neuwirth se culcă pe spate, cu capul rezemat de raniță. Închide ochii, dar nu se poate hotărî să doarmă. Deschide ochii.

— Pentru numele lui Dumnezeu, exclamă el, priviți !

Arată cu degetul coama copacilor : fâșii de parașută, ca niște stindarde, flutură în vântul ușor. Să se cațăre, ar fi primejdios, chiar imposibil. Crengile sunt prea firave pentru a susține greutatea unui om. Cei cinci parașutiști nu-și pot lua ochii de la fragmentele de mătase care sunt sigur vizibile, cu ajutorul binoclului, la o distanță de zece kilometri.

— Nu facem nimic, zice până la urmă Judet, sau mai bine, să ne rugăm. De aici putem vedea venind funestele surprize. Dacă ne înfundăm în pădure va fi mai îndoielnic. Și-apoi, am promis locotenentului să-l așteptăm.

Opacitatea ceței se atenuează încetîșor. Întinderi mari, fluide, aleargă pe pajiște. Judet distinge la orizont o clădire. Își ia binoclul. Camarazii lui îi descoperă un surâs pe obraz.

— Nici o îndoială, băieți, în orice caz suntem în Olanda.

— Vezi lalele ?

— Nu, doar o moară, și încă cu aripi care se rotesc.

Trece binoclul lui Neuwirth, apoi, unul după altul, parașutiștii admiră aripi umbrite care se învârtesc cu grație.

Capitolul 47

Ca majoritatea morilor din Olanda, podul celei din pădurea Zwolle a fost amenajat de germani ca observator. Din zori până în amurg, doi pândari se schimbă cu regularitate și transmit prin telefon, la un post central, cele mai neînsemnate mișcări suspecte.

Mai cu seamă în această zi de 8 aprilie 1945, oamenii de veghe sunt deosebit de atenți, deoarece în cursul nopții avioanele au zburat deasupra lor, atingând aproape acoperișul. Au fost preveniți prin telefon la moment : „Nu luați nici un pic de repaus, deschideți ochii, ei trebuie să lanseze parașutiști. Transmiteți imediat cel mai neînsemnat eveniment“.

— Văd un drapel într-un copac, declară unul dintre pândari.

Celălalt face haz

— Chiar dacă sunt parașutiști, nu cred că ar fi atât de proști să se cațare în copaci pentru a-și agăța acolo drapelul.

— Vino să vezi singur ! Nu sunt nebun.

Al doilea pândar ia un binoclu mult mai puternic. Liziera pădurii Zwolle este aproape la șase kilometri. Omul distinge foarte greu, suficient totuși pentru a înțelege.

— Pentru numele lui Dumnezeu ! Cheamă repede Westerbork !

Celălalt învârtește manivela telefonului de campanie, întrebând :

— Ce-ai văzut ?

— Multe necazuri în perspectivă. Dă-mi receptorul.

— *Zwolle post, herr major.* Am reperat fragmente de parașute pe coama copacilor din marginea pădurii Zwolle. Mai rămâneți o secundă la aparat, vă transmit coordonatele exacte de pe hartă.

Din Westerbork, maiorul de la Feldgendarmerie cheamă la Assen carierul general al Wehrmacht-ului.

— Știu, răspunde colonelul. Au lansat toată noaptea. Toate unitățile noastre cutreieră regiunea. Nu mai am pe nimeni să trimit în sectorul vostru.

— Dar ai mei sunt localizați, sunt cu siguranță în pădurea Zwolle.

— Și atunci ? Propui să mergem împreună ? Sunt două ore de când trimit trupe la dreapta și la stânga. Am și primit rapoarte despre lupte scurte. Unitățile noastre controlează regiunea și toată lumea îi fugărește. Sunt unități din S.S., parașutiști și chiar jandarmi de-ai voștri.

— Parașutiști ? Și dacă i-aș chema pe cei din Groningen ?

Colonelul păstrează tăcerea un lung moment înainte de a răspunde

— Nu vă pot interzice, dar nu aprob.

— Țara e în primejdie, domnule colonel. Führer-ul a ordonat să folosim orice posibilitate.

— Știu, bătrâne, voi răspunde poate foarte repede de lașitatea mea, dar nu am curajul să aprob ceea ce îmi cereți.

— În acest caz, îl voi avea eu în locul dumneavoastră.

— Vă repet, nu vă pot opri.

Maiorul rămâne cu mâna pe receptor, pe care tocmai l-a așezat în furcă. Apoi învârtește manivela și cere să i se dea cu prioritate numărul de telefon al școlii parașutiste din Groningen.

Școala de parașutiști din Groningen este comandată de un locotenent în vârstă de patruzeci și cinci de ani : Kurt Roeder.

Rănit în rândurile trupelor generalului Franco în timpul revoluției spaniole, rănit grav în timpul bătăliei din Creta, lăsat ca mort pe frontul de Est, Kurt Roeder este pe trei sferturi paralizat. O atelă mecanică îi susține rinichii, piciorul stâng e artificial, detonatorul unei grenade i-a străbătut fața intrând sub bărbie, ieșind prin falcă. Are, în plus, un ochi de sticlă și o mână de lemn. Dar locotenentul Roeder, erou al celui de-al 3-lea regiment parașutist, și-a păstrat intact timbrul vocii de care se folosește pentru a-și mări prestigiul, deja imens, pe lângă elevii școlii.

Pentru a-l ajuta, are alți șaisprezece mari mutilați de război sub ordinele sale, scăpați și ei cu viață din divizia Creta. Veterani din al 3-lea regiment de pușcași sau din primul regiment de parașutiști de asalt.

Bătrânul locotenent jubilează, a reperat adineauri pe hartă amplasamentul exact al pădurii Zwolle. Urlă ordine care se transmit pe același ton. Se sună adunarea. Opt sute de parașutiști sosesc, alergând în marea curte de onoare. În zece secunde sunt așezați într-o ordine uimitoare : fiecare grupă în careu, nici un umăr nu-l depășește pe celălalt, nici un guler nu e deschiat, cizmele strălucesc, puștile, cunoscutele Sturm-Gewehr, se aseamănă cu arme de expoziție. Rigiditatea poziției de drepti este atât de mare încât te-ai putea întreba dacă soldații nu-și rețin respirația.

— Parașutiști ! striga în gura mare Roeder, fără să ordone repaus, astăzi 8 aprilie 1945, sunteți hă-

răziți să aveți prima onoare a vieții voastre de a fi slujitorii Führer-ului. Urmează să luptați. Pentru botezul focului veți înfrunța elita armatelor dușmane, o altă trupă de soldați străluciți, parașutiști englezi răătăciți în serviciul unei cauze mârșave. Suntem însărcinați să nimicim un batalion care s-a refugiat în pădurea Zwolle, la vreo cincizeci de kilometri spre sud. Trebuie să învingeți. Nici morților voștri nu le voi ierta înfrângerea. *Heil Hitler !*

Dintr-o singură mișcare, opt sute de brațe se întind, opt sute de voci urlă

— *Heil Hitler !*

Decanul elevilor școlii parașutiste este în vârstă de șaisprezece ani și patru luni. Mai mulți băieți n-au atins încă cel de-al cincisprezecelea an. Au fost selecțati printre cei mai fanatizați din „Hitler Jugend“. Creierul lor de copii a fost infectat de doctrinele naziste. Au devenit niște mașini implacabile, o roțiță dintr-un sistem neînduplecat. Fără șovăială și fără să cugete cântă, merg, aleargă, dorm, se trezesc, mănâncă, beau, pe baza ordinelor urlate. Își fac o fală din aservirea lor la glasul stăpânului care azi le-a ordonat să ucidă și să moară.

Primul care zărește camioanele e Berrigot. La extremitatea opusă a câmpului, ele se rânduiesc pe marginea șoselei, apoi altele le dublează și dispar în conturul curbei din direcția pădurii.

Manevră este evidentă. Ei sunt reperați, dușmanul îi încercuiește.

— Cred că suntem curățați, mormăi Legras, care a numărat patruzeci și patru de camioane. Câte douăzeci de ostași în fiecare vehicul, asta înseamnă efectivul unui batalion mare. Ce facem ? Ridicăm brațele ?

— Nu pot, întrerupe Neuwirth. De când am fost rănit, asemenea mișcare îmi dă crampe.

— Am impresia că pentru a veni spre noi, supralicitează Judet, primii vor traversa câmpia, iar ceilalți care sunt pe cale să ne înconjoare, se vor îndesa în pădure. Pot fi destul de cretini să apară la loc deschis, în grupe de câte o sută cincizeci sau două sute. Și cum, orice s-ar întâmpla, orice ar face, nu vor putea ucide niciodată mai mult de cinci, putem considera cu anticipație că suntem câștigători.

— E o manieră interesantă de a vedea lucrurile, admite Neuwirth.

Parașutiștii dispun de două puști-mitralieră, ținute asupra dușmanului la adăpostul codrului bătrân.

— Privește, strigă Le Berrigot. Ai dreptate, vin' încoa' ! Sunt ridicoli ! Pe o singură linie !

— Cum de nu, aprobă Judet care jubilează, trebuie să ne creadă în centrul pădurii. Nu o să ne meargă mai bine din cauza asta, dar vom avea ceva vreme până să sărim în aer. Declanșând muzica de la cincizeci de metri depărtare, ar trebui să culcăm jumătate dintre ei. Și cealaltă își va croi drum ca un zbor de vrabie. Neîndoielnic, ceea ce ne va cădea în spinare prin spate va fi cu siguranță mult mai costisitor pentru noi. Până la urmă va fi apă chioară...

Elevii parașutiști înaintează fără cea mai mică ezitare, fără cea mai mică teamă. Sunt la mai puțin de șaptezeci și cinci de metri când Judet, urmat de Neuwirth, declanșează tirul.

Francezii n-au remarcat excesiva tinerețe a agresorilor lor. Cu casca pe cap, înarmați, în cizme, adolescenții se aseamănă cu toți soldații din lume.

Dar viteza lor de reacție îi surprinde pe parașutiști. La prima rafală, totalitatea șirului se culcă dintr-o singură mișcare. Copii nu rămân pe loc nici o fracțiune de secundă. Fac salturi în toate sensurile, ca niște canguri tineri, într-un balet asincron, fulgurant și neprevăzut.

Neuwirth și Judet nu pot trage decât rafale scurte asupra acestor ținte care țâșnesc și împrășcă, dar în ansamblu nu-și ating scopul.

— Sunt niște lăcuste, de necrezut ! urlă Neuwirth.

Făcând salturi în toate direcțiile, înspăimântătorii copii se apropie.

— Ne desprindem ! strigă Judet. Ne înfundăm în pădure.

Adjutantul și sergentul iau sub braț puștile-mitralieră și se îndepărtează în goană printre arborii care-i pun deocamdată la adăpost.

Le Berrigot e în frunte. Ajunge la un șanț care serpuiește în serpentine mari printre copaci și vegetație. În locul unde șanțul face un „S“, Judet ordonă să se oprească fuga.

— Aici ne putem apăra din toate părțile. N-am putea găsi ceva mai bun.

Într-adevăr, parașutiștii sunt atacați din toate părțile. Și în jurul lor cercul se strânge inexorabil. Copiii fac dovadă de o temeritate demoniacă. Economisindu-și muniția, francezii trag lovitură cu lovitură. De patru ori Judet lovește ținta, doboară cu certitudine patru germani.

— Faceți ca și mine ! Trageți în câte unul ! urlă el.

Dar precizia împușcăturilor francezilor nu frânează înaintarea tinerilor lor agresori. Se expun,

cad, cu toate că acum își pot da seama de incapacitatea pradei lor.

Parașutiștii își epuizează muniția într-un veritabil măcel. Au rezistat vreo zece minute. Nu le mai rămân decât Colturile, pe care le golesc în următoarele treizeci de secunde. Judet declară cu calm

— Nu mai am decât un glonț.

Îl trage fără emoție în postul de radio Eureka.

— Îngropați toate pumnalele de comando, ordonă el.

Parașutiștii se execută fără convingere. Convențiile de la Geneva par de mult depășite.

— V-au mai rămas gloanțe în Colt ? întreabă Judet.

— Trei.

— Două.

— Unul.

— Patru.

— Hai, sus ! Înaintăm.

Cei cinci parașutiști părăsesc șanțul cu pistolul în mână. Trag până la ultimul cartuș. Doar Neuwirth este atins de riposta inamicului. A primit un glonte în coapsă, care i-a atins ușor și sexul, un al doilea în umăr, al treilea în gleznă. Cade, dar nu rămâne inconștient decât aproape un minut.

Când își revine, cei patru tovarăși ai săi sunt în picioare, cu mâinile ridicate, înconjurați de germani, care au îndreptate spre ei pistoalele-mitralieră.

— Merge, Lulu ? întreabă Judet care și-a dat seama că prietenul lui și-a recăpătat cunoștința.

— Merge ! Dar m-am înapoiat din mormânt. Am primit trei, și un glonte era să-mi radă...

— Încearcă să te ridici și să ne urmezi. Copiii ăștia sunt odioși, niște nebuni furioși.

Cu un efort dureros, Neuwirth se ridică în patru labe, apoi, sprijinindu-se pe piciorul nevătămat, se ridică în picioare. Abia atunci constată vârsta „învingătorilor“.

Sunt mai bine de o sută, printre care nu distinge decât doi adulți, doi sergenți handicapați fizic care, neîndoielnic, discută despre soarta lor.

Cu mâinile ridicate, parașutiștii, sunt împinși către un luminiș din apropiere. Unul dintre subofițeri îi așază într-un rând. Din instinct Judet înțelege.

— Nu-mi voi cunoaște niciodată fiul, strigă el. Rămăs bun, băieți.

Cu un an în urmă, Judet s-a căsătorit la Londra cu o englezoaică, și soția lui era pe cale să nască.

Răsună un ordin. Cu dinții strânși, vreo zece copii dau drumul rafalei din imediata apropiere. Parașutiștii se prăbușesc. Noi ordine izbucnesc. În timp ce tinerii călăi schimbă încărcătoarele armelor, revoltătorul batalion se regroupează.

Cântând, copiii se înapoiază la camioane și reiau direcția „școlii“ lor.

Lucien Neuwirth a înțeles numaidecât că nu a fost atins. A simțit totuși o lovitură violentă la înălțimea inimii, un șoc care i-a împins bustul într-o mișcare de dezechilibru, care l-a făcut să cadă.

Cu ochii închiși, abia respirând, o face pe mortul. S-a silit mai mult de cinci minute să rămână împietrit, cu gura deschisă, pândind cel mai mic zgomot insolit. N-a sesizat decât foșnetul pădurii. Atunci, deschide ochii cu prudență, întoarce capul. Germanii au plecat cu toții. Ar putea crede că a avut un coșmar dacă trupurile prietenilor săi zăcând

lângă el n-ar fi adus jalnica mărturie a sângerosului masacru.

Numai Judet a căzut cu fața înainte. Oliver, Legras și Le Berrigot s-au prăbușit pe spate. Cei trei oameni, cu ochii mari deschiși, par a căuta să descopere cerul prin împletitura deasă a crengilor.

În patru labe, Neuwirth se duce de la unul la altul și le închide ochii. După aceea, întoarce trupul lui Judet.

Pământul moale s-a lipit de obrazul muiat de sudoare. Folosindu-se de fularul adjutantului, Neuwirth îi șterge obrații și pleoapele. Apoi închide ochii prietenului său Judet. Își sprijină brațul pe pieptul mortului pentru a reuși să se ridice și se îndepărtează de grămada de cadavre.

Merge, cu creierul învăluit în ceață, cu sufletul învărtejît într-un halucinant carusel. Își recapătă rațiunea încetul cu încetul, în clipa în care i se desenează în minte insuportabila imagine a tragediei pe care a îndurat-o adineauri.

Simte înălțându-se în el o imensă disperare, o afecțiune sfâșietoare pentru rămășițele pământești ale celor executați, pe care e constrâns să le lase pradă insectelor lacome ale pădurii.

Aude ultimele cuvinte ale lui Judet : „Nu-mi voi cunoaște niciodată fiul...“, revede mutra lui frumoasă, de brută simpatică, la Ipswich, când a primit scrisoarea lui Doris : „N-ai avea să-mi împrumuți vreo zece lire, Lulu ? Trebuie să ofer șampanie, și sunt lefter. Voi avea un fiu, bătrâne. În șase luni un fiu, îți dai seama...”

Emoția îl sfâșie pe Lucien. Colțurile gurii i se lasă în jos, bărbia i se strânge. „Nu trebuie să plâng” luptă el cu disperare. „Dacă plâng, nu mă voi pu-

tea opri, mă voi prăbuși pe loc și voi plânge pentru veșnicie..." Își mușcă buzele, pentru a-și ține lacrimile. Își contractă întregul trup, încearcă să-și îndrepte atenția asupra durerii, intense pe care i-o pricinuieste fiecare pas, nu reușește să adune în el decât efluvii în creștere ale suferinței sale. Atunci se clatină. Scoate un urlet inuman de furie și disperare. Plânge. Smiorcăie ca un copil care vrea să atragă atenția asupra durerii sale puerile.

Capitolul 48

In martie 1945, toate regimentele parașutiste S.A.S. au fost încredințate generalului de brigadă J.M. Calvert. Tânărul general are înfățișarea unui mic bivoli agresiv și certăreț. Se înapoiază din Extremul Orient unde, ca adjunct al generalului Wingate, s-a remarcat în fantasticele lupte prin jungla birmană.

Al treilea Reich este în agonie. În afara statelor majore militare, opinia publică e de părere că războiul e sfârșit. Atenția este mai mult îndreptată către intrigile politice care se înnoadă, decât asupra mișcării armatelor care continuă totuși lupta lor îndârjită împotriva unui dușman muribund, care refuză evidența și care, în multe cazuri, alege moartea în locul înfrângerii.

Întâia armată canadiană continuă o înaintare greoaie și ucigătoare în Olanda.

În dimineața de 28 martie, generalul Belchem, general de brigadă la statul major general (secția operațiuni) al celui de-al 21-lea grup de armate de la Bruxelles, intră în contact cu generalul Calvert.

Patruzeci și opt de ore mai târziu, în Olanda eliberată, o conferință îi reunește pe J.M. Calvert, colonelul Beament de la statul major al armatei canadiene, locotenent-colonelul Derome, reprezentant al forțelor speciale pe lângă armata canadiană.

Întrevederea are drept scop eventualitatea unor parașutări de mici grupe de comando în spatele liniilor inamice. Iată fragmente din raportul secret al generalului Calvert, notele sale privind pregătirea operațiunii care trebuia să ia numele de cod „Amherst“

„În general vorbind, concepția era următoarea Armata 1 canadiană avea ca misiune, în ordinea priorităților (după nota rectificatoare din martie 1945)

1) Să deschidă și să asigure în folosul lor șoseaua Arnhem—Zutphen.

2) Să curețe nord-estul Olandei.

3) Să curețe nord-vestul Germaniei până la linia Weser. *

Al 2-lea și al 3-lea regiment de vânători parașutiști vor fi parașutați deasupra unei zone cuprinsă în triunghiul Groningen, Coeverden, Zwolle, cu aproape patruzeci și opt de ore înaintea elementelor noastre de avangardă, având ca misiune :

1) Să cauzeze maximum de confuzie în regiune și să-l împiedice astfel pe dușman să se stabilească pe orice poziție stabilă.

2) Să pună stăpânire și să împiedice distrugerea podurilor, neutralizând încărcăturile de demolare, pentru a grăbi înaintarea forțelor noastre terestre.

3) Să pună stăpânire și să păstreze aerodromul de la Steen-wijk.

4) Să pună în mișcare Rezistența din regiune.

Am insistat că, pe cât posibil, ar fi esențial ca un comandant unic să fie responsabil pentru a da ordinul de executare a parașutării. Acest lucru îl spun având în vedere experiența precedentă, pe care am avut-o cu prilejul operațiunii Gerrard, în fruntea Armatei a 2-a. Prea multe Înalte Comandamente erau atunci interesate. Rezultatul a fost că operațiunea nu a mai avut loc niciodată. *Timing*¹-ul unei asemenea operațiuni este o problemă delicată și este esențial ca un comandant care se află pe teren să poată da ordinul de executare, în legătură cu comandantul trupelor S.A.S. sau cu reprezentantul său, operațiunea fiind oricând supusă anulării de comandantul aviației, ținând seama de vreme sau alte împrejurări“.

„Hotărârea de a lansa operațiunea Amherst a fost delegată comandantului corpului 2 canadian. Armata canadiană aprecia că această acțiune trebuia să fie declanșată cel mai devreme la 14 aprilie. În realitate, s-a cerut să fie executată cu opt zile mai devreme. Mai înainte, am ordonat punerea în stare de alarmă operațională apropiată a tuturor trupelor S.A.S., astfel încât ele să fie disponibile în orice clipă.

Pregătire

După ce am trimis prin radio dispozițiile necesare, m-am înapoiat cu avionul la cartierul meu ge-

¹ Sincronizarea (N. tr.)

neral în Essex și am dat o schiță de plan colonelului Prendergast, comandant adjunct al Forțelor aliate. Noi, cei de la Armata canadiană, am convenit să ținem o a doua conferință pentru a finisa detaliile. Colonelul Prendergast a asistat la această conferință. S-a mai ținut o conferință la al 38-lea grup, și corpul I aeropurtat britanic și-a dat aprobarea, locotenent-colonelul Collins, de la biroul I (S.A.S.) al corpului aeropurtat, fiind prezent și participând la discuții. Cele două batalioane au primit ordinul să se adune într-o zonă pentru a se echipa și să primească ordine și pentru a elabora planuri detaliate pentru fiecare grupă. Dificultatea de a găsi zone de lansare convenabile a pus câteva probleme, dar până la urmă planurile au fost acceptate de Marele Cartier S.A.S. în ziua de 4 aprilie. După ce l-am văzut la înapoiere pe colonelul Prendergast, am plecat eu însumi în Olanda, ca să pun la punct parașutarea. Mă grăbeam, deoarece am fost informați că elemente avansate ale armatei canadiene au și atins Coeverden, și implicit zonele noastre de lansare. M-am dus la al 2-lea corp canadian și am fost foarte bine primit de șeful de stat major și de comandantul corpului de armată

Rezistența

Am lucrat de la un cap la altul în cea mai strânsă cooperare cu locotenent-colonelul Derome, reprezentantul Forțelor speciale pe lângă armata canadiană. Era la fel de important pentru el ca și pentru noi, din pricina problemei ridicate, de a pune în mișcare Rezistența, ca acțiunea să nu fie prematură. A mai

cerut un oarecare răgaz pentru a preveni personalul în cauză. Implantarea patrioților în regiune nu părea prea importantă, căci niciodată regiunea nu a fost considerată prea bună pentru organizarea Rezistenței.

Considerente „Aer“

Poate fi de oarecare valoare de notat cum considerente aeriene au afectat planurile noastre din punct de vedere S.A.S. Primul considerent era că, din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile, anularea acțiunii s-ar fi dovedit necesară și în consecință trebuia luată o decizie în ce privește raportarea sau nu a operațiunii pentru noaptea următoare. O anulare de acest fel ar fi putut produce haos în grupul Rezistenței — aspect despre care trebuie să se țină seama întotdeauna.

În al doilea rând, problemele care priveau planul de zbor includeau parașutarea de jeep-uri. Se proiecta lansarea a 18 jeepuri în anumite zone, aproximativ o oră după parașutarea elementelor din linia întâi. Din nenorocire, n-a mai practicat niciodată în antrenamentul oamenilor, să sară din avioane transportând în același timp jeep-uri înarmate. În plus, ținând seama de proasta vizibilitate din cursul nopții în care urma să se desfășoare acțiunea, R.A.F.-ul n-a putut garanta o mare precizie. Parașutarea jeep-urilor a fost așadar anulată. În viitor, și dacă se fac alte experiențe, nu e deloc necesar să se întâmple același lucru.

Al treilea factor din planul de zbor era de aflat dacă se putea efectua sau nu parașutarea deasupra propriilor noastre linii. Armata canadiană a studiat cu grijă problema și a ordonat tăcere antiaerienei

asupra întregii regiuni și, condiție indispensabilă, a obținut-o și deasupra zonei grupului 21 de armate. Celui de-al 38-lea grup îi era frică mai mult de propria antiaeriană decât de aceea a dușmanului, dar această precauție a fost un succes sută la sută, și nici un tir de antiaeriană nu a fost întâlnit.

Din cauza înaintării rapide spre Coeverden, zonele de lansare au fost atinse, sau erau prea aproape de liniile noastre pentru a fi eficiente. Au rezultat schimbări de ultim minut în zonele de lansare, ceea ce însemna o consfătuire de ultimă oră pentru piloți și reamenajări speciale pentru controlul radar.

În plus, cu puțin înainte de a se pregăti acțiunea, amplasamentele de control radar ale armatei canadiene au trebuit să fie deplasate din cauza modificării situației armatelor noastre de uscat. Asta a avut ca rezultat că nu s-a putut dispune decât de o intersecție foarte limitată a fascicului radar, având drept consecință o mai mare eroare de calcul, neprevăzută inițial. Aceasta e probabil cauza principală a greșelilor de lansare care au rezultat.

Comunicații

Procedura transmisiunilor concepută la început pentru această operație era următoarea: toate stick-urile, 55 în total, transportau mici posturi receptoare, fiecare cu un cod separat prin canalul căroră puteau primi ordine de la B.B.C.¹ Timpul de emisie, limitat la patru ore pe zi, a dus la imposibilitatea transmiterii celor 55 de mesaje separate în acest interval de timp scurs. Din această cauză, comunicările către trupele în campanie n-au

¹ British Broadcasting Corporation (B.B.C.) — posturile de radio britanice. (N. tr.)

fost satisfăcătoare. Nu exista un cod general prin care se putea comunica repede cu toate grupele. Aceasta se datora unei aplicări prea stricte a principiilor de securitate. Or, într-o operațiune de asemenea natură este cu totul imposibil pentru inamic, în timpul limitat atribuit, să se folosească din plin de toate informațiile pe care le transmiteam. Ar fi trebuit să fie posibil să imaginăm un cod mult mai lesnicios și mai simplu pe care gradații și oamenii de trupă să-l poată folosi. /

Fiecare batalion transporta patru posturi emițătoare. Ele trebuiau să opereze în acord cu Marele Cartier S.A.S. de la Essex, care transmitea mesajul armatei canadiene pe calea cea mai rapid posibilă, fie prin legătura directă *Phantom* sau prin teletype. Mai mult, au fost instalate posturi la armata canadiană pentru a intercepta aceste mesaje pe măsură ce erau retransmise de Marele Cartier S.A.S. posturilor aflate în campanie. La acea vreme nu știam cum ar putea funcționa bine asemenea treabă. Din fericire, totul a mers foarte bine și P.C.-ul tactic S.A.S. al armatei canadiene a putut obține foarte repede informații de la trupele aflate pe câmpul de luptă.

Hotărâsem, cu aprobarea generalului comandant, să atașez armatei canadiene un mic post de comandă tactic. El ne-a ajutat din plin, dându-ne tot sprijinul în materie de operatori radio etc., cu toate că la rândul nostru, am furnizat câteva posturi proprii și operatori. De obicei, în operațiuni de acest fel, critica principală formulată de trupele aflate în spatele liniilor inamice este că informațiile pe care le transmit nu sunt folosite din cauza întârzierii pe care o pun în a le comunica ; în consecință, metoda folosită în acest caz este demnă de a fi notată ; ea a fost,

cred, la fel de aproape de o reușită completă o dată înfrânte piedicile inițiale. Mesaje de pe front, transmise din Marea Britanie, au fost interceptate la armata canadiană de posturi *Phantom*. Aceste mesaje erau în franceză și, după descifrare, au fost traduse și distribuite pe căi normale de armata canadiană, adică de *Watchkeeper*¹ și de serviciul de informații operaționale care au hotărât difuzarea către toți cei interesați.

Mișcarea trupelor terestre

Cum am notat în evaluarea făcută la 30 martie, Armata canadiană nu prevedea să facă vreo preparativă mai devreme de 14 aprilie. Cu toate astea, după spargerea frontului la Emmerich, a 4-a divizie blindată canadiană a înaintat cu rapiditate asupra localității Coeverden și a primit ca misiune să înainteze de-a lungul axei către Oldenberg. Divizia blindată poloneză a înaintat atunci spre nord, dar a fost mai târziu deviată pe axa Papenburg.

Mesaje au fost trimise la 8 aprilie, anunțând că operațiunea *Amherst* va avea loc la 8/9 aprilie dacă o vor permite condițiile atmosferice.“

Capitolul 49

Deplorabilele condiții atmosferice care au făcut ca, împotriva oricărei prudențe, cele două regimente parașutiste franceze să fie lansate în liniile inamice din Olanda, au avut consecințe tragice.

¹ Serviciu de veghe. (N. tr.)

Practic, nici un stick nu a aterizat la punctul prevăzut, abandonând în mijlocul furtunii aproape șapte sute de oameni, într-un nemilos joc de noroc.

Pentru a se înțelege condițiile în care au avut loc parașutările din 7 spre 8 aprilie, trebuie înaintea de toate să ne facem o idee de enorma dificultate ce o încearcă un parașutist pentru a face o mișcare oarecare din clipa în care era înhămat, gata de salt.

La picioare, *kit-bag*-ul, un sac de vreo patruzeci de kilograme, care era destinat să fie lansat și să atârne la capătul unei chingi lungi după salt. Pe spinare, parașuta, ale cărei curele blocau total cele patru membre, casca și armele transformau oamenii în niște roboți neîndemânatici.

Chiar pe o vreme ideală, nu era întotdeauna ușor să treci peste trapă în răstimpul acordat.

În vijelia din această noapte, saltul va deveni un rămășag înspăimântător chiar și pentru cei mai antrenați.

Din momentul în care știe că lansarea e iminentă, locotenentul Jack Quillet e livid. Avionul sare ca o minge de ping-pong, se lovește cu violență de necrezut de masa de aer, lăsând de fiecare dată impresia că se va rupe în bucăți. În timp ce aparatul urcă iute ca o rachetă, mai multe sute de metri înainte de a cădea din nou cu toată greutatea într-o prăbușire îngrijorătoare, locotenentul Jack Quillet măsoară importanța riscului ce și l-a asumat.

Lângă el, ghemuit, stă rezervistul Pierre Cazenave. Rezervistul Cazenave nu a sărit în viața lui cu parașuta. Mai mult, își face botezul aerului.

— Rămâi la bord ! urlă Quillet spre el.

— Merg și eu ! Totul va merge bine, nu-ți fie teamă.

Locotenentul l-a cunoscut pe Pierre Cazenave cu câteva luni în urmă într-un restaurant de pe bulevardul Marceau. Cazenave dejuna în doi cu Charles Trenet, discuta cu celebrul cântăreț organizarea unui turneu în cursul căruia se hotărâse ca el, Cazenave, pianist de renume, să-l acompanieze pe Trenet.

La masa vecină luau dejunul patru ofițeri S.A.S. Cazenave întorcea deseori capul, părea fascinat de parașutiști. În ce-i privește pe ofițeri, nu erau deloc insensibili la prezența cântărețului-poet. Cele două mese au fost apropiate.

S-a discutat despre șansonete, apoi despre unitatea de elită a parașutiștilor.

— Dacă aş vrea să mă angajez în regimentul vostru, formalitățile vor dura mult ?

— Pot fi simplificate, glumise Quillet.

Atunci, Cazenave s-a adresat lui Trenet

— Cred că va trebui să-ți cauți un alt pianist ! Charles, nu te supăra, se împlinesc trei ani de când sunt la Ledoyen cu „Jazz-ul Parisului“ Mi-ar face plăcere să fac și altceva.

— Ești serios ? l-a întrebat Quillet mirat de întorsătura evenimentelor.

— Dacă mă vrei, vă urmez.

Regimentul a plecat foarte repede în Ardeni. Incorporat în timp record, Pierre Cazenave l-a urmat, a participat la câteva acțiuni grele, demonstrând că e demn de unitatea care l-a acceptat.

În Anglia e întotdeauna prezent unde nu te aștepți, și atunci când parașutarea Amherst e anun-

tată, l-a implorat pe Quillet să-l înscrie în stick-ul său.

Doar câteva luni i-au fost suficiente lui Quillet să-l prețuiască și să se împrietenească cu tânărul pianist. Pe de altă parte, Cazenave a făcut de mai multe ori dovada perfecte sale forme fizice. La urma urmei, fiecare dintre ei n-a efectuat într-o zi primul salt ?

Quillet a acceptat. Nu a prevăzut că imensa importanță strategică a operațiunii Amherst va obliga parașutiștii să fie lansați în plină furtună și cu avizul nefavorabil dat de Royal Air Force...

Quillet e gata pregătit să sară. Are o ultimă privire pentru Cazenave, pe care-l liniștește cu un surâs crispat. Quillet sare. Pierre Cazenave pune prea multă grabă să-l urmeze. Își prinde piciorul drept în chinga de deschidere automată a parașutei locotenentului, care se încolăcește cu o asemenea forță, încât rupe dintr-o dată piciorul pianistului și îi dislocă genunchiul. Cazenave face un gest instinctiv cu mâna ; chinga îi plesnește degetul arătător și i-l frânge.

Simte apoi șocul parașutei, care tocmai s-a desfășurat, apoi urmează liniștea coborârii suple în noapte.

/ Pierre Cazenave realizează că nu va muri, dar că va fi constrâns să atingă pământul cu piciorul rupt și cu un genunchi dezarticulat.

„Șocul la sosire, îi explicase Quillet, e cam la fel cu o săritură pe care ai face-o de la etajul întâi al unei case“.

Pierre Cazenave își încleștează maxilarele și așteaptă. Vede apropiindu-se pământul, vede copacii ;

luptă pentru a-și păstra cunoștința, apoi o durere atroce îi sfâșie inima. Leșină.

În zori își revine, Jacques Quillet stă lângă el. Locotenentul i-a făcut o injecție cu morfină care îi face durerea mai puțin insuportabilă

— Lasă-mă, articulează fără vigoare Cazenave. E un precept, doar îl știi.

— Îl voi urma, replică Quillet, dar știi unde am căzut ? Chiar în mijlocul unei tabere S.S. ! Sunt peste tot ! Prin minune, suntem la adăpostul unei pădurici, dar, valizi sau invalizi, nu putem încerca nimic. Am observat, au santinele la fiecare ieșire. Trec cântând încolo și înapoi la mai puțin de cincizeci de metri de noi. Au înțeles, fără îndoială, că în cursul nopții au fost lansați parașutiști. Vânează.

Grupe S.S. vor cutreiera câmpia timp de șase zile în căutarea parașutiștilor. Disprețuiesc periferia propriei lor tabere. Quillet și Cazenave vor rămâne ascunși acolo, hrănindu-se cu rațiile care le-au adus cu ei, potolindu-și setea cu apa noroioasă până la sosirea avangărzilor canadiene.

Locotenentii Michel de Camaret, Richard și Taylor, au aterizat fără să plătească oalele sparte. Trec de îndată la acțiune. Camaret zărește cu binoclul un pod, nu departe de satul Westerbork. E păzit de vreo zece germani. Atacul, vai ! pare irealizabil. Acțiunea ar comporta o înaintare pe o distanță de două sute de metri pe un teren neted și desfrunzit, care se întinde de la locul de observație al parașutiștilor până la mitralierele inamice. Ceața matinală este departe de a fi suficient de densă pentru a-i ascunde dacă s-ar hotărî să atace.

— Cred că am o idee, îi șoptește Camaret lui Richard.

— Nu mă încred în ideile tale.

— A mea e de toată încrederea. Ce seamănă mai bine cu o duzină de soldați care merg la pas, cu arma la umăr, decât altă duzină de soldați care merg la pas, cu arma la umăr ?

— Dar tu ce crezi, că ei nu au binoclu ?

— Nu au nici un motiv să se servească de el. Dați-i drumul, executarea !

Oamenii sunt înștiințați cu repeziciune. La pas, în rând câte doi, comandoul înaintează cu calm în direcția podului. Parașutiștii au pregătit arme și grenade și se apropie ca orice grupă de soldați care se înapoiază de la o corvoadă oarecare. În frunte, Michel de Camaret și Richard, exact în spate caporalul Pacifici care întreabă

— La ce distanță deschidem balul, domnule locotenent ?

— Improvizăm, bătrâne. Cu cât ne apropiem mai mult de ei, cu atât șansele noastre cresc.

Înaintează, îi disting din ce în ce mai bine pe germani, care nu arată nici cel mai mic semn de surprindere. Camaret jubilează.

— Ar fi trebuit să învățăm un cântec nemțesc, remarcă el.

— Încetează să spui tâmpenii, Michel, se vor trezi pe neașteptate. Ne aflăm la mai puțin de cincizeci de metri. Pornim ?

— Ți amintești cum se spune în limba lor „Sus mâinile ?“

— Să nu faci asta, Michel !

— Ba da ! Cred că avem perspectiva să-i prindem pur și simplu de labe.

— Se zice : „*Hände hoch* !“

Vai ! germanii își dau seama de naționalitatea celor care vin, la o distanță de treizeci de metri. Reacționează cu promptitudine, dar prea târziu. Parașutiștii sunt în raza de acțiune a tirului. Declanșează primii un foc infernal. Sunt uciși mai mulți germani, trei se predau, patru reușesc să fugă. Camaret și Richard izbutesc să pună stăpânire pe pod.

Pentru prima oară șansa — această insolentă însoțitoare a lui Alain Le Bobinnec — l-a trădat. Atins de trei gloanțe, e făcut prizonier în pivnița satului din Westerbork unde s-a refugiat.

Mai înainte, a realizat o frumoasă faptă de vitejie : a ucis pe generalul care comanda întreaga Feldjandarmerie din Olanda.

Colonelul La Bollardière a luat comanda celui de-al 3-lea R.C.P., înlocuind pe maiorul Châteaue-Jobert.

Sare în fruntea companiei sale de comandament în regiunea Spier.

Nu numai că sunt cu toții la aterizare, dar au și un om în plus : dispecerul englez a sărit cu ei. La sol a explicat cu calm :

— Și eu am poftă să fac război..

Englezul se va înapoia din aventură, dar compatrioții săi îl vor trăduce în fața Consiliului de război. Va fi achitat. Francezii îl vor decora.

Stick-ul locotenentului Valayer trebuia să fie lansat la vreo treizeci de kilometri la nord de Assen.

Cu excepția sergentului Loï, oamenii aterizează în plin centrul orașului. Parașutiștii cad pe case, pe primărie, de-a lungul clopotniței bisericii.

Germanii declanșează instantaneu o vânătoare de oameni. Valayer și vreo zece dintre ai săi reușesc să se refugieze într-o fermă vecină. Sunt trădați, încercuiți și masacrați îngrozitor — arși de vii cu aruncătoarele de flăcări.

Operațiunea Amherst trebuia să dureze șaptezeci și două de ore, răgaz ce ar fi permis Armatei I canadiene să se unească cu francezii lansați în grupe mici. Ea s-a prelungit șase zile.

La o epocă în care contemporanii lor își făceau de cap în marea bucurie a eliberării, 676 de francezi continuau de șase zile o luptă îndârjită, într-o bătălie inegală.

În zona în care au fost lansate trupele S.A.S. se aflau în jur de 12.000 de soldați inamici. Temeinic ancorati în nord-estul Olandei, naziștii aveau ordine imperioase — să reziste cu orice preț, să întârzie înaintarea dușmanului către frontiera germană.

În fața iluzoriilor speranțe în arme secrete care ar fi schimbat complet situația, unii mai credeau încă în victorie ; alții — și ei erau cei mai mulți — preferau moartea înfrângerii, mai curând se lăsau doborâți decât să vadă propriul pământ călcat de dușman.

Geografia Olandei se preta mai bine ca oricare alta la o strategie a disperării care va cufunda înaintarea aliată într-un măcel confuz.

Saltul parașutiștilor francezi urma să impună dușmanului forma de luptă pe care sconta să o folosească. Situația a fost răsturnată. Dezordinea dusă dincolo de front a permis continua și greoaia înaintare a blindatelor aliate.

Generalul-maior R.N. Gale, comandantul I-ului Airborne Corps, va scrie :

„Faptele de vitejie ale parașutiștilor francezi constituie un lucru de care Franța trebuie să fie în mod legitim mândră. Rezultatele obținute în cursul operațiunii Amherst sunt un exemplu clasic de acest tip de acțiuni“.

Cu toate acestea, operațiunea Amherst va avea o urmare neașteptată ; ea va provoca unul din ultimele excese de furie ale lui Winston Churchill.

Luând cunoștință la jumătatea lunii aprilie de o dare de seamă ditirambică privind eroismul și eficiența parașutiștilor francezi în Olanda, apărută în prima pagină a ziarului *London Evening News*, premierul britanic l-a convocat pe mareșalul Montgomery :

— Ce idee bizară v-a împins să folosiți francezi într-o operațiune de asemenea importanță ? O operațiune în cursul căreia era previzibil că se vor arăta eficienți și spectaculari !

— Chiar pentru acest motiv i-am ales, domnule, a replicat Montgomery. Și mi se pare logic.

— Dacă se întâmplă ca războiul să se dovedească logic, în schimb politica nu e niciodată. Am pus să fie prevenite toate organele de presă. Cer imperios ca operațiunea Amherst să fie înăbușită în coloanele ziarelor.

— Nu vă înțeleg bine, domnule. Acțiunea francezilor în Olanda poate fi considerată ca un succes fără precedent din istoria parașutărilor în masă în liniile inamice.

— Asta e și cauza pentru care ordon să se facă cât mai multă discreție în jurul ei. Ne apropiem de ora socotelilor. Se pare că nu-l cunoașteți pe de

Gaule ! E în stare să spună că războiul n-a fost câștigat decât grație intervenției parașutiștilor săi. În orice caz, contați pe el pentru ca eroismul acestor două regimente să cântărească în balanță, de zece ori greutatea ce o merită.

— Dacă cântărește numai greutatea pe care o merită, credeți-mă, domnule, e de considerat.

— Cu atât mai mult ! Să se păstreze tăcere completă asupra operațiunii Amherst !

La anunțarea acestor consemne categorice, generalul de brigadă Calvert va constata : „În Olanda, noi n-am fost decât zălogul zeilor“.

Capitolul 50

Lucien Neuwirth s-a lăsat să cadă la pământ la marginea drumului care traversează pădurea. Chircit în poziția unui fetus, plânge, cu capul ascuns în mâini.

— *You lost your mother, sonny*¹ ?

Încetîșor, Neuwirth ridică mirat capul. Printre lacrimi distinge doi ofițeri germani care-l privesc insistent, răutăcios, cu pistolul P 38 în mână.

Rușinea alungă deznădejdea, furia durerea. Neuwirth strigă : „*Murderers*”² !“ într-un cuvânt care exprimă toată ura și disprețul omenirii.

Germanii au o reacție curioasă, par pradă unei nedesluite neliniști. Cu calm, unul dintre ei declară, tot în engleză :

— Hai, drepți, și mergi înainte.

¹ Ți-ai pierdut mama, băiete ? (N. tr.)

² Asasini (N. tr.)

Neuwirth se ridică. Cele două răni de la coapsă și gleznă și a treia de la umăr au devenit mult mai dureroase. Dar furia îl face să învingă insuportabila suferință declanșată de primele mișcări. Impresionant de indiferent, înaintează cu pași mici, șchiopătând.

Măinile ridicate, ordonă unul dintre ofițeri.

Al doilea intervine iute, în germană :

— Puteți coborî brațele.

Cei trei traversează foarte repede satul. E ora 6 după-amiază, câțiva olandezi asistă prudenți, tăcuți, la trecerea prizonierului. Un drum cu vegetație mărunță îi duce la un pavilion luxos, și Lucien Neuwirth este instalat într-un confortabil *living-room*. În vatră pâraie plăcut un foc de lemne. Neuwirth este rugat să se așeze într-un fotoliu comod. Germanii destupă o sticlă de coniac, îi oferă un pahar parașutistului și, la rândul lor, se instalează în scaunele alăturate.

— Și acum, dacă ne-ai povesti ce ți s-a întâmplat ?

Prima reacție a lui Neuwirth este să-și decline identitatea și numărul matricol, tăinuindu-și bineînțeles naționalitatea. Dar își dă seama că expunând în amănunt cum s-a produs măcelul, singurele secrete militare pe care riscă să le trădeze sunt cele ale armatei celui de-al treilea Reich. Atunci povestește asasinarea camarazilor săi de către nemiloșii copii.

Cei doi ofițeri germani lasă impresia să fie sincer revoltați și întristați de povestire. Se crampoanează de neverosimilitatea evidentă ce o conține, sperând că prizonierul s-a lansat într-o demonstrație de mitomanie.

— Pretinzi că ai fost împușcat de foarte aproape ? de șase soldați ? Oricare le-ar fi vârsta, nu văd cum ar fi plasat un glonte în umărul dumatăle, un al doilea în coapsă și un al treilea în gleznă. Când un om este executat, nu i se trage în picioare.

— Am fost rănit în luptă, înainte de execuție, precizează Neuwirth.

— Asta nu explică nimic.

Abia atunci își dă seama Neuwirth că nu s-a gândit măcar o clipă la inexplicabila minune a supraviețuirii sale. Reflectează la durerea provocată de izbitura care l-a dezechilibrat, își duce mâna la inimă, constată cele trei găuri din bluzon. Deschide buzunarul de la piept și scoate portmoneul. Pe una din laturi, pielea e ciopârțită, și un pumn de monede englezești se risipesc pe covor.

Unul dintre ofițeri se repede și, în patru labe, adună monedele pe care le examinează cu atenție. Mai ales o monedă mare și groasă, de jumătate de liră, pe care un glonte a îndoit-o literalmente. Pe majoritatea celorlalte, urmele sunt deopotrivă de evidente.

Cei trei oameni adoptă aceeași atitudine de uimire în fața acestei întâmplări de necrezut. Și, ca o licărire care-i izbește mintea, Neuwirth îl revede pe „Crâne d’Obus” întinzând bereta la îmbarcare. „Banii voștri, băieți ! Dați-mi monedele englezești, n-aveți ce face cu ele, tot veți crăpa cu toții”.

Coniacul îl amețește. Ideile i se încâlcesc, totul devine vag, îl mai revede în minte pe Crâne d’Obus. „Nu ți-a lăsat Pattus nici măcar un penny ?... Ai plătit destul de scump biletul pentru infern...”

Vocea lui Crâne d’Obus se transformă într-un zumzet nedefinit, Neuwirth leșină.

Când își revine, se află într-o pivniță, alungit pe un pat de campanie. Un medic maior german îi curăță rănilor. Cei doi ofițeri germani stau în picioare aproape de pat ; cel mai în vârstă explică din clipă când constată că prizonierul și-a revenit în fire :

— Noi suntem ofițeri de administrație și deplângem denaturarea convențiilor de care s-au făcut vinovați elevii de la școala de parașutiști. Nu am nici o putere să hotărâsc asupra soartei dumitale, dar am telefonat la comandatura din Meppel, colonelului Knegsel, care o comandă. Oricât de straniu vi s-ar părea, e un ofițer de aviație, unul din așii de la Luftwaffe. Sechelele rănilor căpătate când avionul său a fost doborât pe frontul de Est îl împiedică să zboare din nou. Atunci a fost instalat aici. I-am spus toată povestea dumitale și mi-a afirmat că vei fi trimis, în cele mai bune condiții posibile, către un lagăr de prizonieri din Germania. În schimb, vă cere să nu divulgați împrejurările în care au fost executați sumar camarazii voștri. Ați rămas fără cunoștință timp de trei ore. Am găsit trupurile lor. Vor fi înhumați decent. Colonelul Knegsel este fiul unuia dintre camarazii mei de promoție ; am toată încrederea în el, îl cunosc de când a venit pe lume.

Neuwirth încearcă să înțeleagă, privește cu insistență, intrigat, pe interlocutorul său, care cu siguranță nu are mai mult de cincizeci de ani.

— Nu te strădui să înțelegi, reia germanul. La aviatorii noștri avansările se fac rapid, colonelul Knegsel are abia douăzeci și patru de ani.

— Ai noroc că ești în viață, întrerupe medicul care se ocupă acum de rana de la coapsă, dar ai mai ales norocul de a-ți fi păstrat virilitatea.

Cei trei germani izbucnesc în râs. Neuwirth schițează un șurâs.

— Bine, reia ofițerul de administrație. Un automobil te va conduce la Meppel. Ah ! era să uit, mi-ar face plăcere dacă mi-ai face un cadou.

Neuwirth răspunde cu o privire mirată. Germanul scoate din buzunar piesa de o jumătate de liră îndoită de glonte.

— Un talismăn, explică el. Mi-e teamă că din acest moment am mai mult nevoie de noroc decât ai dumneata.

— De acord. Ii ați-o, răspunde cu simplitate parașutistul.

La Meppel, colonelul Knegsel îl primește pe Neuwirth cu considerația ce se acordă unui invitat de seamă. Atitudinea lui este marcată de autoritatea distantă a unui om împins prematur spre un destin glorios, care a făcut din el un zeu șubred înainte de a-l azvârli din nou dintr-o lovitură violentă printre semenii săi.

Knegsel nu a păstrat din faima sa decât o autoritate excesivă asupra unui neînsemnat comandament de garnizoană. Cu toate acestea, Neuwirth îi place, și dintr-o privire a înțeles că tânărul ofițer superior pune același preț pe cuvântul dat ca pe viața sa.

Knegsel vorbește perfect engleza. Nu pune la îndoială pretinsa naționalitate a prizonierului.

— Cunosc neplăcutele incidente ale căror victime au fost camarazii dumitale, începe el.

— Incidente neplăcute ! întrerupe Neuwirth cu amărăciune.

— Suntem în război. A trăi sau a muri este fără importanță.

Knegsel merge nervos în lung și lat ; șchiopătează, dar păstrează în înfățișare o rigiditate studiată. Neuwirth nu a văzut niciodată pe pieptul unui soldat atât de multe decorații.

— Aventura dumitale, continuă Knegsel, ne va permite să dăm două lovituri cu o singură piatră. Mai întâi, vei fi condus, în cele mai bune condiții, către un lagăr de prizonieri, sper să atenuez tulburarea cauzată de gestul spontan al elevilor parașutiști. Apoi, numind ca însoțitor pe unul dintre subofițerii mei, a cărui prezență mă scoate din fire, îmi vei putea scoate un ghimpe din picior. E un intelectual, antinazist, una dintre acele neobișnuite plăgi umane pe care suntem siliți să o târâm fără să o pedepsim căci, la ideologia lor fără principii, au adăugat un eroism uimitor. Înainte de război era student la Rostock. În pofida eforturilor indiscutabile, nu a reușit să se facă ucis pe frontul de Est. Mi-a fost impus aici, și, de atunci, mă exasperează. Mă provoacă întruna cu o sumedenie nepuizabilă de doctrine pe care le scoate din himera filozofilor marxiști, imaginându-și, într-o naivitate tulburătoare, că sunt aplicabile speciei umane. De fapt, vorbești franceza?

— *Sorry, I don't*¹, minte Neuwirth.

— E poate de preferat. Fanfaronul meu o vorbește și o scrie în mod curent, în schimb nu știe o vorbă din limba dumitale. Asta îți va evita să suferi asalturile sale de diaree verbală, cu toate că, logic, împărtășești neîndoielnic sentimentele sale.

Neuwirth ezită. De la începutul discuției a înțeles că tânărul colonel cerșea un dialog, că dinții canini

¹ Îmi pare rău, nu. (N. tr.)

ai fiarei rămăseseră undeva în Est, în carcasa calcinată a bombardierului său *Stuka*. Că eroul imobilizat s-a trezit dezintoxicat pe patul lui de spital, că de atunci caută răspunsuri la chinurile sale obsedante. Neuwirth ezită, apoi, conștient că se face vinovat, conștient că toate astea vor avea drept consecință faptul că va petrece restul nopții într-un dialog zadarnic, se hotărăște să acorde germanului privilegiul unei contradicții.

— Soldatul de care vă descotorosiți nu e oare un pretext pentru a vă ușura conștiința ?

Așa a început. La ora 4 dimineața, Knegsel cere să se aducă sandviciuri și cafea. La ora 6, cei doi oameni au gâtul uscat, vocea răgușită și obosită. Nici unul dintre ei nu l-a convins pe celălalt, problema rămâne întreagă, s-a născut cel mult o stimă reciprocă între ei.

În sfârșit, Neuwirth va putea dormi trei ore.

Hans Gabritt, înalt, slab, bolnăvicios, fără vlagă, pare total străin de uniforma pe care o poartă. Urmele loviturilor primite pe obraz trădează proveniența. Ochelarii fără montură, finețea delicată a membrilor îi dau înfățișarea unui intelectual visător, care a făcut o căzătură urâtă pe scara de marmură a unei universități.

El este cel care îl trezește pe Neuwirth trăgând zăvorul celulei.

— Nu vorbești germana ?

— *Nein*.

— Franceza.

— Puțin... înțeleg... bâlbâie prudent Neuwirth: Visătorul își atinge piepul cu degetul arătător.

— Eu, Hans Gabritt. Eu am să te însoțesc. Germania. Înțeles ?

— Da, da, înțeles.

— O oră, precizează germanul cu o privire spre ceas. Într-o oră, înțeles ?

— Da... da, înțeles. Plecat, o oră.

Neuwirth are plăcuta surpriză de a constata că suferă mai puțin de pe urma rănilor. Murdăria pansamentelor îl jenează puțin, dar dezinfectantele maiorului au oprit, fără îndoială, orice risc de infecție.

Colonelul Knegsel îi însoțește pe Neuwirth și Gabriitt până la o camionetă astmatică. E primul vehicul pe care-l vor lua pe tot timpul călătoriei care-i așteaptă. Droaga urcă înspre Assen, asta-i va apropia de Groningen, de unde vor încerca să se urce într-un convoi feroviar în direcția Germania. Destinația lor definitivă este lagărul X.B., câțiva kilometri la sud de Bremen.

Camioneta efectuează o navetă săptămânală între Meppel și Assen. Trei fete profită și ele de ocazie : sunt „șoarecii cenușii“, auxiliare feminine ale armatei naziste. Două dintre ele sunt grase și fleșcăite ; a treia frumoasă. Are linii armonioase, un obraz șmecheros și surâzător.

Neuwirth este alungit pe o bancă de lemn fixată cu lanțuri de o latură a caroseriei. Una dintre fete își așază sacul sub capul „englezului“ cu un gest de atenție maternă. Din nefericire, e una dintre cele două grase.

Camioneta părăsește Meppel într-un concert de gemete de punte uzată și de pârâit dureros de cutie de viteză în agonie.

A doua grăsună îl inspectează pe prizonier ca și cum ar fi fost un lucru uzat. Neuwirth nu înțelege o vorbă din cuvintele schimbate de cele două dur-

dulii, dar ele se arată de o asemenea naivitate nerădă în mimica lor încât le înțelege sensul.

Una dintre ele începe să scoată blazonul parașutistului. Îl face să înțeleagă că îi va coase nasturii smulși. A doua se pregătește atunci să-i refacă pansamentele. E îndemânică, dar dispune de o trusă medicală completă. Începe cu glezna.

Pentru rana de la coapsă, îi coboară pantalonul rupt, chiloții. Într-un șuierat grosolan, de șușoteli și de râsete triviale, ea curăță plaga pe care o învelește cu bandaje mari, noi.

A treia fată nu mișcă din colțul ei. Asistă indifereentă și tăcută.

Când, după o serie de rateuri extenuate, camioneta frânează în fața Feldjandarmeriei din Assen, grațioasa auxiliară n-a scos nici cel mai neînsemnat cuvânt nici cu tovarășele ei, nici cu Gabritt. În momentul în care părăsea vehiculul, a murmurat parașutistului într-un surâs nostalgic :

— *Good luck !*¹ Apoi a sărutat delicat fruntea rănitului.

Și Gabritt a sărit din camionetă. Explică

— Așteptare... Un minut așteptare.

Neuwirth consimte, dar nu-i pasă. Privește cum se îndepărtează mlădioasa siluetă a fetei, care oscilează cu grație într-o rază de soare.

Gabritt se înapoiază însoțit de un căpitan de jandarmerie. Vorbește engleza, poate servi de interpret.

— Vei rămâne cu mine, anunță noul venit. Pazonicul duminică va căuta un mijloc de transport pentru a continua drumul către Groningen.

¹ Noroc (N. tr.).

Ajutat de cei doi germani, Neuwirth părăsește camioneta și se lasă condus în localurile jandarmeriei. Gabritt se desparte, spunând că nu va întârzia mult.

Neuwirth va suporta din nou stările sufletești ale unui om care profită de prezența unui prizonier pentru a le scoate la iveală și le-ar dori convingătoare.

Numai că, de astă dată, atitudinea e alta. Sunt departe de cultura filozofică a lui Knegsel. Jandarmul este o brută obtuză, care vociferează, pus pe cearță, subliniindu-și cuvintele cu lovituri violente date cu latul mâinii pe o masă care se clatină.

— Ești îndobitocit ! Vă bateti fără să înțelegeți nimic ! Și vă lăsați uciși ca niște câini râioși, nici pentru voi, nici pentru țara voastră. Vă luptați pentru evrei, pentru negri, pentru francezi. Englezii și germanii sunt de aceeași rasă. Ar fi trebuit să fim aliați pentru a-i combate pe evrei, pe negri și pe francezi.

Neuwirth înțelege că nu are altă posibilitate decât să o facă pe nătângul care aprobă. Își clatină capul într-o mimică pe care ar dori-o să pară aceea a unui băiat cam prostuț, care luptă chinuitor să facă să intre în mintea sa săracă cu duhul o evidență pe care a întrevăzut-o abia adineauri.

— Credeți cu adevărat ? zice el cu ezitare.

Jandarmul mai lovește o dată masa.

— Nu cred, știu ! Și dumneata, dumneata știi ce fac ei în timp ce vă vărsați sângele pentru ei ?

Neuwirth îl privește captivat, îl fixează pe cretin lăsând impresia că e nerăbdător să-l audă expunându-și dogma.

— Vă încornorează în Anglia francezii, negrii și evreii ! Iată ce fac ! Sunteți niște batalioane de

încornorați, regimente de încornorați, o națiune de încornorați ! Și ai înțeles cine vă încornorează ?

— Francezii, negrii și evreii, aprobă încetișor Neuwirth. Dar eu nu sunt căsătorit.

Îi era teamă o clipă că a mers prea departe, îi pare rău. Jandarmul își imaginează că prin logica argumentelor atrage un nou adept la cauza sa.

Glasul ofițerului de jandarmi nu se calmasese când, o oră mai târziu, Gabrît s-a înapoiat.

Însoțitorul a găsit un camion care urcă spre Groningen. Vehiculul e într-o stare de putreziciune mai avansată decât camioneta ; un miros ranced și insuportabil de ulei ars se răspândește în cabină. La căderea nopții reușesc totuși să ajungă la Groningen. Camionul îi lăsa în fața închisorii. Gabrît vorbește îndelung cu santinelele, cere imperios să vadă un ofițer. Din nou are loc acolo un schimb de vorbe pe un ton lipsit de politețe. Neuwirth începe să se îngrijoreze. Ofițerul aparține trupelor S.S.

Când, după ce s-a folosit telefonul de interior, apare un agent de la Gestapo. Neuwirth vede prăbușindu-i-se toate speranțele. Agentul de la Gestapo vorbește engleza. Gabrît l-a chemat în această calitate. Declară ritos și disprețuitor

— Subofițerul îți transmite că va dormi în sat. Te lasă aici pe timpul nopții și va veni să te ia mâine dimineață. Se pare că ești un protejat al colonelului Knegsel și că trebuie să avem grijă de tine. Voi verifica. Dacă acest om a mințit, vom avea grijă de amândoi.

Neuwirth nu răspunde. Ascultător, se lasă condus într-o celulă ale cărei ziduri umede sunt acoperite cu sânge coagulat. Un preot olandez este culcat într-un colț pe o saltea de paie în putrefacție.

Mirosul pe care-l răspândesc latrinele este insuportabil. Cu un glas extenuat, preotul declară în engleză

— Poate sunteți englez ? Poate un spion deghi-zat ? Nu vă supărați, dar nu vă voi spune nimic.

— Nu vreau să știu nimic, părinte.

Lucien Neuwirth petrece cea mai cruntă noapte din viața sa. Închisoarea răsună de ecouri lugubre, nu reușește să definească dacă sunt gemete, suspine, plânsete de durere sau disperare. Urletele inumane sfâșie de mai multe ori aerul împutit.

În zori vin să-l ia pe preot. Își însoțește călăii, resemnat. Neuwirth se regăsește singur și orice speranță îl părăsește. Nu-și poate scoate din minte nenumăratele catastrofe care ar fi putut să-l împiedice pe paznicul său să-și țină cuvântul.

La ora 10 dimineața încearcă să-și facă o idee despre moarte. A înțeles că dacă Gabritt nu se înapoiază, tratamentul cel mai bun pe care l-ar putea spera ar fi un pluton de execuție.

Doi gardieni de ocnași, dușmănoși, deschid celula la orele 11,30 și-l zvârle afară pe parașutist, fără nici un menajament.

La capătul unui lung și sinistru culoar îl zărește pe Gabritt. Însoțitorul nu e singur. Lângă el stă un parașutist din compania Varnier, prietenul său Jacques Rosier.

Neuwirth merge șchiopătând către cei doi oameni. De mai multe ori este împins violent în spate și în rinichi.

Uluit, Rosier își privește camaradul ca și cum ar fi descoperit un spectru, apoi lasă să-i scape :

— Lulu, pentru Dumnezeu ! Lulu ! Te credeam mort !

I se azvârle în brațe și îl sărută.

Neuwirth nu răspunde. Deasupra umărului îl fixează pe Gabritt, nedescoperind decât o mască încremenită, de nepătruns.

La postul de gardă de la intrare începe un nou conciliabul violent între Gabritt și ofițerul S.S. Apoi Gabritt semnează de luarea în primire a prizonierului. Neuwirth are impresia că brutalul ofițer S.S. primește palma vieții sale.

— Mergem la școală, anunță Gabritt adresându-se lui Rosier și ignorându-l fățiș pe Neuwirth. A fost afectată provizoriu prizonierilor de război. Englezul își va regăsi compatrioții. În seara asta vom avea un tren care ne va duce la Oldenburg. Am obținut de la mecanic să ne lase să călătorim pe tenderul locomotivei. (Adaugă în engleză, pentru Neuwirth :) Încearcă să grăbești pasul. *Tommy*.

Neuwirth nu răspunde. Cei trei oameni sunt acum conștienți de înșelătoria privind naționalitatea sa. E evident că Gabritt este profund jignit. Rosier și-a dat seama de gafa făcută. Cu sinceritate încearcă să îndulcească asperitățile.

— Trebuie să înțelegi, bătrâne. Prietenul meu și-a ales o normă de conduită, explică el însoțitorului, și a vrut să o respecte.

— E un imbecil. Când colonul Knegsel m-a desemnat să-l însoțesc, a expus cu claritate motivele alegerii sale. Stăruința în minciună de care a dat dovadă camaradul dumitale arată că nu a avut nicio dată încredere în mine, care mă zbat de douăzeci și patru de ore să-l salvez.

Neuwirth se oprește. Îl apucă pe german de umăr, îl obligă să întoarcă spre el capul și declară, sincer, amărât :

— Îți cer iertare, Hans.

Gabritt e fără îndoială încântat. Dar vrea mai mult înainte de a da „binecuvântarea“ Cu o mi-mică de puștan îmbufnat, răspunde

— E cam târziu. Dacă nu mi-ar fi fost dat în cârcă Rosier, tu nu mi-ai fi spus nimic până în lagăr.

— Îți dau cuvântul că... Din prudență, mai așteptam încă puțin, asta-i tot. Trebuie să mă crezi.

Neuwirth întinde mâna. După o ezitare de principiu, Gabritt i-o întinde.

— Bine, zice el. Vom petrece după-amiaza într-o cafenea pe care am reperat-o aproape de gară. Să nu mergem la școală, riscăm să avem noi necazuri acolo. Întindeți-mi încheietura mâinilor, vă voi pune cătușe și voi merge în urma voastră.

Cei doi parașutiști înaintează, încântați. În spate, Gabritt ține pistolul-mitralieră îndreptat spre ei. Indiferenți la privirile intrigate, se instalează la bistro ; germanul comandă mezeluri și pâine.

— Am prea puțini bani, explică el, și drumul e lung până la Bremen. Va trebui să economisim dacă vrem să evităm găzduirea la jandarmerii și închisori.

Neuwirth îi povestește lui Rosier tragedia din pădurea de la Zwolle, dialogul cu colonelul Knegsel, apoi episodul vociferant al căpitanului jandarmiei din Assen. „Evreii, negrii și francezii“ capătă o nouă savoare în ochii lui Rosier și în cei ai lui Gabritt, care cunoaște acum naționalitatea noului său prizonier.

Germanul scoate o batistă mare în care își cufundă obrazul pentru a-și ascunde ilaritatea. Reia :

— Fiți atenți, nu mă faceți să râd. Nu uitați rolul pe care se presupune că-l joc.

— Ce studiai înainte de război ? întrebă Newirth.

— Filozofia. Pregăteam concursul pentru un post de profesor. Am învățat doi ani la Sorbona, la Paris, doream în același timp să trec licența în litere.

— Ți vei relua studiile după război ?

— După război ?...

— Vom încerca să-ți dăm o mână de ajutor.

La limita jignirii, Gabritt răspunde :

— Purtarea mea nu are nici o legătură cu acest țel.

— Oh ! la la ! Dar ești susceptibil ca o fetișcană. Nu ne-am gândit nici o secundă la așa ceva.

Tremură toată noaptea pe tender. Amorțiți de frig, sunt coborâți în zori pe cheiul Oldenburg. Continuând în mod fals să fie amenințator cu francezii, Gabritt se informează.

— Vom face autostop, decide însoțitorul.

Cei trei oameni traversează orașul de-a curmezișul vestigiilor fumegânde ale bombardamentelor. Sunt în centru când izbucnesc urletele sirenelor. Gabritt găsește intrarea unui adăpost, după ce a aruncat o privire de jur-împrejur. Scoate cătușele prizonierilor și toți trei aleargă în direcția refugiului.

Spectacolul e dezgustător. O mulțime abjectă se năpustește spre orificiul îngust. E un amalgam uman compact care și-a pierdut orice demnitate.

Oamenii se bat, trag de hainele femeilor și copiilor pentru a trece înaintea lor. Bătrânii sunt călcați în picioare într-o cumplită scenă de panică generală, colectivă.

Gabritt se precipită. Cu crosa armei doboară doi bătărași năuci și, fără să ezite, amenință mulțimea. Neuwirth înțelege că e gata să tragă.

Un om încearcă să se furișeze ; Rosier îi dă o lovitură puternică cu pumnul. Neținând seama de handicapul rănilor, Neuwirth intervine la rândul său.

Sub amenințarea pistolului-mitralieră din mâna lui Gabritt, mulțimea dă înapoi și subofițerul poate pune ordine în coborârea spre adăpost.

Sub potopul de foc care cade timp de o jumătate de oră asupra orașului, subofițerul german e constrâns să amenințe cu arma vreo zece oameni, care-l privesc sălbatic, cuprinși de o furie copleșitoare.

Insolita călătorie continuă prin sate lovite de bombardamente. Sunt folosite vehicule de tot felul, care îi acceptă să parcurgă câțiva kilometri.

În cele din urmă, după o săptămână de vagabondaj prin agonia unei națiuni, trioul ajunge la lagărul X. B.

O lumină ternă substituie un amurg lugubru, și gemetele porții lagărului au un dangăt dureros de moarte. Cel ce anunță decesul unei amicitii scurte, dar fără ieșire.

La biroul de primire, Gabritt se supune obișnuirilor ritualuri ce îi sunt impuse. Nu îndrăznește să strângă mâna prietenilor săi. Silueta înaltă și deșelată se îndepărtează, bălăcind în noroi. Poarta lagărului scârțâie din nou, geme într-un vaiet sacadat, și tânguiriile ei se înșiră ca niște lacrimi.